Výukové moduly pro žáky
II. stupně základních škol

VÝUKA V BLOCÍCH

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výukové moduly pro žáky

II. stupně základních škol

VÝUKA V BLOCÍCH

Autorský kolektiv:

Mgr. Bohdan Hladký
Mgr. Martina Horáková
Mgr. Barbora Chaloupecká
Mgr. Lenka Novotná
Mgr. Věra Stiborová

Ing. Lada Bízová
Mgr. Jana Farkasová
Mgr. Viera Grendárová
Mgr. Luboš Horký
Mgr. Vladan Chlumský
Bc. Petra Ježková
Mgr. Lucie Krutilová
Mgr. Igor Mazálek
Mgr. Alena Poláchová
Mgr. Lenka Přibilová
Mgr. Jitka Ruslerová
Mgr. Ivo Řezáč
Mgr. Lenka Vašková

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vydal:
ZŠ a MŠ, Brno,
Jana Broskvy 3, Brno
www.zschrlice.cz
Rok vydání 2012

Publikace vznikla v rámci projektu OPVK CZ.1.07/1.1.02/03.0103 Úspěch pro všechny prostřednictvím inovace metod a forem výuky. Byla financována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

OBSAH

Úvod 5

Modul 1: Renesanční člověk 7

Motivační hodina 9
Dějepis 12
Český jazyk a literatura 16
Anglický jazyk 20
Matematika 24
Fyzika 27
Pracovní činnosti 30
Výtvarná výchova 32

Modul 2: Život máme ve svých rukou 35

Výchova ke zdraví 37
Přírodopis 40
Výchova k občanství 43
Chemie 46
Dějepis 49
Český jazyk a literatura 53
Tělesná výchova 58

Modul 3: Napoleon Bonaparte 61

Motivační den 63
Dějepis 65
Český jazyk a literatura 70
Zeměpis 74
Informační výchova 77
Anglický jazyk 80
Výtvarná výchova 83

Modul 4: ZOO 86

Zeměpis 88
Matematika 91
Český jazyk a literatura 95
Přírodopis 98
Anglický jazyk 100
Výtvarná výchova 103

Modul 5: Zdravá výživa 105

Výchova ke zdraví 107
Český jazyk a literatura 110
Matematika 112
Informační výchova 115
Pracovní činnosti 117

Modul 6: Starověké Řecko 119
Dějepis 121
Český jazyk a literatura 125
Matematika 130
Výtvarná výchova 133
Tělesná výchova 136
Modul 7: Ekonomika domácnosti 139
Úvodní motivace 141
Matematika 145
Výchova k občanství 148
Anglický jazyk 151
Zeměpis 155
Modul 8: Živá planeta 158
Zeměpis 160
Chemie 164
Fyzika 167
Přírodopis 170
Anglický jazyk 172
Závěr 176

Úvod

Kdysi dávno jsem slyšel jeden příběh o učiteli, který připravil pro svoje žáky na začátku školního roku zvláštní hodinu.

Na lavici postavil skleněný džbán a začal ho starostlivě plnit poměrně velkými kusy kamenů tak, aby se jich tam vešlo co nejvíc. Když džbán naplnil, zeptal se žáků: „Co si myslíte, je plný?“ Žáci odpověděli: „Ano, je plný!“ „Skutečně?“ zeptal se učitel. Nečekal však na odpověď, ale vysypal z kapsy dvě hrsti malých fazolek. Po trochách z nich přidával do džbánu a jemně s ním potřásal. Když dostal všecky fazolky do džbánu, znovu se zeptal: „A co si myslíte teď? Je už džbán plný?“ Žáci už neodpovídali tak rychle jako předtím. Krčili rameny a pár z nich říkalo, že asi už plný je. Učitel bez komentáře pokračoval dál. Z další kapsy vysypal cukr a podobně jako fazolku, za neustálého potřásání džbánem ho dostal dovnitř. Když se znovu zeptal žáků, jestli je džbán plný, nedostal už žádnou odpověď. Pokračoval však dál. Vzal pohár vody a pomalu ji lil do džbánu. Chvíli počkal, dokud se cukr nerozpustí, a ještě dolil trochu vody. Potom se zahleděl na žáky a zeptal se: „Víte, co jsem vás chtěl tímto naučit?“ Po chvíli uvažování se přihlásil jeden z těch horlivějších. „Chcete nám říci, že ať už máme jakkoliv velké množství předmětů, vždy se najde místo pro nějaký další.“ „Ale kdepak,“ odpověděl učitel. „Chtěl jsem vás jen naučit, že je potřebné dát dovnitř nejprve velké kameny. Tedy udělat jako první to, co je nejdůležitější – tedy ve vašem případě studium. Jak to uděláte, zjistíte, že vám zůstane ještě spousta volného času na to ostatní.“

V dnešním světě je jedním z cílů zvyšování úrovně celoživotního a profesního vzdělávání obyvatelstva. Se zvyšováním kvality vzdělávání souvisí bezpochyby i počáteční vzdělávání. Zavádění nových vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností, včetně tvorby modulových výukových programů, pomáhá žákům k získávání základních kompetencí a k jejich motivaci k dalšímu vzdělávání. Jak jinak můžeme dnes motivovat děti k učení, než pomocí nejnovějších moderních didaktických metod.

Nové přístupy ke vzdělávání vycházejí z nových poznatků pedagogické psychologie a psychodidaktiky na proces učení, proto je třeba zaměřit se na průběh žákova učení. Nestačí, aby chápal jednotlivé pojmy, je zapotřebí i pochopení souvislostí. Pomocí nových metod - kooperativního učení, projektového učení v rámci blokových výuk - pracují žáci víceméně

samostatně. Spolupráce, učení se jeden od druhého, samostatné využívání informačních technologií zvyšuje efektivitu vzdělávání. Důležitou roli hraje též zařazení prvků sebehodnocení.

Dostává se vám do rukou publikace, jejímž hlavním cílem je právě posílení schopnosti získávání jednotlivých kompetencí u žáků v počátečním vzdělávání pomocí provázanosti jednotlivých vzdělávacích oblastí a zabezpečit tak vyvážený rozvoj žákovy osobnosti. Vytvořili jsme 8 blokových modulů, ve kterých je důraz kladen na integraci jednotlivých předmětů v rámci společného nosného tématu a na zavádění nových metod a forem výuky. Žákům je i nadále mnohé vysvětlováno, ale těžiště se přesouvá do řešení úkolů pomocí nových metod v rámci blokové výuky. Přitom si žáci znalosti ještě doplňují a upevňují. Výuka díky tomu směřuje k integraci vzdělávacích obsahů.

Základem blokové výuky jsou zvolená témata pro jednotlivé vzdělávací oblasti a ty jsou rozšířeny na základě mezipředmětových vztahů o další informace. Učení je z pohledu žáka aktivní proces, jímž si sám vytváří základ svého vědění pomocí řešení problémů, kdy se předchozí informace a zkušenosti spojují se zkušenostmi novými. Dnes by žáci měli být již schopni samostatně vyhledávat informace, orientovat se v nabídce informací, umět je zpracovat a vidět v širších souvislostech. Velkou motivací pro žáky druhého stupně základních škol je využívání různých učebních pomůcek a didaktické techniky, např. interaktivních tabulí, projektorů a osobních počítačů. Pro žáky je též motivační průběžné sebehodnocení, vzájemné hodnocení během prezentace vlastní práce a hodnocení ze strany učitele.

Součástí každého blokového modulu jsou metodické listy pro jednotlivé obory a postup aktivit tak, jak za sebou následují. Každý metodický list obsahuje stručnou anotaci, očekávané výstupy, klíčové kompetence, průřezová témata, časovou a prostorovou organizaci, možná úskalí a pomůcky potřebné pro realizaci.

Doufám, že námi vytvořené moduly budou pro Vás zajímavé a přispějí k posílení schopnosti získávání jednotlivých kompetencí u žáků v počátečním vzdělávání. Přeji Vám na Vaší nelehké cestě hodně trpělivosti a radosti z dílčích úspěchů.

Mgr. Bohdan Hladký

Modul 1

RENESANČNÍ ČLOVĚK

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 7. ročníků.

Žáci se seznámí s obdobím renesance, renesanční architekturou, sochařstvím a malířstvím. Navazují na znalosti o antické kultuře, objasňují změnu myšlení lidí. Seznámí se s tehdejšími názory na svět a díly renesančních umělců, zejména Leonarda da Vinci. Seznámí se s jeho životem i dílem, jeho inspirací v poznatcích Archimeda ze Syrakus a jeho fyzikálních zákonech, jeho přínosem k rozvoji matematiky, jeho vynálezy a jejich nadčasovostí. Dle návodu zhotoví model Leonardova padáku. Seznámí se s malířským dílem známého umělce, jeho kompozicí, námětem a připraví stejný výjev a sami se stávají jeho součástí. Své poznatky o Leonardu da Vinci konfrontují s poznatky o Williamu Shakespearovi. Na základě získaných informací si vytvoří představu o „renesančním člověku“, jeho názorech a všestrannosti, jeho způsobu myšlení a tehdejšími názory na svět. Na tomto základě následně sestaví fiktivní životopis známé osobnosti z období renesance.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Úvodní motivace:	*1 hodina*
Dějepis:	*2 hodiny*
Český jazyk a literatura:	*3 hodiny*
Anglický jazyk:	*3 hodiny*
Matematika:	*2 hodiny*
Fyzika:	*2 hodiny*
Pracovní činnosti:	*3 hodiny*
Výtvarná výchova:	*3 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma čtyři dny. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest: Příloha 1P1*
- *Posttest: Příloha 1P2*
- *Evaluační dotazník: Příloha 1E*

METODICKÝ LIST- MOTIVAČNÍ HODINA

Anotace	Žáci se během úvodní motivace seznámí s novým typem výuky (bloková výuka), tématem tohoto modulu, harmonogramem, hodnocením. V druhé části učitel žáky motivuje tím, co je čeká v následujících dnech, návrat k antickým ideálům, kultuře.
Očekávané výstupy	Žák: • se seznámí se základními pojmy souvisejícími s tématem modulu – renesance, renesanční člověk, Leonardo da Vinci
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení. • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy dějinných situací; vede k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; porovnává své názory s názory svých spolužáků; je veden k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** Žák je veden k úctě ke kulturnímu a i historickému dědictví. Vnímá a posuzuje umělecká díla, chápe jejich hodnotu. • **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** - *Poznávání lidí* - vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; *Mezilidské vztahy* - respektování, podpora, pomoc; *Kooperace a kompetice* - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci; **VMEGS** - *Jsme Evropané* - kořeny a zdroje evropské civilizace

Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	1 hodina
Možná úskalí	Při dělení do skupin – mít při ruce argumenty, proč jsou žáci rozděleni právě tak. Možnost přerozdělení skupin 2. den z důvodu absence. Vyzkoušet didaktickou techniku. Zajistit fotografa pro případnou dokumentaci. Neprozradit, že na konci dostanou žáci stejný test jako na začátku!
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Kroupa, Jiří: *Školy dějin umění*. Masarykova univerzita, Brno 2007. • Plinius Secundus, Gaius: *O umění a umělcích*. Melantrich, Praha 1941. • Vasari, Giorgio: *Životy nejvýznačnějších malířů, sochařů a architektů*. Díl 1-2. Mladá fronta, Praha 1998.
Pomůcky	Flip chart, fixy na flip chart, portfolia pro žáky pro případné poznámky, sety s pomůckami do každé skupinky žáků. Přílohy 1P1 a 1MH.

Postup aktivit – Motivační hodina.

1. Na začátku rozdělíme žáky do skupinek po třech.
2. Seznámíme žáky s **typem výuky - bloková výuka**: Žáci budou absolvovat vyučování na určité téma, které je shodné pro všechny předměty po dobu čtyř dnů. **Tématem** je **RENESANČNÍ ČLOVĚK - LEONARDO DA VINCI.** Žáci dostanou **harmonogram vzdělávacích oborů** (den - hodiny).
3. **Vyplnění pretestu.** Každý žák vyplní sám. Je třeba zdůraznit, že nemá cenu tipovat. Pokud žák odpověď neví, ať odpověď raději vynechá. Je důležité neprozrazovat žákům, že stejný test dostanou na závěr!!! Jen tak bude vidět, jak žáci smysluplně pracovali.
4. Na flip chart napíše vyučující téma: **Renesance**. Vyučující (nebo žák) píše na arch papíru termíny, které si žáci vybaví s tímto pojmem = tvorba myšlenkové mapy.

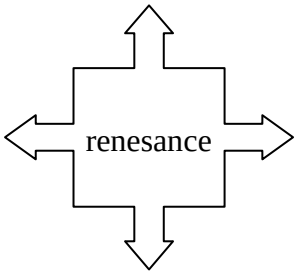

5. Vyučující vysvětlí základní pojmy – **renesance, renesanční člověk, Leonardo da Vinci** (inspirační zdroje viz Příloha 1MH: pojetí Leonarda da Vinci - Vasari, Pliniovo líčení o počátcích malířství, o soutěžích malířů a o Apellovi).

   Leonardo da Vinci je prototypem renesančního člověka – byl všestranně nadaný a zajímal se o řadu oblastí lidského života. Především je však považován za jednoho z neslavnějších umělců renesance – uměleckého slohu 14. až 16. století. V překladu znamená toto slovo znovuzrození (rozumí se antických ideálů). Poprvé jej použil italský umělec Giorgio Vasari, který také sepsal životopisy nejvýznačnějších malířů, sochařů a architektů (1550) a mezi jinými i Leonardův. Dodnes také všechny knihy a filmy o Leonardovi na tuto práci navazují.

   Jedním z hlavních znaků renesance, jak už plyne z jejího názvu, byla inspirace antickou kulturou. Do centra zájmu se vrátil člověk a příroda, přičemž se umělci snažili o co nejvěrnější zachycení výjevů (realismus). Právě v Itálii přitom mohli studovat antické umění bezprostředně – to však platí pouze o starověkých stavbách a sochách, protože obrazy se bohužel téměř žádné nedochovaly. Vysokou úroveň antického malířství však dosvědčují úryvky z římského písemnictví (zvl. z Pliniovy *Historia naturalis*). Leonardo a další umělci tak alespoň mohli číst vyprávění o slavných řeckých malířích a jejich dílech. Mezi ta nejznámější patří příběh o soutěži dvou malířů. První namaloval obraz, na kterém zachytil hrozny tak věrně, že se na ně slétali ptáci. Druhý zase namaloval přes obraz roušku tak dokonale, že ho první malíř žádal, aby ji odhrnul. Když poznal svůj omyl, blahopřál svému soupeři k vítězství, že oklamal člověka, zatímco on sám pouze ptáky. Vypravovalo se, že pak namaloval ještě chlapce nesoucího hrozny, a když se na ně opět slétali ptáci, vyčítal si, že namaloval hrozny lépe než chlapce, protože by se ho přece ptáci jinak museli bát…

   Za vůbec nejslavnějšího antického malíře pak bývá považován Apellés, se kterým je spojena řada podobných příběhů. Vždy, když v pozdějších dobách chtěli ocenit nějakého malíře, tak jej přirovnávali právě k tomuto umělci. Proto byl také Leonardo svými současníky nazýván florentským Apellem. Jeho umělecká tvorba bývá oprávněně řazena k pokladům světového malířství – kdo by neznal alespoň slavnou „Monu Lisu“! Leonardo však nebyl jen malířem, ale také hudebníkem, spisovatelem, přírodovědcem a vynálezcem. A o tom všem si budeme podrobněji povídat v dalších hodinách.

METODICKÝ LIST - DĚJEPIS

Anotace	Žáci se seznámí s pojmy *renesance*, *humanismus*. Navážou na znalosti o antické kultuře, objasnění změny v myšlení lidí. Poznají základní znaky *renesance* (architektura, sochařství, malířství), porovnají znaky architektury *renesance* a *gotiky*, seznámí se s významnými osobnostmi, tehdejšími názory na svět a díly *renesance* (Leonardo da Vinci, socha Davida, Zrození Venuše…)
Očekávané výstupy	Žák: • si osvojí pojem renesance, jeho význam, renesanční kulturu a architekturu a také některé renesanční tvůrce • vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve, vč. reakce církve na tyto požadavky • rozpozná základní znaky renesance a humanismu, uvede jejich představitele a příklady kulturních památek • porovná podobnost znaků antického a renesančního umění
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; získává vztah k historickým informacím. • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy dějinných situací; je veden k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; k odhadování možných způsobů řešení dějinných situací na základě vlastního logického úsudku; porovnává své názory s názory svých spolužáků; je veden k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák vnímá skutečnost, že uspořádat spravedlivě společnost je nesnadné. Přemýšlí o kladech a záporech různých historických forem soužití lidí. Je veden k úctě ke kulturnímu a historickému dědictví. Vnímá a posuzuje umělecká díla, chápe jejich hodnotu.

	• **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – *Kooperace* - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, **VMEGS** - *Jsme Evropané* - kořeny a zdroje evropské civilizace; *Evropa a svět nás zajímá* - místa v blízkém okolí mající vztah k Evropě.
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet, zda lze promítat prezentace na interaktivní tabuli, úryvek (3 min) filmu o Leonardu da Vinci je v AJ - nutnost učitele umět AJ - silný emotivní zážitek, nutno zvážit, zda u někoho ze žáků nenastala podobná situace v nedávné době - možné riziko!!!, potřeba k výuce internet – youtube, fixy na flip chart - kontrola stavu.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Čapka, František, Lunerová, Jitka. *Dějepis I. Inspirace a projekty – Náměty pro tvořivou výuku*. Praha: Scientia, 2008. • Kol. aut. *Dějepis 7 – středověk a počátky nové doby*. Plzeň: Fraus, 2009. • Kol. aut. *Renesančná Florencía*. Bratislava: Tatran, 1973. • Válková, Veronika. *Dějepis 7 – středověk a raný novověk*. Praha: SPN, 2007. • Zöllner, Frank. *Leonardo da Vinci*. Köln: Taschen, 2004. • Brezina, Thomas. Kdo uhádne heslo Mistra Leonarda? In „*Muzeum dobrodružství*“. Praha: Knižní klub, 2006 *Použité videoukázky dostupné z WWW:* • http://www.youtube.com/watch?v=yN2IaPTc3GI
Pomůcky	Flip chart – papíry, fixy (lihové), didaktická technika (počítač, interaktivní tabule), lepicí guma, literatura - ukázka, obrázky. Přílohy 1D1 – 1D6.

Postup aktivit - Dějepis

1. Každý žák dostane papír, na který si v průběhu výkladu dělá poznámky. Po skončení výkladu učitele mají žáci úkol zaznamenat na flip chartový arch papíru ve skupince nejdůležitější poznámky. Jakmile jsou skupinky hotovy, vyučující pověsí všechny flip charty na stěny třídy - nejlépe do blízkosti autorské skupinky.

   Výklad je rozdělen do 4 témat (viz Příloha 1D1), v jeho rámci jsou promítány fotografie staveb (viz Příloha 1D2).

   (Jiná varianta: flip chartový arch papíru se po výkladu posunuje od skupiny ke skupině a každá skupina přidává své poznámky).

   délka: 35 min

2. Po výkladu učitel klade následující otázky (lze zapsat na tabuli). Žáci odpovědi zapisují na velké archy papíru (fixami). Na závěr si odpovědi společně kontrolují.

   - Kdy a kde vznikla renesance / humanismus?
   - Proč vznikla renesance právě v Itálii?
   - Jaké jsou konkrétní projevy renesance?
   - Co bylo středem pozornosti?
   - Jaké jsou další významné události této doby?

   délka: 10 min

3. **Využití didaktické techniky:** Žáci zhlédnou ukázku z filmu „*The Life of Leonardo da Vinci*“ - internet: http://www.youtube.com/watch?v=yN2IaPTc3GI) 3 min 20s: smrt Leonarda da Vinci v náručí francouzského krále (v AJ), učitel může mírně překládat, ale není třeba - silný emotivní zážitek.

   délka: 5 min

4. Poté navázání na film:

   Otázka: Jak je možné, že Leonardo umírá v náručí francouzského krále?

   ***Odpověď**: V zimě 1516/1517 přijímá Leonardo pozvání od francouzského krále Františka I. Stává se jeho dvorním malířem. Také se zabývá různými vědeckými pokusy, architektonickými návrhy a zavlažovacími projekty.*

   Otázka: Kdo z vás ví, kde se dnes nachází *Mona Lisa*?

   ***Odpověď:** Po smrti Leonarda byl obraz prodán francouzskému králi, nachází se ve Francii, v Louvru. (Kdo z žáků byl v Louvru? Má někdo zkušenosti z této galerie?)*

   Odtud se výklad vyučujícího vrátí k hlavní osobnosti tohoto blokového modulu - Leonardu da Vinci – viz příloha 1D3 – historka z mládí (+ foto), učitel podává základní informace (v jiných předmětech žáci uslyší podrobnější výklad k životu Leonarda da Vinci).

   Zajímavosti k Leonardovým obrazům: příklady dalších obrazů – symboly (viz Příloha 1D4)

   délka: 10 min

5. **Obraz *Mona Lisa***, jeho osud (viz Příloha 1D5)

   délka: 5 min

6. Následující aktivita **„SPOJOVÁNÍ PÁRŮ“** (viz Příloha 1D6) je určena pro každou skupinu žáků. Ta obdrží od učitele obálku s pojmy. Jejich úkolem je přiřadit správné pojmy ke GOTICKÉ STAVBĚ a k RENESANČNÍ STAVBĚ. Pokud si skupina není něčím jistá, má k dispozici flip chartové papíry (visící na stěnách) s informacemi z výkladu.

délka: 10 min

7. Žáci obdrží do skupinky osmisměrku (viz Příloha 1D6). Jejich úkolem je najít v ní nejen všechna „zaměstnání“, ale také je přiřadit ke správným jménům. Učitel si sám hodnotí aktivitu jednotlivých skupin. Jakmile jsou žáci hotovi, následuje společná kontrola.

délka: 10 min

8. Závěrečné hodnocení učitele, žáků - spolupráce ve skupinkách, obtížnost úkolů, sebehodnocení, klima třídy, role učitele, zajímavost tématu.

délka: 5 min

METODICKÝ LIST – ČESKÝ JAZYK

Anotace	Žáci v tříčlenných skupinkách získávají informace o Leonardu da Vinci, zanáší na papír podstatné informace, na základě údajů o Leonardu da Vinci vymezí pojem „renesanční člověk“. Žáci se pokusí vymyslet fiktivní životopis známé osobnosti z období renesance, což je hlavním výstupem oboru český jazyk. Žáci odhadují smysl neznámých cizích slov a svá vysvětlení konfrontují s výklady ve slovnících.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • využívá zásady studijního čtení • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • vytvoří jednoduchý koherentní text, v němž uplatní jednotlivé znalosti z literární historie • uvědoměle vnímá některé prvky jazykové, tematické a kompoziční
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • vyhledávat informace a pracovat s příručkami a slovníky **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním uměleckých, především literárně dramatických děl, se učit odlišovat dobré od zlého **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu, rozvíjet vlastní tvořivost • seznamovat se s díly odlišných národností a kultur a učit se je akceptovat **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách Frontální výuka
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá **OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak, dovednosti pro učení a studium

Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Odklon od tématu a slohového útvaru Neschopnost žáků vysvětlit a obhájit své názory
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* HAŠKOVEC, V., MÜLLER, O. Galerie géniů aneb Kdo byl kdo VĚDA, FILOSOFIE, UMĚNÍ. 3. vyd. Praha: 2004. ISBN80-00-01230-8 *Použitý text dostupný z WWW:* [cit. 2011-05-05] <http://www.zlatonka.estranky.cz/clanky/zajimavustky/leonardo-da-vinci.html> <http://sni-svuj-sen.blog.cz/1011/leonardo-da-vinci-citaty-vyroky> *Použité obrázky dostupné pod licencí Public Domain na www:* [cit. 2011-05-05] <http://www.pdclipart.org/displayimage.php?album=search&cat=0&pos=1> *Použité obrázky dostupné pod licencí Wikimedia Commons na www:* [cit. 2011-05-05] <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/47/Villon_Francois_2.JPG> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a1/Sir_Thomas_More%2C_by_Hans_Holbein_the_Younger.jpg?uselang=cs> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f7/Galileo-picture.jpg> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/30/Michelangelo-Buonarroti_crop.jpg?uselang=cs> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/47/Miguel_de_Cervantes_2.jpg?uselang=cs> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/72/Geoffrey_Chaucer_%2817th_century%29.jpg?uselang=cs> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/47/Shakespeare_Flower.jpg?uselang=cs> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/28/Copernicus.jpg> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/45/Campanella-2.png> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/33/Gutenberg.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CristobalColon.jpg>
Pomůcky	Slovníky cizích slov, lepicí guma. Přílohy 1ČJ1 – 1ČJ7.

Postup aktivit – Český jazyk

1. **Úvodní motivace** pro obor český jazyk a literatura:

   Žáci odhadují, co by mohlo být náplní oboru český jazyk, co se nejspíše v hodině dozví, co by se chtěli dozvědět. Učitel pracuje s jejich očekáváními, doptává se, vede je ke kultivovanému vyjadřování vlastních myšlenek.
   Poté vyučující sdělí, že se žáci dozvědí důležité informace o slavné renesanční osobnosti Leonardu da Vinci a budou dále s nabytými vědomostmi pracovat.

   délka: 10 min

2. Žáci jsou seznámeni s **pravidly práce** a průběhem bloku:

   - Časová dotace na vypracování podpůrných materiálů aktivit – 60 min
   - Možnost vyloučit člena, který nespolupracuje. Ten poté pracuje sám.
   - Na konci bloku každý žák dostane bodovanou kontrolní otázku.
   - Každý žák má možnost získat až 10 bodů.

   Bodovací stupnice po celou dobu práce vyvěšena/napsána na tabuli před žáky:

   - Úkol 1 2 body
     Úkol 2 1 bod
     Úkol 3 2 body
     Úkol 4 1 bod
     Úkol 5 2 body
   - Spolupráce ve skupině 1 bod
   - Kontrolní otázka 1 bod

   délka: 5 min

3. **Úkol 1:** Po třídě jsou rozmístěny části životopisu Leonarda da Vinci a jeho slavné citáty (viz Příloha 1ČJ1), z nichž žáci vyberou jeden pro ně zajímavý či přínosný. Žákům jsou do skupin rozdány materiály velikosti A3 (viz Příloha 1ČJ2), do nichž musí zanést požadované informace, které by měly obsahovat datum a místo narození, vzdělání, města, ve kterých Leonardo pobýval, mecenáše, díla, zájmy, vynálezy, datum a místo úmrtí, zajímavosti, zajímavý citát a vlastní názor na Leonarda. Zadání: „Zjistěte a zapište důležité informace o životě Leonarda da Vinci."

   Úkol 2: Žáci vymyslí charakteristiku renesanční osobnosti. Každá skupina svoji charakteristiku zapíše velkými písmeny na papír, který se poté vyvěsí na viditelné místo ve třídě. Zadání: „Na základě informací, které víte o Leonardu da Vinci, se pokuste písemně vysvětlit pojem renesanční člověk."

   Úkol 3: Žáci ve skupinách obdrží zalaminované kartičky s cizími slovy z textu (viz Příloha 1ČJ3) a pokusí se objasnit jejich význam. Poté hledají daná slova ve Slovníku cizích slov a porovnávají obě charakteristiky. Zadání: „Pokus se vlastními slovy objasnit tyto výrazy z textu a poté je vyhledej ve Slovníku cizích slov. Liší se obě charakteristiky?"

   Úkol 4: Žáci dostanou papír s rébusem (viz Příloha 1ČJ4), musí jej vyřešit a zachovat se dle zadání, a to vymyslet obdobný rébus s vlastním obsahem. Zadání: „otneT dók ej imlev ýhcudondej. ilsymyV íntsalv urfiš artsim adranoeL. jyrkS od ín icamrofni o ětoviž adranoeL ad icniV" Řešení: Tento kód je velmi jednoduchý. Vymysli vlastní šifru mistra Leonarda. Skryj do ní informaci o životě Leonarda da Vinci.

Úkol 5: Posléze žáci na papír vytvoří fiktivní životopis renesanční osobnosti. Pro inspiraci slouží fiktivní Leonardův životopis (viz Příloha 1ČJ5), který vyučující přečte nahlas. Každá skupina si poté vybere obrázek osobnosti z renesančního období a pokusí se odhadnout, kdo to byl, čím se zasloužil apod. a napíše vlastní životopis. Zadání: Poslechni si Leonardův "vlastní" životopis. Vyber si obrázek člověka z období renesance a zkus mu vymyslet životopis. Použij vědomosti, které jsi o tomto období nabyl, a pokus se do něj vžít.

délka: 60 min

4. **Prezentace práce:** Společná kontrola, žáci vysvětlují svůj výběr citátu apod. a čtou vytvořený životopis, k jehož sepsání jsou motivováni obrázky slavných renesančních osobností (viz Příloha 1ČJ6). Jméno a základní informace o této osobnosti se dozvědí až po sepsání životopisu fiktivního. Důležité je, aby se drželi nejen slohového postupu, ale také dodrželi téma.

délka: 35 min

5. **Kontrolní otázky:** Každý žák si vylosuje jednu z připravených kontrolních otázek (viz Příloha 1ČJ7). Odpoví-li správě, získává bod.

délka: 15 min

6. **Shrnutí:** Závěrečná reflexe a sebereflexe žáků. Žáci sami hodnotí svoji práci a popřípadě se vyjadřují k práci ostatních.

Možné otázky:

- Co nového jsem se dozvěděl/a?
- Co bych ještě rád/a věděl/a?
- Jak se mi pracovalo?
- Čím jsem byl prospěšný/á pro skupinu?
- Kterou informaci si budu stoprocentně pamatovat?

délka: 10 min

METODICKÝ LIST – ANGLICKÝ JAZYK

Anotace	Žáci v tříčlenných skupinkách získávají informace o Williamu Shakespearovi a porovnávají je s nabytými znalostmi o Leonardu da Vinci. Žáci jsou vedeni k rozvoji čtenářské gramotnosti díky zjednodušené četbě v originále, zapisují požadované údaje, napíší krátký dopis.
Očekávané výstupy	Žák: • žák čte s porozuměním v cizím jazyce • využívá zásady studijního čtení • žák pracuje se slovníkem • žák se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • žák vytvoří jednoduchý koherentní text v cizím jazyce
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • vyhledávat informace a pracovat s příručkami a slovníky **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním uměleckých, především literárně dramatických děl, se učit odlišovat dobré od zlého • umět k „souboji dobra a zla“ vyjadřovat vlastní názor a postoj **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu, rozvíjet vlastní tvořivost • seznamovat se s díly odlišných národností a kultur a učit se je akceptovat **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách Frontální výuka Individuální práce
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá - cizí jazyk jako prostředek komunikace **OSV**- sociální rozvoj - komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak, dovednosti pro učení a studium **MV** - práce v realizačním týmu - utváření týmu, komunikace a spolupráce v týmu

Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace. Malá slovní zásoba žáků. Ne všichni žáci se aktivně zapojují.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* SHAKESPEARE, W. *The Tempest*, 4th edition, Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN: 9780194243940 [cit. 2011-05-05] *Použité obrázky dostupné pod licencí Public Domain na www:* [cit. 2011-05-05] <http://www.pdclipart.org/displayimage.php?album=search&cat=0&pos=0> <http://www.pdclipart.org/displayimage.php?album=search&cat=0&pos=51> <http://www.pdclipart.org/displayimage.php?album=search&cat=0&pos=6>
Pomůcky	Překladové slovníky, lepicí guma, CD přehrávač. Kniha The Tempest s CD. Přílohy 1AJ1 – 1AJ9.
Poznámka	Obor anglický jazyk by měl proběhnout až po bloku českého jazyka, neboť žáci pracují s informacemi, které se v tomto bloku dozví.

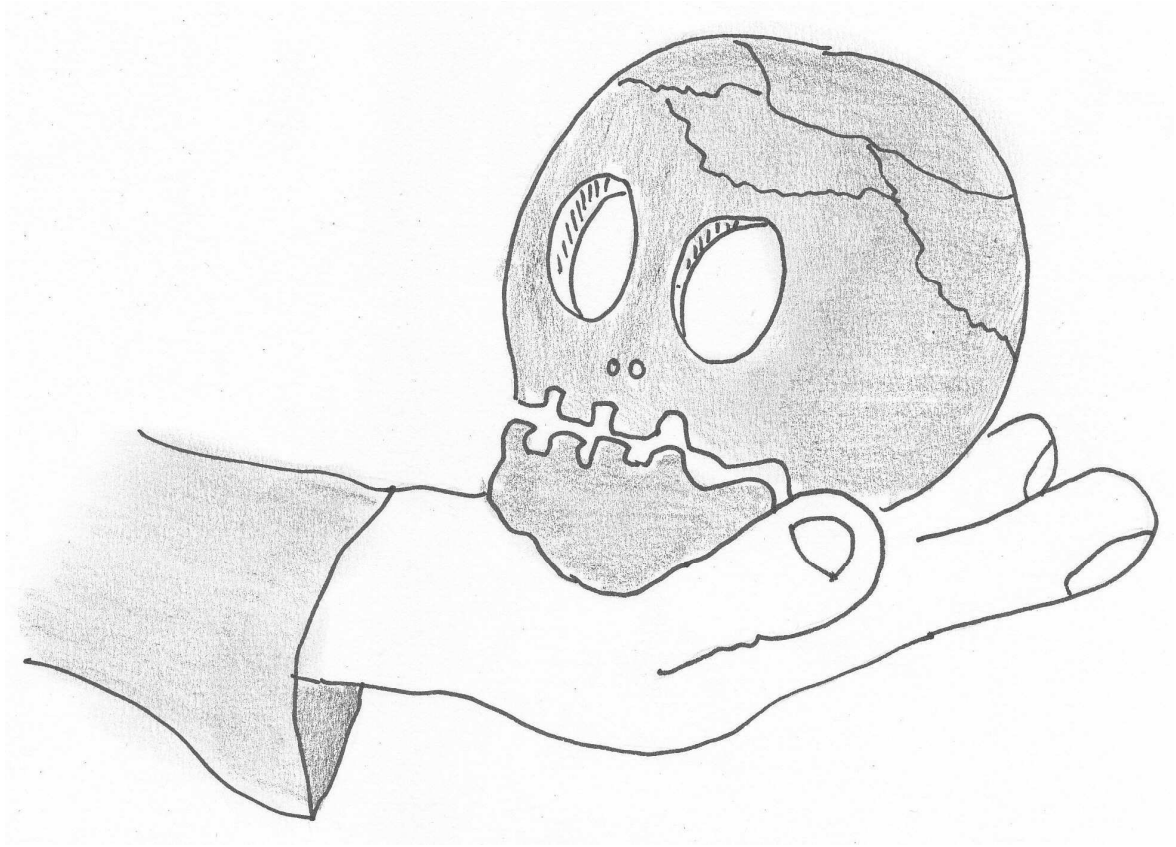

Postup aktivit – Anglický jazyk

1. Žáci jsou seznámeni s pravidly práce a průběhem bloku:

   - Práce v tříčlenných skupinách
   - Časová dotace na vypracování úkolů.
   - Možnost vyloučit člena, který nespolupracuje. Ten poté pracuje sám.
   - Na konci bloku každý žák dostane bodovanou kontrolní otázku.
   - Každý žák má možnost získat až 10 bodů.

   Vyučující si vytvoří bodovací stupnici jednotlivých aktivit a seznámí s ní žáky. Ideálně je bodovací stupnice po celou dobu práce vyvěšena/napsána před žáky.

   délka: 5 min

2. Úvodní motivace pro obor anglický jazyk – SOUTĚŽ SKUPIN: Učitel rozdělí tabuli na stejný počet sloupců, jaký je počet skupin. Žáci dostanou obálku s nastříhanými písmeny (viz Příloha 1AJ1) skrývajícími jméno SHAKESPEARE.

   - A) Jejich úkolem je z daných písmen vytvořit co nejvíce slov. Skupiny se hlásí, učitel slova zapisuje do daných sloupců. Vyhrává skupina s nejvyšším počtem slov.
   - B) Druhou aktivitou je vytvoření jednoho slova (Shakespeare) za použití všech písmen. Pokud mají žáci potíže, může jim vyučující poradit malou nápovědou.
   - „Use the given letters to make as many words as you can.“
   - „Use all given letters to make one word.“
     (Help 1: It is beginning with S.)
     (Help 2: It is a name.)
     (Help 3: It is a name of a famous man.)

   délka: 10 min

3. Každá skupina dostane rozstříhaný obrázek Williama Shakespeara (viz Příloha 1AJ2) a má za úkol obrázek složit a poznat slavnou osobnost. Žáci poté odpovídají na otázky:

   - „Who is it?“
   - „What do you know about him?“
   - „Where was he from?“
   - „What was his job?“
   - „Name some of his plays.“
   - „Were Shakespeare and Leonardo friends?“ apod.

   délka: 5 min

4. **Práce s textem:**

   Žáci ve skupinách dostanou nejdříve text A (viz Příloha 1AJ3), který mají za úkol velmi pečlivě přečíst a snažit se zapamatovat co nejvíce detailů. Poté vyučující texty vybere a nahradí je texty B, které se v pěti nepravdivých detailech (May, aunt, 45, 25 plays, The World) od textů A liší. Úkolem žáků je odlišné informace najít a sdělit učiteli.

   délka: 10 min

5. **Práce s knihou** The Tempest

   Motivace pro druhou část – na tabuli jsou rozmístěny kartičky s klíčovými slovy (viz Příloha 1AJ4) a žáci se snaží odhadnout, co bude náplní druhé části bloku, o čem bude příběh, jeho hlavní motivy apod. Vysvětluje se také neznámá slovní zásoba.

Zadání: „Before reading, look around at the key words and try to guess what the book is about."

délka: 10 min

Žáci obdrží knihy The Tempest a postupně plní úkoly po jednotlivých kapitolách. Kontrola probíhá průběžně. Je doporučeno pustit žákům také poslechové CD.

Kapitola 1: Po přečtení/poslechu 1. kapitoly se vyučující ptá na otázky týkající se textu, např.: „Where does the story take place? Who are the main characters?" Poté vyvěsí na tabuli text s vynechanými slovy (viz Příloha 1AJ5). Úkolem žáků je chodit postupně k tabuli (bez papíru a psacích potřeb), text si zapamatovat (možno po částech a chodit opakovaně) a napsat ve skupině na papír. Na aktivitu je zadán časový limit 5 min. Po skončení určené doby vyučující zkontroluje správnost splnění úkolu a žáky ohodnotí body.

délka: 15 min

Kapitola 2: Po přečtení/poslechu 2. kapitoly vyučující zjišťuje porozumění textu. Ptá se např.: „What was the title of the chapter 2? Are there any new characters? Can you give me 5 key words?"

Každá skupinka dále obdrží 5 vět (viz Příloha 1AJ6), které má poskládat ve správném pořadí, jak události v kapitole následovaly za sebou.

délka: 15 min

Kapitola 3: Vyučující nabádá žáky, aby kapitolu vlastními slovy shrnuli, mají za úkol dokončit věty předepsané na tabuli:

- Ferdinand thinks _____
- Ferdinand sees _____and wants to _____
- Prospero thinks _____

Poté mají žáci za úkol vysvětlit a zaujmout stanovisko k citátu z textu: "When you get something easily, it's not important for you." Do you agree?

délka: 15 min

Kapitoly 4 – 6: Po přečtení/poslechu kapitol 4 – 6 vyučující rozmístí po třídě stanoviště (viz Příloha 1AJ7) s úkoly vztahujícími se k těmto kapitolám. Žáci dostanou odpovědní kartu (viz Příloha 1AJ8), na niž musí zanést odpovědi, ale současně ji nesmí odnášet ze svého místa. Na jednotlivých stanovištích také může vždy být pouze jeden člen skupiny. Na aktivitu je určen časový limit 10 minut. Je dobré žákům před započetím aktivity stanoviště představit, aby si ve skupinkách rozhodli, kdo na které půjde.

délka: 25 min

6. Na závěr si žáci ve skupinkách píší **vzkazy v láhvi** (viz Příloha 1AJ9), posílají je jiným skupinkám a pokusí se je také případně poopravit.

   Zadání: „Imagine you are on a deserted island. Write a letter in a bottle."

   délka: 15 min

7. **Shrnutí:** Závěrečná reflexe a sebereflexe žáků. Žáci sami hodnotí svoji práci a popřípadě se vyjadřují k práci ostatních, přemýšlí o nové slovní zásobě, kterou si osvojili, zda jsou schopni pracovat s knihou v originále apod.

   délka: 10 min

METODICKÝ LIST - MATEMATIKA

Anotace	Žáci se seznámí s rozvojem matematiky v době renesance a přínosem Leonarda pro její vývoj. Pracují ve tříčlenných skupinkách na jednotlivých aktivitách a postupně rozvíjí své znalosti o celých číslech. Při řešení jednotlivých úkolů vychází ze znalostí matematiky (celá čísla a početní operace s nimi, poměr, osová a středová souměrnost).
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • porovnává a provádí početní operace v oboru celých čísel • objasní pojem poměr dvou veličin a uvádí jej v základním tvaru • sestrojí obraz rovinného obrazce v osové a středové souměrnosti
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** Žák čte s porozuměním, dokáže se orientovat v textu, vyhledávat a třídit informace a efektivně je využít v praktickém životě. Propojuje do širších celků poznatky z různých oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Poznává smysl učení a má k němu pozitivní vztah. • **Kompetence k řešení problémů:** Žák dokáže hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější. Rozvíjí komunikativní dovednosti, tvořivost, postřeh. • **Kompetence sociální a personální:** Žáci dokáží účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu. • **Kompetence pracovní:** Žák je schopen propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – *sociální rozvoj* – komunikace, vysvětlování, *kooperace* – týmová spolupráce, organizování práce; *osobnostní rozvoj* – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování; *morální rozvoj* - řešení problému a rozhodovací dovednosti - dovednosti pro řešení problémů
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Špatné časové rozvržení jednotlivých aktivit žáky Neochota žáků spolupracovat

Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použitý text dostupný z WWW:* < http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_matematiky> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2012-03-27] <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/18/Leonardo_polyhedra.png> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Petersdom_von_Engelsburg-2.jpg> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/67/Santa_Maria_del_Fiore.jpg>
Pomůcky	Psací potřeby, pastelky, pravítko, tužka. Přílohy 1M1 – 1M6.

Postup aktivit – Matematika

1. Žáci budou během těchto dvou hodin pracovat výhradně ve skupinách. Je proto nutné uspořádat třídu tak, aby se jim dobře pracovalo. Jednou z variant je upořádání pracovních míst do čtverce (vždy dvě lavice k sobě). Učitel dbá na to, aby byla dostatečná vzdálenost mezi jednotlivými pracovišti.
2. Na úvod dostane každá skupinka text (viz Příloha 1M1), který má za úkol seznámit žáky s vývojem matematiky v době renesance a s přínosem Leonarda da Vinci v jejím rozvoji. Žáci si text společně ve skupině přečtou. V textu jsou ovšem chybějící slova. Úkolem žáků je tato slova doplnit. Pomůže jim k tomu splnění úkolů v jednotlivých aktivitách.
3. Pro žáky je připraveno pět aktivit, ovšem ne všechny vedou k doplnění slov v textu, který skupinka dostala na začátku. Učitel předá každé skupině pět obálek označených vždy číslem aktivity. V každé obálce je návod jak pracovat a potřebné materiály ke splnění aktivity. Po vyřešení aktivity si žáci zapíší řešení do chybějícího textu, popřípadě na druhou stranu tohoto listu. Všechny úkoly plní žáci postupně, tedy od aktivity 1 až po aktivitu 5.
4. **Aktivita č. 1.** *Matematická skládačka* (viz Příloha 1M2). Úkolem žáků je seřadit kartičky s čísly vzestupně (od nejmenšího po největší). Tím získají první část chybějícího textu. Tuto aktivitu lze provést dvěma způsoby. První spočívá v tom, že žáci dostanou celý list přílohy v celku a na papír si postupně zapisují správné řešení. Druhý způsob je náročnější na přípravu. Skupinka dostane zadání úkolu a zvlášť rozstříhané kartičky, které postupně skládá za sebe a tím získá správné řešení.

   Aktivita č. 2. *Domino* (viz Příloha 1M3). Žáci ve druhé obálce dostanou zadání aktivity a rozstříhané domino. Postupně k sobě skládají kartičky domina tak, aby se vždy dotýkaly strany s odpovídajícími si poměry, tím vytvoří řadu a získají druhou část chybějícího textu. Třetí část získají správným vykloňováním slova z druhé části.

   Aktivita č. 3. *Diagram* (viz Příloha 1M4). Součástí obálky je manuál jak pracovat a rozstříhané kartičky s řešením jednotlivých příkladů. Úkolem žáků je přiřadit k jednotlivým příkladům z diagramu kolečko se správným výsledkem. Příklady se řeší

tak, že k celému číslu, které je uprostřed, se vždy přičtou čísla, která jsou po obvodu diagramu. Doplněním výsledků do diagramu žáci získají poslední část textu.

Aktivita č. 4. *Puzzle* (viz Příloha 1M5). Tato aktivita je složena ze dvou částí. V první žáci poskládají rozstříhaný obrázek mnohostěnu a ve druhé odpoví na dvě otázky. *Kolik stěn má Leonardův mnohostěn z obrázku?* A *Z jakých rovinných geometrických útvarů se tento mnohostěn skládá a jaký je jejich počet*? Součástí obálky je opět manuál pro žáky jak pracovat a rozstříhané puzzle.

Aktivita č. 5. *Renesanční stavba* (viz Příloha 1M6). Žáci dostanou na A3 zvětšenou polovinu renesanční stavby. Jejich úkolem je pomocí středové a osové souměrnosti sestrojit (dokreslit) její druhou část. Je dobré tuto přílohu zalaminovat a žáci mohou druhou polovinu sestrojit pomocí centropenu. Je také možné tuto úlohu zadat každému žákovi ve formátu A4 a vyhlásit soutěž o nejlepší rekonstrukci obrazu.

Všechny aktivity je možné udělat formou stanovišť, kdy skupinky chodí po třídě a plní dané úkoly. Je vhodné všechny karty zalaminovat, aby posloužily i při jejich dalším použití.

5. Závěrečné shrnutí – **Možné otázky:**
    - Co ti přinesla tato část – matematika – nového?
    - Jak se ti pracovalo ve skupině?
    - Kterou informaci si budeš stoprocentně pamatovat?

METODICKÝ LIST - FYZIKA

Anotace	Žáci si v tříčlenných skupinkách utřídí a rozšíří informace o Leonardu da Vinci, zejména o jeho vynálezech s využitím poznatků Archimeda ze Syrakus. Získané poznatky žáci ověří řešením úkolů.
Očekávané výstupy	Žák: • kvalitativně objasní vznik vztlakové síly působící na těleso v tekutině a určí její velikost a směr v konkrétní situaci • na základě znalostí formuluje Archimedův zákon • aplikuje s porozuměním Archimedův zákon při řešení problémů a úloh • kvantitativně určí velikost vztlakové síly působící na těleso v atmosféře Země • určí v konkrétní situaci druhy sil působících na těleso dle svých schopností a znalostí • na základě znalostí uvede velikost, směr a působiště výslednice dvou sil stejného směru působících na těleso
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • osvojit si obecně užívané termíny, symboly a znaky tematického okruhu mechanické vlastnosti tekutin, • vyhledávat v zadání slovních a logických úloh relevantní údaje, • v týmu i samostatně experimentovat a porovnávat dosažené výsledky. **Kompetence k řešení problémů** • hledat vlastní postup při řešení problémů, • získávat informace, které jsou potřebné k dosažení cíle, • vyjadřovat závěry na základě ověřených výsledků a umět je obhajovat. **Kompetence komunikativní** • sestavovat znění vypočítaných výsledků srozumitelně a v logickém sledu, • při společné práci komunikovat způsobem, který umožní kvalitní spolupráci, a tak i dosažení společného cíle. **Kompetence sociální a personální** • uplatňovat pravidla pro práci skupiny i samostatnou práci a dodržovat je. **Kompetence pracovní** • přistupovat kriticky k dosaženým výsledkům, • dodržovat pravidla bezpečnosti práce při fyzikálních pokusech.
Organizace řízení učební činnosti	Skupinová práce
Průřezová témata	**OSV –** Osobnostní rozvoj – rozvoj schop. pozn. – řešení problémů; Morální rozvoj – Řešení problémových a rozhodujících dovedností. – dovednosti pro řešení problémů; zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu;
Organizace prostorová	Učebna fyziky
Organizace časová	2 vyučovací hodiny

Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Neschopnost žáků vysvětlit a obhájit své názory
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* BOHUNĚK, J., KOLÁŘOVÁ, R., Fyzika pro 7. ročník základní školy, Prométheus, Praha: 1998. ISBN80-7196-119-1 *Použitý text dostupný z WWW:* <http://mjcz.sweb.cz/> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2012-03-27] Obr.1<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hydrostaticky_vztlak.svg> Obr.2<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Dead_sea_newspaper.jpg> Obr.3<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Leonardo_da_Vinci_parachute_04659a.jpg>
Pomůcky	Dutá válcová nádoba s vnitřním válcem, siloměr, nádoba s vodou, kádinka, osobní váha, dvoukolový vozík, lano, stopky, pásmo. Přílohy 1F1 – 1F2.

Postup aktivit – Fyzika

1. Otázky zjišťující dosavadní průběh modulu a znalosti z oborů, které žáci již absolvovali.

   Např.: Kým byl Leonardo da Vinci ve svém životě? Co vás zaujalo na jeho životě?

   délka: 5 min

2. **Úvodní motivace** pro obor fyzika – žáci se seznámí se základními pojmy jako je vztlaková síla, gravitační síla a hustota kapalin a plynů. Je možné využít obrázků (viz Příloha 1F1)

   délka: 5 min

3. Žáci jsou seznámeni s **pravidly práce** a průběhem bloku:

   - Časová dotace na vypracování – 60 min
   - Možnost vyloučit člena, který nespolupracuje. Ten poté pracuje sám.
   - Každý žák má možnost získat až 20 bodů.

   Bodovací stupnice po celou dobu práce vyvěšena/napsána na tabuli před žáky:

   - Úkol 1 – 2 body
   - Úkol 2 – 2 body
   - Úkol 3 – 2 body
   - Úkol 4 – 2 body
   - Úkol 5 – 2 body
   - Úkol 6 – 1 bod
   - Úkol 7 – 9 bodů

   délka: 10 min

4. Žáci vypracovávají úkoly s využitím internetu. Ve třídě a na chodbě jsou vyhrazeny prostory pro fyzikální pokusy s připravenými pomůckami, kde se jednotlivé skupiny prostřídají.

   Úkol 1 Žáci vyhledají v učebnici Archimedův zákon a zapíší jeho přesné znění do sešitu. Z textu v učebnici zjistí, jestli se zákon týká pouze kapalin nebo i plynů.

   Úkol 2 Žáci se pokusí zjistit z textu, které vynálezy Leonarda da Vinci vycházejí z poznatků Archimeda. Na internetu vyhledají obrázky k tématu.

   Úkol 3 Žáci zjistí výpočtem, jak velká vztlaková síla působí na dospělého muže, jehož objem je 0,07m^3, ponoří-li se zcela do vody. Do sešitu nakreslí jednoduchý obrázek, uvedou postup a výsledek.

   Úkol 4 Z objemu 0,07m^3 dospělého muže žáci vypočítají vztlakovou sílu, která na něj působí ve vzduchu. Do sešitu nakreslí obrázek, uvedou postup výpočtu a výsledek.

   Úkol 5 Žáci provedou pokus podle návodu, udělají krátký zápis do sešitu. (viz Příloha 1F2)

   Úkol 6 Žáci nakreslí obrázek padáku s břemenem při letu a vyznačí síly, které na něj působí.

   Úkol 7 Na závěr vyzkoušíme jednoduchý pokus! Budeme potřebovat dvoukolový vozík a dobrovolníky ze třídy.

   Průběh pokusu:

   Tři dobrovolníci ze třídy vyzkouší jednak svou sílu a také rychlost. Jeden dobrovolník nasedne do dvoukolového vozíku a pohodlně se tam usadí. Další dva dobrovolníci se postaví k vozíku tak, aby jeden vozík tlačil a druhý táhnul lanem v přední části. Cílem pokusu je demonstrovat sílu (rychlost), s jakou se vozík pohybuje. Po skončení pokusu žáci vyřeší tyto otázky.

   - Jaké fyzikální veličiny můžeme naměřit při pokusu? Zaznamenejte je přehledně do tabulky.
   - Dále žáci zpracují graficky:
     a) působení všech sil při pokusu
     b) výslednici sil působících při pokusu
     c) pohybové účinky sil při pokusu

   délka: 60 min

5. **Shrnutí**, závěrečná reflexe a sebereflexe žáků.

   Možné otázky:

   - Co nového jsem se dozvěděl/a?
   - Jak se mi pracovalo?
   - Který z Leonardových vynálezů mě zaujal nejvíc?

délka: 10 min

METODICKÝ LIST – PRACOVNÍ ČINNOSTI

Anotace	Žák se seznamuje na fotografiích modelů s technickými zařízeními, které Leonardo da Vinci ve své době vynalezl. Na základě besedy o vynálezu, konkrétně padáku, si žák znovu uvědomuje všestrannost „renesančního člověka“. Žák zjišťuje, jak Leonardo da Vinci svými vynálezy o několik set let předběhl dobu. Žák si podle nákresu a návodu vyrobí model da Vinciho padáku.
Očekávané výstupy	Žák: • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • si uvědomuje důležitost znalosti historie • vnímá skutečnost, jak může být historie nápomocná současnosti • uplatní praktické dovednosti při práci s drobným materiálem • rozvíjí přesnost měření a svoji preciznost při práci
Klíčové kompetence	**Kompetence sociální a personální** • při vytváření výrobku zdokonalovat schopnost spolupracovat s druhými, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním toho, co lidé již v minulosti věděli a dokázali vytvořit, se učit oceňovat přínos některých výjimečných lidí pro společnost. **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu, technické vynálezy a rozvíjet vlastní tvořivost **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Individuální práce s možností využití spolupráce ve skupině a vzájemné pomoci
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá **OSV -** sociální rozvoj-komunikace, kreativita
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Špatná manuální a motorická zručnost žáků, slabá kreativita a snaha uplatnit vlastní nápad
Použitá literatura, zdroje	*Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-18-11] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pad%C3%A1k> <http://commons.wikimedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci>

Pomůcky	Kreslící karton A3, pravítko, úhloměr, tužka, nůžky, jehla, nit, vlna, špejle, lepidlo. Přílohy 1PČ1 – 1PČ2.

Postup aktivit – Pracovní činnosti

1. **V úvodní motivaci** vyučující promítne žákům fotografie a nákresy da Vinciho vynálezů (http://commons.wikimedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci). Řídí diskusi, ve které se žáci zamýšlejí nad nadčasovou kreativitou Leonardovy práce a porovnávají, v jaké podobě jeho vynálezy slouží v dnešní době.

   délka: 10 min

2. Učitel rozdá žákům plánky s **postupem práce** pro daný výrobek (viz Příloha 1PČ1). Vysvětlí žákům, jak pracovat na vytvoření padáku a jak na tvorbě postavičky z vlny, která bude představovat model parašutisty.

   délka: 10 min

3. **Vlastní tvorba výrobku:**

   Každý žák pracuje na vlastním výrobku. Mohou si však ve skupině pomáhat a radit.

   - Nejprve žák vyrobí padák z papíru a následně vyztužuje špejlemi a zpevňuje okraje obšitím bavlnkou.

     délka: 55 min

   - Poté vyrábí lidskou postavu z vlny.

     délka: 30 min

   - V závěru provede zavěšení postavy pod padák.

     délka: 15 min

4. V závěru vyučovací hodiny proběhne evaluace hodiny a úklid.

   Možné otázky:

   - Bylo možné podle plánků z doby renesance sestrojit opravdu funkční padák?
   - Jak se ti pracovalo?
   - Co ses nového dozvěděl(a)?

   délka: 10 min

Pozn. Možnou alternativou výroby padáku, pokud je to v možnostech školy, je vaření oblíbené Leonardovy polévky. (viz Příloha 1PČ2)

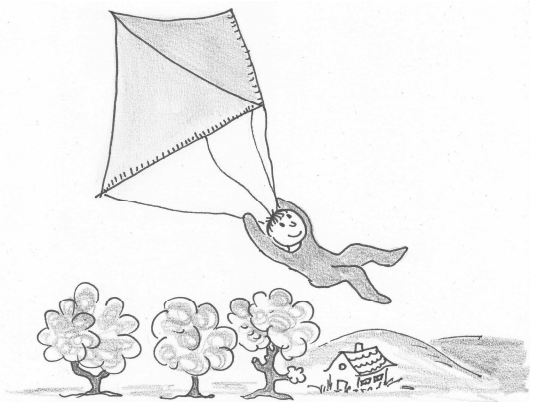

METODICKÝ LIST – VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Anotace	Žáci se seznámí s malířským dílem známého umělce, kompozicí a námětem. Úkolem bude připravit stejný výjev, jaký malíř zachytil na svém obraze. Sami se tak stanou součástí obrazu.
Očekávané výstupy	Interpretuje vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti, vychází při tom za svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků.
Klíčové kompetence	Pracovní, komunikativní
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, frontální
Průřezová témata	
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Krátký čas, špatná spolupráce skupiny
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Dějiny umění 5, José Pijan, Odeon, *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-11-29]. Příloha 1 Madona ve skalách <http://cs.wikipedia.org/wiki/Madona_ve_skalách> Příloha 2 Dáma s hranostajem <http://commons.wikimedia.org/wiki/File%3ADama_z_gronostajem.jpg> Příloha 3 Mona Lisa <http://commons.wikimedia.org/wiki/File%3AMona_Lisa.jpg> Příloha 4 Poslední večeře <http://commons.wikimedia.org/wiki/File%3ALeonardo_da_Vinci_002.jpg>
Pomůcky	Materiál pro výrobu kulis – vodové barvy nebo tempery, velké formáty papíru, kopie obrazů, fotoaparát, (kamera). Přílohy 1VV1 – 1VV4.

Postup aktivit – Výtvarná výchova

1. **Výklad o výtvarném díle Leonarda da Vinci**

   Učitel v první části představí žákům několika obrazů, doporučuji ukázat i další malby, kresby a skici.

   - ***Madona ve skalách*** (viz Příloha 1VV1) – námět zachycuje Panu Marii ve skalnaté krajině, pravou rukou objímá Jana Křtitele, levou žehná Ježíšovi, vedle Ježíše na zemi klečí anděl.
     Obraz má trojúhelníkovou kompozici.
     Existují dvě verze, druhá byla patrně namalována Leonardovým žákem.
   - ***Dáma s hranostajem*** (viz Příloha 1VV2) – portrétní obraz, nevíme, kdo byl modelem, je nepodepsán.
     Je ukázkou dokonalého zvládnutí malířské techniky.
     Hranostaj je chápán jako symbol čistoty, podle jiných jako symbol spřízněnosti s královským rodem (hermelín – královský plášť je vyroben z kožešin hranostajů).
   - ***Mona Lisa*** (viz Příloha 1VV3) – portrétní obraz, není jasné, kdo je na něm vyobrazen. Žena sleduje diváka s tajuplným úsměvem, který se stal předmětem mnoha pověstí a spekulací.
     Na obraze je patrné detailní zpracování a dobré zvládnutí anatomie (ruce).
     Obličej je namalován v tříčtvrtečním pohledu a vzbuzuje dojem, že se na nás dívá.
     Byla použita technika sfumato – překrývání lazurami, které umocňuje plasticitu a hloubku.

2. Zaměření na ***Poslední večeři*** (viz následující aktivita)

   - **Poslední večeře** (viz Příloha 1VV4) – zachycuje okamžik, kdy Kristus sděluje apoštolům, že ho jeden z nich zradí, učedníci o tom vzrušeně diskutují. Byl vytvořen nezvyklou technikou malby na omítku, ne jako freska (do vlhké omítky). Nachází se v milánském kostele Santa Maria delle Grazie.
     V centru obrazu je Kristus, učedníci jsou rozděleni do trojic a tvoří trojúhelníky. Na obraze byla použita perspektiva (strop, koberce na stěnách). Je o něm vedeno mnoho spekulací, např. v knize Šifra mistra Leonarda. Namalovat obraz Poslední večeře Páně trvalo da Vincimu zhruba čtyři roky.
     Kdo jsou jednotlivé postavy, je velmi diskutovanou záležitostí, podle zápisků na kopii obrazu v Da Vinci Museum v opatství Tongerlo by to měly zleva být: Bartoloměj, Jakub mladší, Ondřej, Jidáš, Petr, Jan, Tomáš, Jakub starší, Filip, Matouš, Tadeáš a Šimon. Rozměry díla jsou 8,8 x 4,6, metru.

3. **Aktivita – Vytvoření scény Poslední večeře**

   Rozdělíme žáky do skupin. Skupina bude sestavena podle počtu postav na obraze, potom vysvětlíme žákům úkol a každá skupina dostane kopii obrazu.
   Úkolem žáků je vytvořit si kulisy a případně další rekvizity, aby mohli ztvárnit obraz Poslední večeře. Postavy na obraze budou představovat samotní žáci. V kulise budou tedy prázdné plochy v místech postav.
   Žáci si rozdělí postavy (role) z obrazu. Každý žák se seznámí s postavou, jejím vztahem k ostatním a nastuduje si za pomoci ostatních členů skupiny výraz a pozici své postavy. Skupinka začne postupně pracovat na sestavení scény. Je důležité, aby žáci jen formálně nezaujali své místo, ale snažili se zahrát svoji roli se všemi detaily, výrazem, emocemi, prožitkem.
   Tuto činnost řídí žáci nebo učitel.

Celá vytvořená scenerie bude nafocena a každý žák popíše stručně svoji postavu v kontextu zobrazeného námětu.

4. **Možné rozšíření:**

Pokusíme se vytvořit 2-3 záběry před a po (návaznost v příběhu).
Je možné použít i jiné obrazy.

Obrazy a počty postav:

- Poslední večeře - 13
- Madona ve skalách - 4
- Kristův křest - 4
- Zvěstování - 2
- Klanění tří králů - mnoho postav, nedokončeno

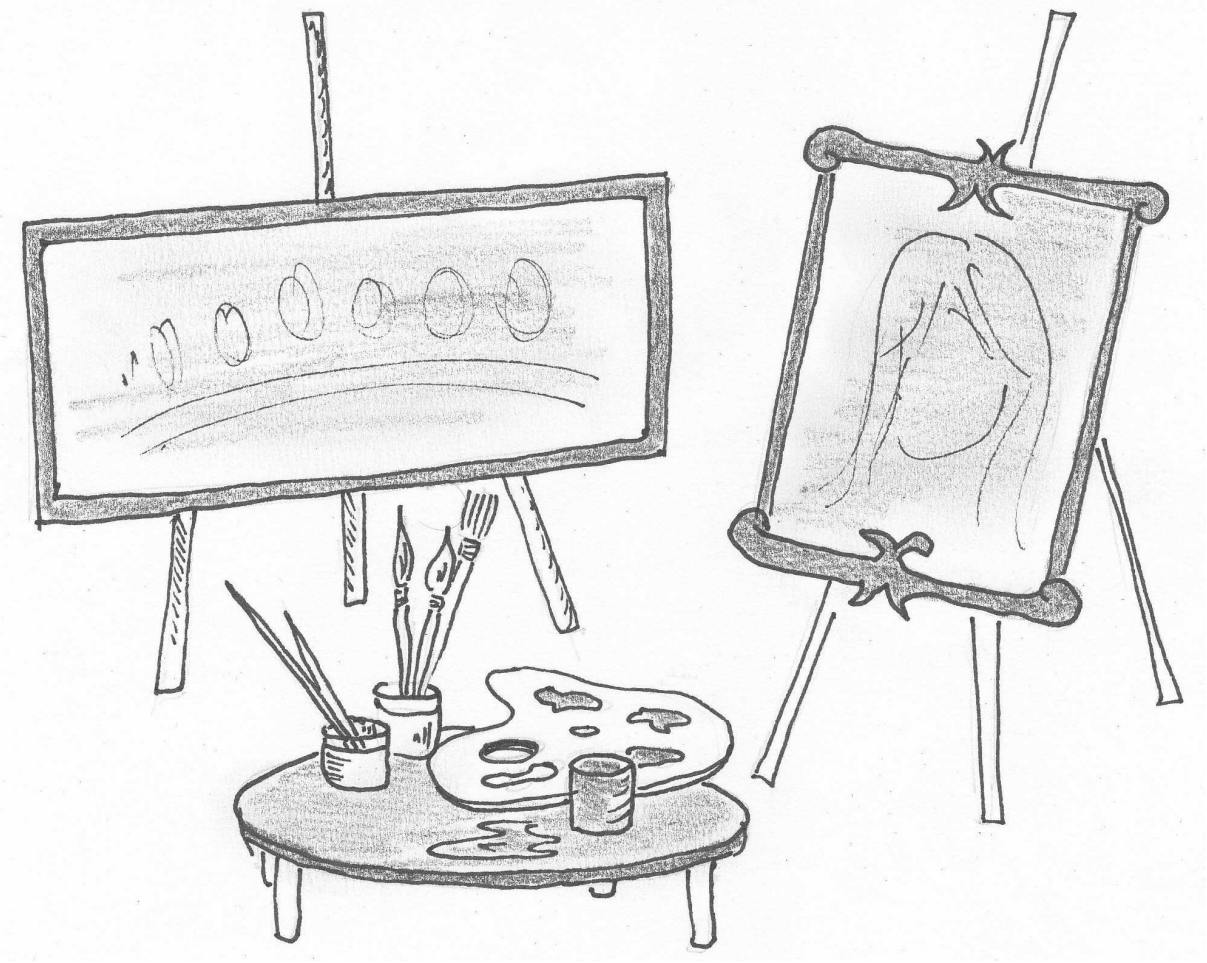

Modul 2

ŽIVOT MÁME VE SVÝCH RUKOU

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 9. ročníků.

Žáci třídí, opakují a prohlubují své znalosti o lidském těle, pravidla poskytování první pomoci včetně praktického nácviku provádění život zachraňujících úkonů, informace o ochraně zdraví a života před vybranými nemocemi a závislostmi a vypracují srozumitelné zásady chování s cílem zachovat člověku plnohodnotný a zdravý život se zaměřením na své vrstevníky. Dále se zabývají problematikou životního prostředí, zejména vlivu kyselých dešťů na životní prostředí a život člověka. Součástí aktivit je i fiktivní prožitek několika let s drogou se všemi důsledky a společným vyhodnocením dopadů pro život. Žáci také získají informace o masážích a naučí se provádět masáž šíje, což si také prakticky vyzkouší. Zapojení do diskuze na téma výběru vhodného kandidáta pro darování srdce. Při dodržení pravidel pro diskuzi se žák zamýšlí nad základními otázkami života a reálná situace mu umožňuje proniknutí k nejniternějším hloubkám jeho osobnosti a jejich rozvoj. V písemné úvaze mají následně možnost sebevyjádření.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Výchova ke zdraví:	*2 hodiny*
Přírodopis:	*2 hodiny*
Výchova k občanství:	*2 hodiny*
Chemie:	*2 hodiny*
Dějepis:	*2 hodiny*
Český jazyk a literatura:	*3 hodiny*
Tělesná výchova:	*2 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma čtyři dny. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest: Příloha 2P1*
- *Posttest: Příloha 2P2*
- *Evaluační dotazník: Příloha 2E*

METODICKÝ LIST – VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

Anotace	Žáci rozvíjí své znalosti o lidském těle, seznámí se s pravidly poskytování první pomoci s využitím standardního materiálu a praktickým prováděním život zachraňujících úkonů s využitím figuríny.
Očekávané výstupy	Žák: • analyzuje etické aspekty různých životních situací • rozhoduje se uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů • aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • vyhledávat a třídit informace a na základě jejich pochopení je efektivně využívat v praktickém životě **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • formulovat a vyjadřovat své myšlenky a názory v logickém sledu • naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim a vhodně na ně reagovat **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • podílet se na utváření příjemné atmosféry v týmu, přispívat k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat **Kompetence občanské** • rozhodovat se zodpovědně podle dané situace, poskytnout podle svých možností účinnou pomoc a chovat se zodpovědně v krizových situacích ohrožujících život a zdraví člověka **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě • přistupovat k výsledkům pracovní činnosti z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách Frontální výuka Individuální práce
Průřezová témata	**OSV** - psychohygiena - dovednosti zvládání stresových situací **OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kooperace - rozvoj individuálních dovedností při kooperaci **EV** - vztah člověka k prostředí - souvislosti prostředí a zdraví

Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Neochota žáků prakticky provádět KPR (oživování) na figuríně
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Bernatová, E. *Hry a nápady pro výuku první pomoci*. Praha Úřad ČČK 2006 • Šanda, L. *Soutěže hlídek mladých zdravotníků*. ČČK.1995 *Použité videoukázky dostupné z WWW:* <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/fsps/ps07/1pomoc/texty/pages/kpr_dospely.html>
Pomůcky	Obrázky, nůžky, lepidlo, figurína, deka, dezinfekce, gáza Přílohy 2VZ1 – 2VZ4

Postup aktivit – Výchova ke zdraví

1. **Úvodní motivace** na základě položené otázky žákům "Jak byste se zachovali, kdybyste našli člověka v bezvědomí?"

   délka: 5 min

2. Učitel rozdělí žáky do tříčlenných skupin. Do skupin rozdá nůžky, lepidlo a papíry. Každá skupina dostane list s **aktivitou** (viz Příloha 2VZ1), kterou si musí rozstříhat. Skupina spojuje dohromady pojem s číslem. Správné řešení je na druhé stránce přílohy 2VZ1. Každý žák má možnost získat až 12 bodů.

   délka: 20 min

3. Práce na dalším úkolu (viz Příloha 2VZ2). Učitel rozvěsí po třídě zalaminované **otázky**. Žáci chodí po třídě a na prázdný papír na otázky odpovídají. Učitel musí upozornit, že na některé otázky je víc správných odpovědí. Na závěr provede s žáky kontrolu správnosti řešení. Každý žák má možnost získat až 20 bodů.

   délka: 20 min

4. Na začátku druhé hodiny dostane každý žák přílohu 2VZ3, ve které se seznámí se **třemi druhy poranění** (bezvědomí, popálenina horní končetiny, tepenné krvácení).

   Žáci rozstříhají aktivitu podle čísel, správně řadí jednotlivé úkony, následně nalepují na prázdný papír ve správném pořadí, v jakém postupují při provádění první pomoci. Na závěr zkontrolují správnost svého řešení.

   délka: 25 min

5. **Kardiopulmonární resuscitace** – ukázka oživování s využitím figuríny, žáci pracují ve skupinkách, zdůraznění správného poměru při resuscitaci 2:30 (2 vdechy, 30 stlačení hrudníku), žáci si prakticky vyzkouší resuscitaci na figuríně

   Krátké video se správným postupem resuscitace najdete na internetových stránkách: http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/fsps/ps07/1pomoc/texty/pages/kpr_dospely.html

   délka: 15 min

6. **Kufr.** Hra probíhá mezi žáky ve skupinkách. Skupina si vybere vždy jednoho žáka, který si jde sednout zády k tabuli. Za něj si stoupne další žák, který nad ním drží karty s pojmy (viz Příloha 2VZ4). Ostatní ze skupiny se snaží soutěžícímu vysvětlit pojem, aby ho řekl. Pozor – nesmí však použít kořen slova nebo slovo příbuzné. Na hádání slov je vyčleněný časový limit 90 sekund. Vyhrává skupina, která za daný limit uhodne nejvíc slov.

7. **Závěrečné otázky** pro žáky

   - Co nového jste se dozvěděli?
   - Váhali byste provést první pomoc u člověka v ohrožení života?
   - Jaký je správný poměr vdechů a stlačení hrudníku při oživování?
   - Jak se vám pracovalo?

   délka: 5 min

METODICKÝ LIST - PŘÍRODOPIS

Anotace	Žáci si zopakují informace o ochraně zdraví a života před vybranými nemocemi a závislostmi a získají poznatky nové. Vychází ze znalostí z přírodopisu: • prevence rakoviny zejména v souvislosti s kouřením (dýchací soustava), s vysokými dávkami ultrafialového záření (kůže), se zdravou výživou (trávicí soustava), • alkoholismus a jiné závislosti (řídící soustavy), • sexuálně přenosné nemoci se zaměřením na AIDS (rozmnožovací soustava). Žáci v tříčlenných skupinkách, případně samostatně vypracují srozumitelné zásady chování s cílem zachovat člověku plnohodnotný a zdravý život. Zaměřit by se měli na své vrstevníky.
Očekávané výstupy	Žák: • vypracuje test, v němž uplatní jednotlivé znalosti o ochraně zdraví a života před vybranými nemocemi a závislostmi, tím si ověří své dosavadní znalosti, • využije předložených materiálů, motivačních videopořadů a úryvků z literatury k formulování zásad, které by měl člověk dodržovat, • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací, • vytvoří srozumitelné zásady chování - text, v němž uplatní jednotlivé zopakované a získané znalosti.
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v tvůrčí činnosti • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy, týkající se zdraví člověka, přemýšlí o příčinách jejich vzniku, odhaduje možných způsoby řešení; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** - Kooperace - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci **EV** - Vztah člověka k prostředí, náš životní styl, prostředí a zdraví
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny

Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet čas potřebný k četbě úryvků a promítání videopořadů. Odhadnout dobu k vypracování.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Cronin, A. J. *Příhody z černého kufříku* MOTTO, Praha 2001. • John, Radek. *Memento* Československý spisovatel, Praha, 1989 • Videopořad Na zdraví, Audiovizuální centrum Masarykovy univerzity • Úryvek z televizního pořadu Bojím se tě světe
Pomůcky	Papíry, fixy (lihové), didaktická technika (počítač, videorekordér, literatura - ukázka, obrázky. Přílohy 2PŘ1 - 2PŘ3

Postup aktivit - Přírodopis

1. Žákům jsou promítnuty uvedené části videopořadů (Na zdraví – celý dokument a Bojím se tě světe – prvních 15 minut) a přečtena povídka Davie Ochmelka (viz Příloha 2PŘ1) a závěr Mementa (viz Příloha 2PŘ2). Žáci se mají nad danou problematikou zamyslet a udělat si poznámky, pokud je jim něco nejasné.

   Pozn. V případě, že nebudou dostupné výše uvedené dokumenty, lze použít podobné ukázky a materiály týkající se problematiky drogové závislosti.

   délka: 45 min

2. Žáci vypracují test - Víš úplně všechno? (viz Příloha 2PŘ3). Test vypracovává každý sám.

   délka: 10 min

3. Žáci společně s vyučujícím stanoví správné odpovědi na testové otázky a jsou zodpovězeny jejich dotazy.

   délka: 10 min

4. Žákům jsou rozdány prázdné papíry různé velikosti a barvy. Jsou jim nabídnuty další dostupné materiály, které by však neměly sloužit jako vzor. Ve zvolených skupinkách vypracovávají srozumitelné zásady chování, které by měly oslovit jejich vrstevníky. Cílem je zachovat člověku plnohodnotný a zdravý život bez nemocí a závislostí.

   Žáci si vyberou jedno z následujících témat:

   - AIDS
   - Závislost na drogách
   - Alkoholismus
   - Škodlivost kouření
   - Prevence rakoviny

   délka: 20 min

5. Žáci dokončí své zpracování zásad, vystaví je přehledně na určené místo. Všichni žáci si je prohlédnou, doplní o připomínky a vyhodnotí.

   délka: 10 min

6. Seznámení s celkovým hodnocením průběhu hodin. Učitel může žákům položit následující otázky:

   - Jaký život měly postavy z úvodních ukázek?
   - Znáte ze svého okolí někoho, kdo má podobný osud jako postavy z úvodních ukázek?
   - Jak si představujete svůj život vy?

   délka: 10 min

7. Závěr - ***„Život je před námi, je krásný, nepokazme si ho.“***

METODICKÝ LIST – VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Anotace	Žáci se seznámí s problematikou užívání drog, vznikem závislosti a negativními jevy spojenými se závislostí. V rámci aktivity si prožijí několik let s drogou se všemi důsledky a společně zhodnotí dopady na svůj život.
Očekávané výstupy	Žáci usměrňují a kultivují charakterové a volní vlastnosti a pěstují zdravou sebedůvěru.
Klíčové kompetence	**Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu • učit se vhodně argumentovat, zapojit se do diskuse, respektovat pravidla dialogu • učit se naslouchat a přijímat názory druhých
Organizace řízení učební činnosti	Mentální mapování, řízená diskuze, reflexe
Průřezová témata	**OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak
Organizace prostorová	Třída, židle uspořádané do kruhu
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Krátký čas, nespolupracující skupina
Použitá literatura, zdroje	
Pomůcky	Flipový papír, fixy, laboratorní váhy, velké množství lístků papíru asi 4x4 cm (přibližně 30 – 40 na osobu) Příloha 2VO1

Postup aktivit – Výchova k občanství

1. **Mentální mapování** – žáci postupně strukturují pojem droga.

   Měli by si odpovědět na následující otázky:
   - Co je to droga?
   - Které látky patří mezi drogy?
   - Co je to závislost?
   - Jaké stavy vědomí drogy způsobují?

   Mentální mapu je možné zpracovat ve skupinách nebo společně na flip chart.

   délka: 15 min

2. **Účinky drog**

   Žáci uspořádají židle do kruhu, pro lepší pracovní pohodlí mohou mít žáci podložky na psaní. Každý žák si vylosuje text popisující účinky některé drogy (viz Příloha 2VO1). K této droze se budou vztahovat i další aktivity (není nutné). Jeho úkolem bude ostatním vysvětlit nebo i předvést jako scénku, jak by ovlivnilo požití vylosované drogy jeho chování, vnímání, myšlení a prožívání.
   Je možné, aby žáci pracovali ve dvojicích nebo trojicích.

   délka: 20 min

3. **Můj život s drogou**

   Žáci postupně v několika kolech popisují svůj život s drogou po časových obdobích, podle motivačních textů (viz dále). Zaznamenávají své představy, jaké by to bylo, kdyby si zkusili vzít drogu, každou myšlenku zvlášť na jeden lístek.
   Po napsání požádejte žáky, aby označili nepříjemné nebo negativní věci znaménkem mínus, kladné nebo neutrální věci znaménkem plus.
   Do středu kruhu postavte váhy a označte misky znaménky + a -. Požádejte žáky, aby umístili své lístky označené plus na misku označenou +. Totéž zopakujte s miskou označenou -. Zvažte lístky a výsledek si poznamenejte. Můžete si navzájem sdělit, co žáci napsali.
   Stejným způsobem postupujte s lístky za období po týdnu, po měsíci, po půl roce, po roce, po pěti letech.
   V průběhu celé této části si dělejte poznámky o vážení a zajímavých názorech, jako podklad pro reflexi.

   Texty pro motivaci jednotlivých kol:

   - **Poprvé**: Dnes jsem to zkusil poprvé. Zkusit se má všechno.
     Bylo to…
     Cítím se…
     Je to pocit jako když…
     Připadá mi to…
   - **Po týdnu**: Je zase víkend, před týdnem jsem si dal poprvé a dneska znovu. Proč ne…. Co tě nezabije, to tě posílí.
     Je to…
     Cítím se…
     Je to pocit jako když…
     Připadá mi to…

- **Po měsíci:** Už je to měsíc, dám si teď tak třikrát do týdne.
  Je to…
  Cítím se…
  Je to pocit jako když…
  Připadá mi to…
- **Po půl roce**: Uběhlo půl roku, dávám si každý den, když pár dnů nic nemám, mám na to fakt chuť.
  Je to…
  Cítím se…
  Je to pocit jako když…
  Připadá mi to…
- **Po roce:** Je to už rok, včera jsem nic neměl, musím něco sehnat, jinak budu mít absťák.
  Je to…
  Cítím se…
  Je to pocit jako když…
  Připadá mi to…
- **Po pěti letech**: Jedu v tom pátej rok, nechodím do práce, rodiče mě vyhodili z domu, musím krást, abych si mohl koupit dávku.
  Je to…
  Cítím se…
  Je to pocit jako když…
  Připadá mi to…

4. Reflexe

Po zvážení se společně ohlédněte za „prožitými“ pěti lety s drogou a diskutujte o tom, kdy převážila negativa nad pozitivy a proč, kdy bylo ještě možné s drogou bez problému skončit, co jim droga dala a vzala.
Na závěr žáci mohou nakreslit grafy života s drogou a bez ní (vodorovná časová osa, pozitiva jako hory, negativa jako údolí) a můžete společně prodiskutovat, jaké změny by droga v jejich životech způsobila.

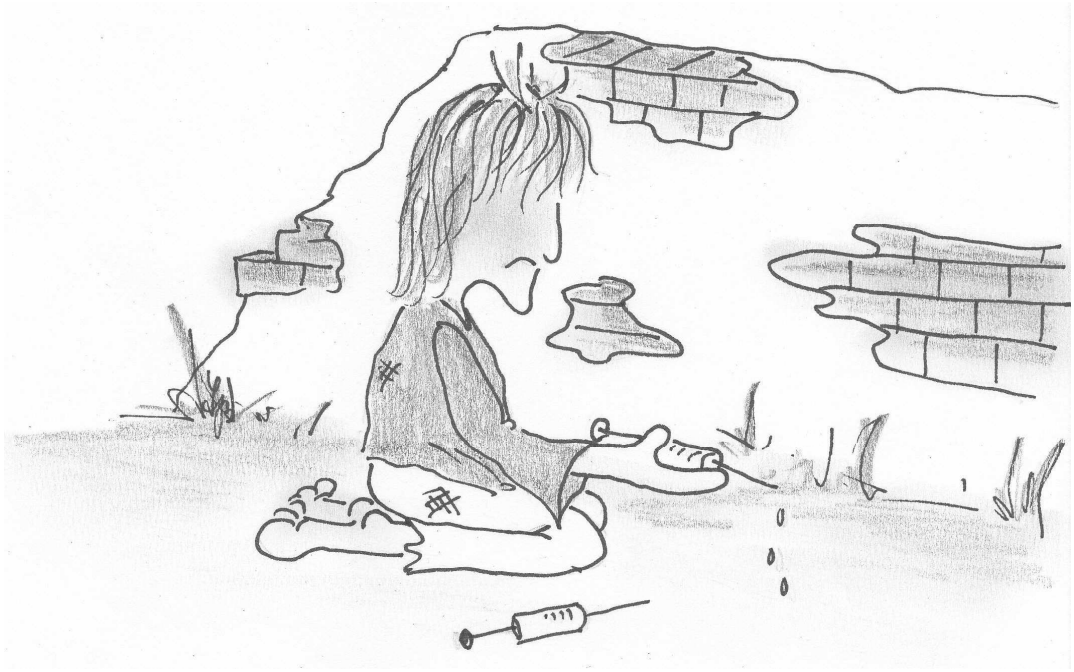

METODICKÝ LIST - CHEMIE

Anotace	Cílem je seznámit žáky s účinky kyselých dešťů na životní prostředí a na život člověka, se vznikem oxidů síry, dusíku a jejich účinky na lidský organismus, se způsobem možnosti zpomalení globálního oteplování. Součástí práce žáků je pokus - vliv kyselých dešťů na organismy. Při řešení jednotlivých úloh vychází žáci ze znalostí periodické soustavy prvků, z vlastních zkušeností a z informací získaných v průběhu bloku.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • provádí a aktivně využívá početní operace v oboru racionálních čísel
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák čte s porozuměním, dokáže se orientovat v textu, vyhledávat a třídit informace a efektivně je využít v praktickém životě. Propojuje do širších celků poznatky z různých oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Poznává smysl učení a má k němu pozitivní vztah. • **Kompetence k řešení problémů:** žák dokáže hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější. Rozvíjí komunikativní dovednosti, tvořivost, postřeh. • **Kompetence sociální a personální:** žáci dokáží účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu. • **Kompetence pracovní:** žák je schopen propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě. Je schopen používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat pravidla bezpečné práce. • **Kompetence občanská:** žák je schopen respektovat přesvědčení druhých lidí, respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – *sociální rozvoj* – komunikace, vysvětlování, *kooperace* – týmová spolupráce, organizování práce; *osobnostní rozvoj* – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování **VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny

Možná úskalí	Časové rozvržení na řešení jednotlivých úloh je nutné dodržovat. Selhání didaktické techniky. Neochota žáků pracovat na zadaných pokusech.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použité audioukázky dostupné z WWW:* <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121359557-port/143-sklenikovy-efekt-snadno-a-/> *Skleníkový efekt snadno a rychle* *Použitý text dostupný z WWW:* [cit. 2011-05-25] <http://vitejtenazemi.cenia.cz/index.html> <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121359557-port/626-chemie-koureni/> <http://web2.mendelu.cz/af_291_sklad/frvs/hrudova/index_soubory/Page1075.htm> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-05-25] <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Silberwald.jpg>
Pomůcky	Kádinky, mikroskop, podložní a krycí sklíčko, kapátko, periodická soustava prvků, hadřík, mech - měřík, případně list rostliny, psací potřeby, pastelky. Přílohy 2CH1 – 2CH9

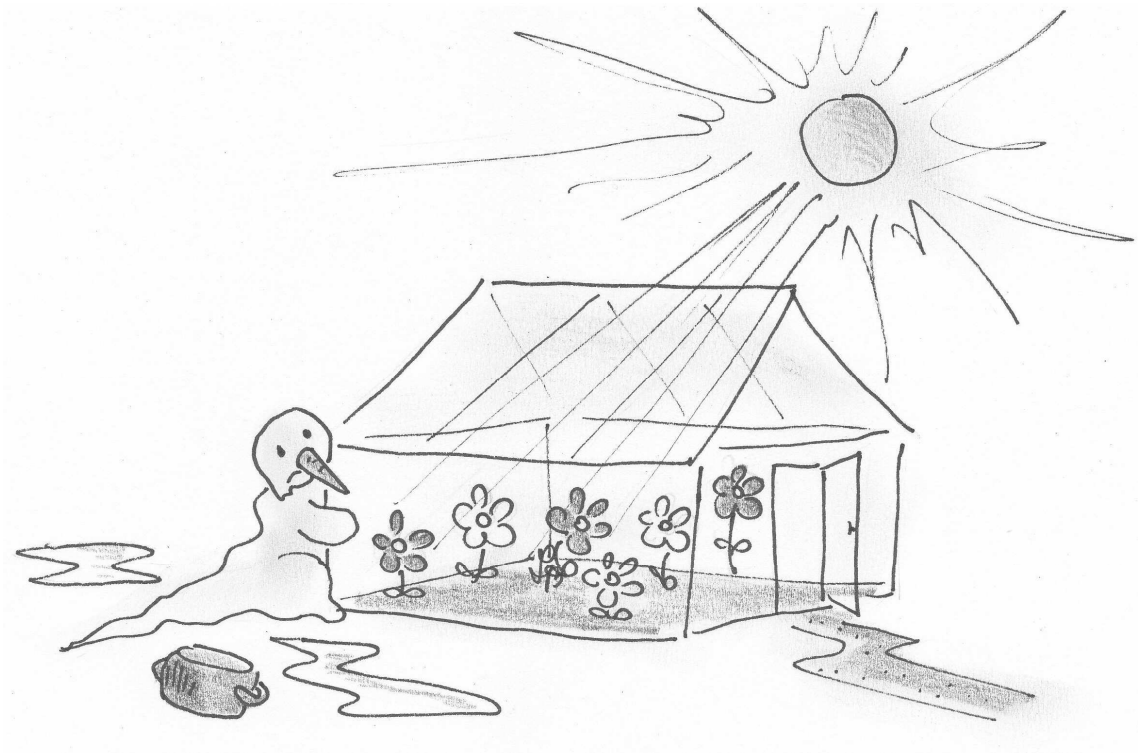

Postup aktivit – Chemie

1. **Úvodní hra** k rozdělení do skupin. Po třídě je rozmístěno 6 karet s čísly 1, 2, 3, 4, 5, a 6 (viz Příloha 2CH1). Žáci si vylosují štítek (viz Příloha 2CH1), na kterém se nachází chemická sloučenina. Na pokyn vyučující/ho se co nejrychleji přemístí ke správné kartě představující oxidační číslo u kationtu své sloučeniny, případně jim může vyučující poradit při určení pořadí koncovky u přídavného jména sloučeniny.

   délka: 5 min

2. **Práce ve skupinách.** Každá úloha bude jednotlivým skupinám rozdána ve stejný okamžik. U úlohy č. 2, 3 dostanou žáci k dispozici instruktáž (viz Příloha 2CH2), úloha č. 1 obsahuje instruktáž v zadání příkladu. Úlohu č. 4 zadává vyučující. V případě nejasností objasní vše vyučující osobně a zodpoví i dotazy žáků.

   Na každou úlohu mají žáci 5 minut. Po uplynutí této doby vyučující provede se skupinami společnou kontrolu řešení - max. 5 minut (viz Příloha 2CH3), pak bude skupinám rozdána další úloha i s případnou instruktáží.

   Úloha č. 1. *Kyselý déšť*. Žáci ve skupině mají za úkol přiřadit každému číslu v tabulce značku prvku podle jeho protonového čísla v periodické soustavě prvků. V tajence jsou ukryta slova, která poté doplní do informačního manuálu o kyselých deštích (viz Příloha 2CH4).

   Úloha č. 2. *Spojovačka.* Jednotlivé skupiny obdrží tabulku (viz Příloha 2CH5), ve které musí spojit možné způsoby vzniku oxidů s názvem oxidu, který by uvedeným způsobem vznikal.

   Úloha č. 3. *Dvojice karet*. Žáci ve skupině mají za úkol přiřadit karty s účinky oxidů na lidský organismus (viz Příloha 2CH6) ke štítku s odpovídajícím názvem oxidu (viz Příloha 2CH7).

   Úloha č. 4. *Skleníkový efekt*. Žákům je promítnuto video na téma *Skleníkový efekt snadno a rychle* (cca 7 minut). Poté vyzve vyučující žáky, aby vypsali do tabulky (viz Příloha 2CH8) alespoň 4 způsoby, jak by mohli přispět ke zpomalení globálního oteplování. Po 5 minutách provede vyučující rozbor se všemi skupinami najednou, řešení viz Příloha 2CH3.

   délka: 50 min

3. **Úloha č. 5.** *Pokus*. Žáci pracují ve skupinách na pokusu podle návodu (viz Příloha 2CH9). Cílem je dokázat vliv kyselých dešťů na organismy.

   délka: 30 min

4. **Závěrečné shrnutí.** Vyučující zhodnotí práci žáku v průběhu celého bloku. V případě volného času je možné využít následující otázky:

   - 1. Co nového jste se dozvěděli?
   - 2. Jak jste sami někdy přispěli ke zpomalení globálního oteplování?
   - 3. Jak působí kyselé deště na rostliny?

   délka: 5 min

METODICKÝ LIST - DĚJEPIS

Anotace	Žáci se seznámí s významnými biology a jejich objevy. Vytvoří si přehled důležitých jmen z antické doby, středověku, novověku i z dnešní doby.
Očekávané výstupy	Žák: • vysvětlí podstatné změny v oblasti vědy (lékařství), následný dopad na lidskou společnost • si spojí jména osobností s významnými objevy v lékařství
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; získává vztah k historickým informacím. • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy dějinných situací; vede k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; vede k odhadování možných způsobů řešení dějinných situací na základě vlastního logického úsudku; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák vnímá skutečnost, že uspořádat spravedlivě společnost je nesnadné. Přemýšlí o kladech a záporech různých historických forem soužití lidí. Je veden k úctě ke kulturnímu a historickému dědictví. Vnímá a posuzuje umělecká díla, chápe jejich hodnotu. • **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální

Průřezová témata	**OSV** – *Kooperace* - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci. **VMEGS** - *Jsme Evropané* - kořeny a zdroje evropské civilizace; *Evropa a svět nás zajímá* - místa v blízkém okolí mající vztah k Evropě. **VDO** – Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti, principy soužití.
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet didaktickou techniku – počítač (internet), zvuk, projektor: audio ukázku (8 min) Janský – krevní skupiny, DVD: Byl jednou jeden vynálezce (lékařství), fixy na flip chart - kontrola stavu.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Gordon, Richard. *Podivuhodné dějiny lékařství.* Praha: Melantrich, 1995. Lesný, Ivan. *Slavní lékaři.* Havlíčkův Brod: Fragment, 1998. *Použitý text dostupný z WWW:* <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-22496610-zemrel-zakladatel-prvni-protialkoholni-stanice-na-svete> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Sk%C3%A1la> <http://www.rozhlas.cz/zpravy/veda/_zprava/892601> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Christiaan_Barnard> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Jansk%C3%BD> *Použité videoukázky:* BH Promo - Byl jednou jeden… vynálezce 2. DVD *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-10-15]. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jansky.jpg?uselang=cs> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Heart_transplant.jpg>
Pomůcky	Flip chart – papíry, fixy (lihové), didaktická technika (počítač, interaktivní tabule, DVD), lepicí guma, literatura - ukázka, obrázky, slovník cizích slov. Přílohy 2D1 – 2D4

Postup aktivit - Dějepis

1. Na začátku první hodiny pustíme audio ukázku – „Jánský a 4 krevní skupiny“ (viz Příloha 2D1: http://www.rozhlas.cz/portal/klenoty/zprava/jan-jansky--565995). Poté položíme žákům otázku: Čím si myslíte, že se budeme zabývat v hodinách dějepisu? Žáci se seznámí s významnými biology a jejich objevy. Vytvoří si přehled důležitých jmen z antické doby, středověku, novověku i z dnešní doby.

   délka: 10 min

2. Každá skupinka dostane text o příslušném vědci (vynálezu) - (viz Příloha 2D2). Úkolem žáků je zpracovat text – vypsat z něj nejpodstatnější věci na flip chart papír, který poté bude k dispozici ostatním žákům. Papíry budou zavěšeny na stěny třídy. Učitel kontroluje „zápisky“ žáků, na pomoc (posoudí dle úrovně žáků) může rozdat otázky, jejichž odpovědi by měly být zaneseny na papíru.

   délka: 15 min

3. Učitel rozdá do skupinek zalaminovanou křížovku (viz Příloha 2D3) a dá 10 min čas na vyřešení. Žáci buď vědí správné odpovědi, nebo je vyhledávají na flip chartech, které zpracovali ostatní žáci. Do křížovky lze psát stíratelnými fixami. Po uplynutí času určí učitel pořadí, ve kterém smějí skupinky žáků odpovídat. Pokud skupinka žáků odpověď nezná, smí odpovídat další skupina. Za každou správnou odpověď získává skupina bod, učitel si body zaznamenává. Na závěr jsou učitelem položeny ještě 2 bonusové otázky (opět ohodnoceny bodem za správnou otázku):

   - Co znamená slovo z tajenky?
   - Čím se proslavil Christian Barnard?

   délka: 10 min

4. Další aktivita „SPOJOVÁNÍ PÁRŮ“ (viz Příloha 2D4) je určena pro každou skupinu žáků. Ta obdrží od učitele obálku s cizími pojmy a jejich definicemi (český překlad). Jejich úkolem je přiřadit k sobě správné páry. Za správně vyřešený úkol získává celá skupina 8 bodů. Pokud si skupina není něčím jistá, má k dispozici slovník cizích slov.

   délka: 10 min

5. Následuje společná debata o tom, co znamenají tato přísloví, zlidovělá rčení či ustálená slovní spojení. Učitel je nejprve napíše na tabuli a poté dává přednost rychlejší skupině, aby odpověděla nejdříve. Pokud vysvětlení není přesné, dává možnost další skupince. Za správnou odpověď skupina získává bod.

   - Cizí chyby máme na očích, svoje za zády.
   - Dary oslepují oči.
   - Kolik hlav, tolik rozumu.
   - Láska je jednooká, ale nenávist je úplně slepá.
   - Běhá mu mráz po zádech.
   - Byla to jeho Achillova pata.

   délka: 10 min

6. Poté učitel využívá didaktické techniky: Žáci zhlédnou DVD: Byl jednou jeden vynálezce (Lékaři – 8. díl) nebo využijí internetu: http://www.youtube.com/watch?v=sO5japDcA20. Video trvá 24 min bez úvodní a závěrečné znělky. Po skončení učitel čte věty, žáci je mají ohodnotit ve skupinkách za pravdivé či nepravdivé. Poznámky si dělají na papír. Dle správných odpovědí mají možnost získat až 8 bodů.

- V minulosti se lidé dožívali nízkého věku, protože neuměli léčit nemoci.
- V Číně se léčilo pomocí jehel, zrodila se zde akupunktura.
- Hippokrates založil své lékařské umění na pokusech.
- I dnes skládají zdravotní sestry Hippokratův slib.
- Galénos byl významný egyptský lékař.
- Ve 14. století zasáhla Evropu velká epidemie moru.
- V renesanci vypracoval Johannes Gutenberg anatomické studie.
- William Harvey objevil očkování proti neštovicím.

délka: 30 min

7. Na **závěr hodiny** učitel seznámí žáky s naší výraznou českou osobností. Čte nebo vypráví následující informace:

   Doc. MUDr. Jaroslav Skála byl český lékař, bojující celý život proti alkoholismu; v roce 1951 založil **1. protialkoholní záchytnou stanici** na světě. Toto zařízení se postupně stalo vzorem pro další záchytné stanice na celém světě. Zaváděl nové způsoby terapie a proslul svými nekompromisními nároky na pacienty. Tato stanice byla unikátní v tom, že nefungovala na bázi represivní, ale „opilec“ se nechal vystřízlivět a pak mu byla doporučena léčba. Skála razil zajímavé metody, např. nechal své pacienty, aby se sami starali o přivezené alkoholiky. Chtěl, aby pochopili, jak nepříjemné je pro okolí setkání s opilým člověkem.

   Pokud zbude čas, může učitel debatovat s žáky o této problematice.

8. **Závěrečné hodnocení** učitele, žáků - spolupráce ve skupinkách, obtížnost úkolů, sebehodnocení, klima třídy, role učitele, zajímavost tématu.

délka: 5 min

METODICKÝ LIST – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Anotace	Cílem oboru český jazyk je diskuse na téma výběru vhodného kandidáta pro darování srdce. Žáci nejprve vytvoří seznam pravidel, která musí být při diskusi dodržována. Podle zadaných informací zformulují a shrnou argumenty pro výběr jednoho kandidáta na operaci. Jeden žák ve funkci moderátora se této fáze neúčastní, stejně tak jako 2 pozorovatelé, kteří si zapisují poznámky o činnosti skupin. Pokud se v rámci skupinky členové neshodnou, dojde k přeskupení skupin a začne vlastní diskuse řízená moderátorem. (Scénář diskuse bude vyvěšen na flip chartu.) Cílem je vybrat jednoho kandidáta. Po ukončení diskuse je prostor pro shrnutí, vyjádření názorů pozorujících. Následuje písemná úvaha. V případě časové rezervy žáci prezentují úryvky ze svých úvah.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • učí se být aktivní a úspěšný v účasti i řízení diskuse • dodržuje pravidla diskuse, využívá zásad komunikace a dialogu • rozvíjí svou věcnost, otevřenost, zdvořilost, trpělivost • uplatní tyto vlastnosti v psaném projevu na zadané téma
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu • učit se vhodně argumentovat, zapojit se do diskuse, respektovat pravidla dialogu • učit se naslouchat a přijímat názory druhých **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanské** • rozvíjet vlastní tvořivost • umět tolerovat druhé být ochoten a schopen pomoci druhým
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách Frontální výuka
Průřezová témata	**OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak
Organizace prostorová	Třída

Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Nedodržení stanovených pravidel, pravidel komunikace a dialogu, odklon od tématu, neochota ke konfrontaci
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* KRAUSOVÁ, Z. – PAŠKOVÁ, M. – VAŇKOVÁ, J. *Český jazyk 9 (pracovní sešit pro základní školy a víceletá gymnázia)*. 1. vyd. Plzeň: Fraus. ISBN 80-7238-537-2. s. 64 – 65
Pomůcky	Papíry na psaní, psací pomůcky, flipchart, fixy, samolepky, nástěnka / panel. Přílohy 2ČJ1 – 2ČJ3

Postup aktivit – Český jazyk a literatura

1. **Úvodní motivace** pro obor český jazyk a literatura a otázky zjišťující dosavadní průběh modulu a znalosti z oborů, které žáci již absolvovali.

   Vyučující se např. ptá:

   - Jaké obory jste již absolvovali? Co vás v jednotlivých předmětech zaujalo? Jak se vám získané znalosti budou hodit pro budoucí život? Co si představujete, že bude náplní oboru český jazyk?
   - Dále žáci z papíru A4 vystřihnou tvar srdce a vepisují, co je pro ně osobně v životě důležité. Práce je poté možno připíchnout na panel či nástěnku ve tvaru lidského těla apod.

   délka: 5 min

2. Žáci jsou vyučujícím seznámeni s **pravidly práce a průběhem bloku:**

   - tříhodinový blok
   - zpočátku tříčlenné skupiny, později společná diskuse
   - na závěr samostatná práce – písemná úvaha
   - každý žák má možnost získat 10 bodů
   - žáci učitele upozorní vždy, budou-li s prací hotovi.

   Hodnotit se bude:

   - dodržování pravidel diskuse (3 body)
   - spolupráce ve skupinách (2 body)
   - písemná úvaha (5 bodů)

3. Žáci budou rozčleněni do skupin po 3. Jedna skupina bude cíleně složena z budoucího moderátora a 2 pozorovatelů (zapisovatelů). Tato skupina bude později rozpuštěna.

   Moderátor by měla být „osobnost“ třídy, jehož názory a postoje jsou obecně třídou respektovány, nejlépe také člověk nestranný, tolerantní, nepodléhající příliš emocím.

   Pozorovatelé (zapisovatelé) – přemýšliví introverti, kteří by se se svým názorem v diskusi neprosadili, mají ale dobrý postřeh, dobré vyjadřovací schopnosti, rychle (a čitelně) píší.

   O těchto zvláštních rolích se žáci dozvědí ve III. fázi, kdy obdrží zadání práce.
   Ostatní skupiny by měly být sestaveny v rámci možností vyváženě (aby nevznikla skupina na jedné straně složená z aktivních a výrazných osobností a na druhé straně z žáků bez názoru apod.)

   délka: 5 min

4. **Sestavení pravidel diskuse**

- Každý člen skupiny formuluje (napíše na papíry) 3 pravidla, kterými by se podle něj měla diskuse řídit, aby se při diskusi cítil komfortně a aby se diskusí došlo k nějakému výsledku.

  Zadání úkolu: „Každý z vás samostatně napište 3 pravidla, která by se měla dodržovat, abyste se při diskusi cítili dobře.“

  Skupinka se následně shodne na 5 bodech, které bude chtít prezentovat ostatním.

  Zadání úkolu: „Ve skupince seřaďte všechna pravidla podle důležitosti a vyberte 5 nejdůležitějších.“

- Třída vytvoří debatní kruh, během něhož všichni vyloží (ústně i vizuálně na kartičkách před sebou) svoje pětice navrhovaných pravidel. Z této nabídky se vybere 5 pravidel (ne víc!)

  Zadání úkolu: „Vytvořte kruh a předložte své pětice pravidel, vaším úkolem je vybrat znovu 5 nejdůležitějších pro práci celé třídy."

- Pravidla necháme sepsat a zveřejnit – je nutné, aby byla umístěna celou dobu na výrazném a viditelném místě.

  „Tato pravidla jsou pro nás závazná a budou dodržována po celou dobu. Jejich dodržování se bude hodnotit."

délka: 20 - 30 min

5. **Diskuse ve skupinkách**

   Pokyn: „Znovu utvořte původní tříčlenné skupiny." Žáci obdrží zadání práce (viz Příloha 2ČJ1).

Operace srdce

Jste tým chirurgů. Musíte udělat důležité rozhodnutí. Šest pacientů čeká na transplantaci srdce. Momentálně je k dispozici pouze jeden dárce. Všichni níže uvedení pacienti jsou připraveni na operaci. Kterého pacienta vyberete a proč?

A. Světoznámý chirurg – neurolog, na vrcholu své kariéry
B. Dvanáctileté děvče židovského původu, talentovaná klavíristka
C. Katolický kněz
D. Těhotná mladá žena, sedmnáctiletá, svobodná
E. Dělník, třiadvacetiletý, živitel rodiny
F. Úspěšná vědecká pracovnice – léčba AIDS, pětatřicetiletá, homosexuální orientace

Moderátor a zapisovatelé obdrží speciální zadání (viz Přílohy 2ČJ2 a 2ČJ3) a začnou naplňovat své role.

Průběh práce žáků a skupin:

- zjišťování informací
- srovnávání kandidátů (kolonka „důvody")
- skupinka se shodla/neshodla na kandidátovi
- skupinka dá znamení, že je připravena porovnat své kandidáty s ostatními

(Cílem diskuse je prezentovat svůj názor a podložit jej vlastními argumenty. Proto dáváme možnost NESHODNOUT SE na kandidátovi a přetvořit původní skupiny na nové – právě podle výběru kandidáta.)

- rozpuštění původních skupin, sestavení nových podle vybraných kandidátů; moderátor a zapisovatelé se úplně osamostatní

délka: 15 min

6. **Příprava na velkou diskusi** – „Velké skupiny“

    - uvnitř skupiny si porovnají a shrnou argumenty na podporu svého kandidáta
    - zaměří se na možná slabá místa ve své argumentaci a připraví se na ně
    - výběr mluvčího
    - skupina dá znamení, že je připravena k velké diskusi

    délka: 15 min

7. „**Finální“ diskuse** = vyjádření postoje (názoru)

    Moderátor: *„Prosím nyní mluvčí jednotlivých skupin, aby nám představili své kandidáty na transplantaci srdce. Uveďte také důvody, proč jste se tak rozhodli.“*

    Mluvčí jednotlivých skupin jeden po druhém prezentují svou skupinu:

    „Vybrali jsme _____, protože _____.“

    Moderátor: *„Musíme se shodnout na jednom. Stručně shrnu, co jsme nyní vyslechli.“* (S pomocí zapisovatelů shrne stručně výběr kandidátů a argumenty.)

    Moderátor: *„Zaměřte se teď na slabá místa v obhajobě protikandidátů.“*

    = prostor pro polemiku (krizové místo – hrozí, že moderátor neuřídí výměnu názorů, která bude příliš divoká, nebo že naopak nikdo se nebude pouštět do konfrontace, moderátor je musí sám trochu povzbudit a upozornit na slabá napadnutelná místa)

    Moderátor, popř. vyučující: Uzavře diskusi.

    délka: 15 - 20 min

8. **Shrnutí**

    - **„Průběh a výsledek“** – **hovoří zapisovatelé**, moderátor jen doplňuje.
    - **„Čím bývá diskuse ovlivněna?“** podílí se každý, kdo se přihlásí o slovo, vyučující může pomoci návodnými otázkami:

        - Jak diskusi ovlivňuje počet diskutujících?
        - Jak diskusi ovlivňuje pestrost výběru kandidátů?
        - Jak diskusi ovlivňuje množství informací?
        - Jak vás ovlivnily vaše city?
        - Jak diskusi ovlivňují předsudky?
        - Podařilo se dodržet původně stanovená pravidla?

    délka: 15 - 20 min

9. **Písemná úvaha** – Žáci si vyberou jedno z témat, které jim vyučující na tabuli:

    - *„V čem mi diskuse otevřela oči?“*
    - *„Komu otevřu své srdce?“*
    - *„Jak široké je mé srdce?“*
    - *„Jak vypadá šťastný život?“*
    - *„Radostným srdcem zkrásní tvář“*

    délka: 20 min

10. **Závěr:** Prezentace prací žáků, slovní hodnocení a sebehodnocení. Žáci čtou své práce před třídou a vyjadřují se k práci ostatních. Vyzdvihují zajímavé, dobře formulované myšlenky. Na závěr práci žáků ohodnotí vyučující.

    délka: 15 min

METODICKÝ LIST – TĚLESNÁ VÝCHOVA

Anotace	Žáci v úvodu hodiny získávají informace o charakteristice a rozdělení masáží. Dále se rozdělí do dvojic a přestoupí se k samotné masáži šíje. Vždy masíruje jenom jeden z dvojice (druhý je masírovaný). Žáci postupují krok po kroku společně s vyučujícím. Při spojení jednotlivých kroků jsou schopni udělat masáž šíje.
Očekávané výstupy	Žák: • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • rozvíjí svoji trpělivost při opakování masážních hmatů • rozvíjí svoji preciznost při různých hmatech masáže • uplatní praktické dovednosti při masáži šíje
Klíčové kompetence	**Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě **Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu
Organizace řízení učební činnosti	V úvodní části hodiny frontální práce se třídou, dále práce ve dvojicích.
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá **OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Špatná motorická zručnost žáků Neochota spolupracovat
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* RIEGEROVÁ, J. a kol. Regenerační a sportovní masáže, 4. vyd. Olomouc: 2001. ISBN 80-7067-988-3. *Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.maseri.cz/masaze/druhy-masazi> <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/fsps/ps09/masaz/web/pages/hygienicke-zasady.html>
Pomůcky	Návod masáže, masážní olej (může být i dětský olejíček nebo emulze), ručník, židlička (pro každou dvojici). Dívky mohou mít tílko se spuštěnými ramínky nebo osušku, do které se zabalí. Příloha 2TV1

Postup aktivit – Tělesná výchova

1. **Úvodní motivace** probíhá podáváním otázek žákům:
   - *Jaké druhy masáží znáte?*
     - aroma masáž,
     - baňkování,
     - čínská masáž,
     - čokoládová masáž,
     - havajská masáž (Lomi-Lomi),
     - japonská masáž,
     - klasická relaxační masáž,
     - lávové kameny,
     - lymfatická masáž,
     - masáž miminek,
     - medová masáž,
     - reflexní masáž,
     - reiki,
     - rekondiční a sportovní masáž,
     - thajská masáž.
   - *K čemu masáže slouží a jaký mají vliv na lidský organismus?*
     - uvolňuje napětí ve svalech a zlepšuje svalový tonus,
     - optimalizuje kloubní pohyblivost,
     - stimuluje krevní oběh a lymfatický systém,
     - mobilizuje trávicí soustavu,
     - odstraňuje z těla škodlivé látky,
     - prospívá kvalitě kůže a napomáhá obnově buněk,
     - omlazuje a vylepšuje celkový vzhled,
     - uklidňuje nervovou soustavu,
     - působí na emocionální vyrovnanost - zbavuje pocitu neklidu, podrážděnosti, nervozity, nervového napětí, zlosti, deprese, stresu, strachu, úzkosti a smutku,
     - podporuje koncentraci a pozornost
     - posiluje vitalitu a poskytuje energii
     - zvyšuje sebevědomí
     - pozitivně ovlivňuje všechny aspekty života
   - *U masáže se musí dodržovat pravidla. Víte, jaká pravidla to jsou?*
     - teplota v místnosti by měla být přiměřená (cca 23 – 24 stupňů C),
     - masírovaný by měl mít k dispozici i místnost se sprchou,
     - základním hygienickým požadavkem masáže je čistota,
     - pokud se masíruje na holou pokožku, tak se požaduje, aby masírovaná osoba byla omyta teplou vodou a mýdlem pod sprchou. Teplá voda odstraní znečištění kůže, také ji prokrví a tím zvyšuje účinek masáže,
     - nejvhodnější doba k masáži je před hlavními jídly (nikdy se nemasíruje po jídle),
     - masér musí být patřičně proškolen,
     - masér musí být zcela zdráv,
     - masér musí dodržovat osobní hygienu i hygienu svého oblečení.

délka: 15 min

2. Žáci se rozdělí do libovolných dvojic a připraví si pracovní místo. Je potřeba připravit židličku, na kterou si sedne obkročmo masírovaný. Pokud chce, může se opřít rukama o opěradlo, ale neměl by zvedat ramena (ta by měla být v přirozené poloze). Masírovaný může být bez trička nebo může okolo sebe ovinout ručník. Děvčata na sobě mohou mít oblečené tílko, u kterého si sundají ramínka. Masér musí mít okolo židle prostor na chození a po ruce by měl mít i přípravek na masírování (olejíček, emulzi,…), aby masáž byla plynulá. Masírující si umyje ruce mýdlem a usuší do ručníku.

délka: 5 min

3. Masírování prvního maséra podle návodu (viz Příloha 2TV1) a podle ukázky vyučujícího. Vyučující vždy ukáže další hmat a žáci ho opakují na své dvojici, dokud není předváděný další krok při postupu masáže. Vyučující mezi ukázkami obchází žáky a kontroluje správnost provádění hmatů. Opravuje je!

délka: 30 min

4. Žáci se vystřídají. Připraví se druhý masér, který si nezapomene umýt a usušit ruce. Přizpůsobí si místo sobě. Masírovaný se připraví.

délka: 5 min

5. Masírování druhého člena dvojice.

délka: 30 min

6. Učitel žákům položí několik kontrolních otázek a zhodnotí jejich práci.
    - K čemu jsou dobré masáže?
    - Jaké druhy masáží rozlišujeme?
    - Jaká hygienická pravidla by se měla při masážích dodržovat?

délka: 10 min

Modul 3

NAPOLEON BONAPARTE

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 8. ročníku.

Žáci se seznámí s významnými mezníky v životě Napoleona Bonaparte. Naváží na znalosti o Francouzské revoluci, objasní změny v myšlení lidí a souvislosti v období napoleonských válek. Poznají základní znaky architektury, sochařství, malířství napoleonské doby, seznámí se s dalšími významnými osobnostmi a tehdejšími názory na světadíly. Získané vědomosti uplatní při tvorbě prezentace v programu Microsoft Office PowerPoint. Seznámí se také s Napoleonovým tažením po Evropě. Porovnají mapu Evropy z roku 1812 se současnou a zdokumentují v mapě vítězná i neúspěšná tažení a důležité bitvy, zakreslí státy pod vlivem Francie a státy proti napoleonské koalici. Navštíví památník Mohyla míru. Sepíší reportáž z cesty či cestovní deník. Žáci tvoří typické ornamentální vzory, které dekorovaly ve zmíněné době především nábytek nebo budovy či dveře. Podle skutečných empírových vzorů vytvoří vlastní ornament, poté vzor zpracují technikou vrstvení kartonu a vytvoří koláž. Ornament bude sloužit k ozdobení obvodu zrcadla. Výtvarné zpracování spočívá v tom, že na vytvořený ornament ve formě koláže navrství žáci barvu a motiv bude otiskován technikou tisku z plochy jeden za druhým. Koláž tedy poslouží jako základní matrice pro celkovou dekoraci. V průběhu modulu si žáci rozšíří slovní zásobu a rozvíjí komunikativní dovednosti nejen z českého, ale i anglického jazyka.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Motivační den:	*5 hodin*
Dějepis:	*2 hodiny*
Český jazyk a literatura:	*2 hodiny*
Zeměpis:	*2 hodiny*
Informační výchova:	*4 hodiny*
Anglický jazyk:	*2 hodiny*
Výtvarná výchova:	*3 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma čtyři dny. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Poté se uskuteční motivační výlet na Mohylu míru, kde žáci navštíví interaktivní prohlídku, která je zaměřena na bitvu Tří císařů. Po návratu do školy modul pokračuje dalšími obory. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest:* *Příloha 3P1*
- *Posttest:* *Příloha 3P2*
- *Evaluační dotazník:* *Příloha 3E*

METODICKÝ LIST – MOTIVAČNÍ DEN, NÁVŠTĚVA PAMÁTNÍKU MOHYLA MÍRU

Anotace	Seznámit žáky s novým typem výuky (bloková výuka), tématem tohoto modulu, harmonogramem, hodnocením. V druhé části dne následuje návštěva památníku Mohyla míru.
Očekávané výstupy	Žák: • shromáždí informace • uspořádá informace s ohledem na účel sdělení • zhlédne interaktivní výstavu na Mohyle míru, zaměřenou na bitvu u Slavkova.
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení. • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy dějinných situací; vede k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák je veden k úctě ke kulturnímu a historickému dědictví. Vnímá a posuzuje umělecká díla, chápe jejich hodnotu. • **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální

Průřezová témata	**OSV** - *Poznávání lidí* - vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; *Mezilidské vztahy* - respektování, podpora, pomoc; *Kooperace a kompetice* - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci; **VMEGS** - *Jsme Evropané* - kořeny a zdroje evropské civilizace
Organizace prostorová	Prace – Památník Mohyla míru
Organizace časová	5 hodin
Možná úskalí	Ne každá škola má možnost navštívit památník Mohyly míru u Prace na jižní Moravě.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použitý text dostupný z WWW:* <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mohyla_miru_2.jpg> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mohyla_m%C3%ADru>
Pomůcky	Flip chart, fixy na flip chart, portfolia pro žáky, sety s pomůckami do každé skupinky žáků, úprava třídy (lavice do skupinek), pretest, informační materiál.

Postup aktivit – Motivační den

1. Na začátku rozdělíme žáky do skupinek.
2. Seznámíme žáky s **typem výuky** - **bloková výuka**: Žáci budou absolvovat vyučování na určité téma, které je shodné pro všechny předměty po dobu čtyř dnů. **Tématem** je **NAPOLEON BONAPARTE**. Žáci dostanou **harmonogram vzdělávacích oborů** (den - hodiny), bude jim vyjasněno **hodnocení** v daném blokovém modulu.
3. **Vyplnění pretestu.** Každý žák vyplní sám. Je třeba zdůraznit, že nemá cenu tipovat. Pokud žák odpověď neví, ať odpověď raději vynechá. Je důležité neprozrazovat žákům, že stejný test dostanou na závěr!!! Jen tak bude vidět, jak žáci smysluplně pracovali.
4. Po vyplnění pretestu následuje odjezd na Mohylu míru. Nejlepší je cestovat vlakem do stanice Sokolnice – Telnice a odtud vyjít k památníku pěšky. Cesta je dlouhá asi 2 km. Žáci si po cestě zaznamenávají důležité okamžiky dějepisné výpravy. Je důležité, aby si podrobně zaznamenali všechny okamžiky a zážitky z cesty, protože je dál využijí při plnění aktivit v oborech Dějepis a Český jazyk a literatura. Před cestou žáci obdrží zadání úkolu (viz Příloha 3ČJ1). Ideální je, pokud žáci nevědí, kam přesně pojedou, pracuje se tak s momentem překvapení.
5. Na Mohyle míru žáci projdou stálou expozicí – interaktivní prohlídkou, poté navštíví památník Mohyla míru a v průběhu těchto dvou hodin dostanou čas na vyhodnocení informačního materiálu (viz Příloha 3MD), který jim poslouží jako pomůcka k plnění dalších aktivit ve škole.
6. Následuje návrat zpět do školy.

Pozn.: Návštěva Mohyly míru zabere celý den. Exkurzi v muzeu je potřeba dopředu telefonicky domluvit. Veškeré informace o památníku Mohyla míru, včetně kontaktů, najdete na stránkách: http://mohylamiru.muzeumbrnenska.cz/.

METODICKÝ LIST – DĚJEPIS

Anotace	Žáci se seznámí s významnými mezníky v životě Napoleona Bonaparte. Navážou na znalosti o Francouzské revoluci, objasní změny v myšlení lidí a souvislosti v období napoleonských válek. Poznají základní znaky napoleonské doby (architektura, sochařství, malířství), seznámí se s dalšími významnými osobnostmi a tehdejšími názory na svět a díly (admirál Nelson, Vítězný oblouk v Paříži, Code civil…). Na základě různých aktivit v hodinách a při práci s obrazy uplatní získané vědomosti.
Očekávané výstupy	Žák: • Objasní souvislosti mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé. • Zhodnotí význam a důsledky napoleonských válek na evropský rozvoj.
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; získává vztah k historickým informacím. • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy dějinných situací; vede k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; vede k odhadování možných způsobů řešení dějinných situací na základě vlastního logického úsudku; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák vnímá skutečnost, že uspořádat spravedlivě společnost je nesnadné. Přemýšlí o kladech a záporech různých historických forem soužití lidí. Je veden k úctě ke kulturnímu a historickému dědictví. Vnímá a posuzuje umělecká díla, chápe jejich hodnotu.

	• **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinách, individuální
Průřezová témata	**VDO** - občan, občanská společnost a stát, **VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá - Místa v blízkém okolí mající vztah k Evropě
Organizace prostorová	Třída s počítači, přístup na internet
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet didaktické pomůcky: audio zařízení, projektor, fungující internet, připravit si fixy na white board - kontrola stavu.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Kol. aut. *Encyklopedie světových dějin*. Praha: Slovart, 2004. • Gombrich, Ernst. Stručné dějiny světa pro mladé čtenáře. Praha: Argo, Triton, 2007 • Ferro, Marc. *Dějiny Francie.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006. *Použité audioukázky dostupné z WWW:* <http://www.rozhlas.cz/toulky/vysila_praha/_zprava/452677> *Použitý text dostupný z WWW:* <http://cs.wikiquote.org/wiki/Napoleon_Bonaparte> <http://citaty.net/citaty-o-valce/?page=7> <http://citaty.fabulator.cz/citat/1049> <http://www.palba.cz/viewtopic.php?p=98975> <http://web.quick.cz/apropos/CITATY/n.htm> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/44/Bouchot_-_Le_general_Bonaparte_au_Conseil_des_Cinq-Cents.jpg> Převrat <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/06/Delaroche_-_Bonaparte_franchissant_les_Alpes.jpg> Zásah v Itálii <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Jacques-Louis_David_006.jpg> Korunovace <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0a/Napoleon_Marie_Louise_Marriage.jpeg> Sňatek <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cc/Napoleons_retreat_from_moscow.jpg> Moskva <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/Beaume_-_Napol%C3%A9on_Ier_quittant_l%27%C3%AEle_d%27Elbe_-_1836.jpg> Elba <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a9/Napoleon_returned.jpg> Návrat

	<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ef/Steuben_-_Mort_de_Napoleon.jpg> Smrt <http://www.filesonic.com/file/4025882355/Smurfs.2011.DVDR.CZ.SK-LEADERs.by.gm4n.of.PowerUploaders.part3.rar> Karikatura N. B.
Pomůcky	White board, fixy na white board, didaktická technika (počítač, interaktivní tabule, reproduktory), lepicí guma, obrazy ze života Napoleona (zalaminované), slovník cizích slov, encyklopedie Přílohy 3D1 – 3D4

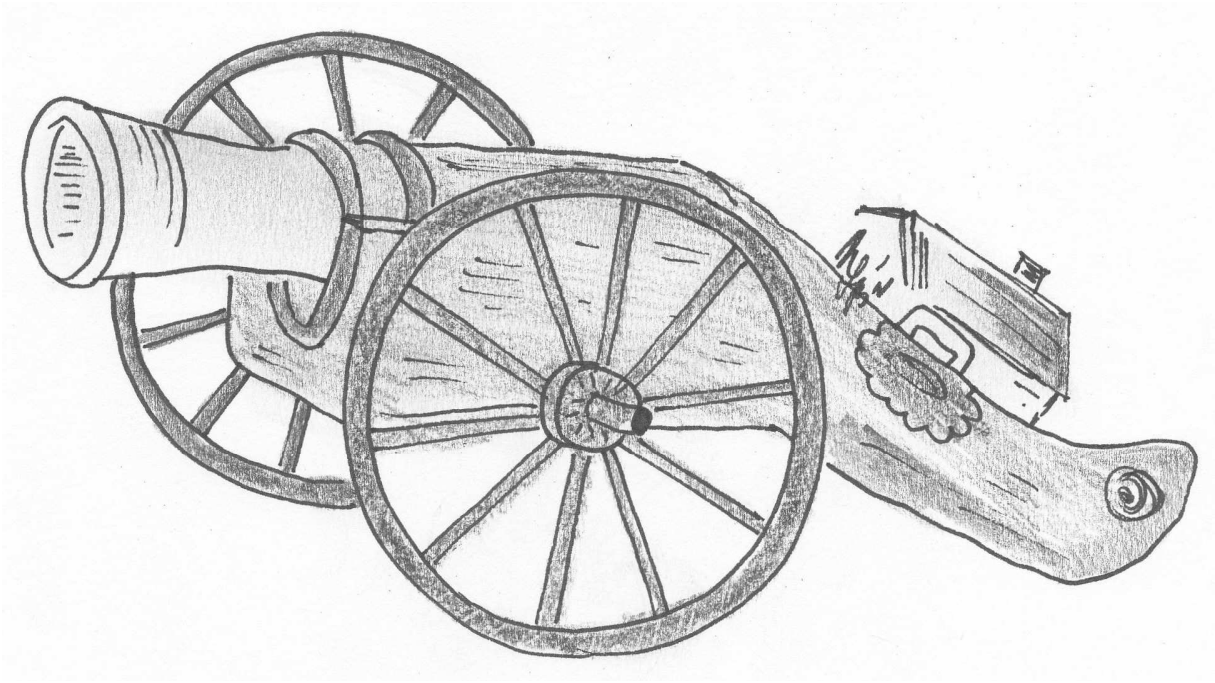

Postup aktivit - Dějepis

1. Na začátku 1. hodiny: Je spuštěna krátká audio ukázka (viz Příloha 3D1). Po skončení shrnou žáci, o čem ukázka byla, a vyvodí si téma (Napoleon Bonaparte) a cíle (žák se seznámí s významnými mezníky v životě Napoleona Bonaparte) těchto hodin. Poté následují doprovodné otázky učitele k ukázce:

    - Kdy proběhla korunovace?
      (*2. prosince 1804*)
    - Kolik hlasů bylo potřeba ke zvolení N. B. – kolik bylo proti N. B.?
      (*Pro 3 572 000 – proti 2579*)
    - Kdo přijel z Říma posvětit N. B.?
      (*Sám papež, který se N. B. bál*.)
    - Byla na korunovaci přítomna Napoleonova matka?
      (*Nebyla přítomna, na protest z Paříže odjela.)*
    - Jak se jmenoval Napoleonův bratr přítomný na korunovaci, co mu Napoleon řekl?
      (*Jmenoval se Josef a Napoleon mu řekl: „Josefe, kdyby nás teď mohl vidět otec.“)*

    délka: 10 min

    Do skupinek žáci obdrží rozstříhané obrazy (viz Příloha 3D2) ze života Napoleona Bonaparte, které mají za úkol složit a poznat, o které životní období se jedná, a zařadit je do časové osy Napoleonova života (použití white boardu + fixy, lepicí hmoty). Ta je nakreslena učitelem s navrženými daty událostí. Žáci přiřazují události k datům, učitel je nechá tak, jak je oni navrhují. Puzzle je vhodné předem zalaminovat.

    délka: 10 min

2. Poté následuje frontální výklad učitele k jednotlivým obrazům ze života N. B. (žáci si dělají poznámky na arch papíru a sledují, zdali obrazy správně zařadili do časové osy). Literatura: Ferro, Marc. *Dějiny Francie.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006.

    - Zásah v Itálii (1797)
    - Převrat (1799)
    - Korunovace (1804)
    - Sňatek (1809)
    - Moskva (1812)
    - Elba (1814)
    - Návrat (1815)
    - Smrt (1821)

    délka: 10 min

3. Po výkladu mají skupinky čas na zhodnocení časové osy. Následuje případné přerovnání událostí na časové ose. Učitel plní funkci moderátora skupin.

    délka: 5 min

4. Po splnění tohoto úkolu dostane každá skupinka doprovodný text o Napoleonovi (viz Příloha 3D3). Zároveň také dostanou úkol napsat k daným letopočtům události, které se staly v Napoleonově životě. Data napíše učitel buď na tabuli, nebo na papír. Žáci čerpají z učitelova výkladu a doprovodného textu. Za správné řešení získává skupinka 7 bodů.

    1769, 1799, 1804, 1805, 1813, 1815, 1821

    délka: 10 min

5. Na začátku 2. hodiny je rozvinuta **debata** „co znamená…“ Žáci se snaží definovat co nejpřesněji dané výrazy. Pokud nikdo z nich neví, smějí použít slovník cizích slov.

   karikatura, nechat na holičkách, konsul, abdikace, kariéra

   délka: 10 min

6. Další úkol budou žáci **řešit na internetu**. Učitel napíše na tabuli chlapecká a dívčí jména. Úkolem žáků je rozpoznat a zakroužkovat alespoň 10 jmen francouzského původu. Za správné řešení získává skupinka 10 bodů.

   Petr, Patrick, Pavel, Pascal, Řehoř, Rosalie, Fridrich, Simon, Bedřich, Philippe, Bohdana, Dušan, Rita, Přemysl, Thibault, Vlasta, Ivo, Lucien, Paul, Miloš, Roland, Zikmund, Alois, Lumír, Julie, Bernard, Filip

   délka: 10 min

7. Následuje aktivita nazvaná **„běžecký diktát“** – kvíz (viz Příloha 3D4). Učitel připevní na tabuli (schovanou, otočenou) zvětšenou kopii kvízu. V každé skupince si žáci zvolí zapisovatele a ostatní žáci se střídají v běhu. Jejich úkolem je po jednom žáku běhat k tabuli, zapamatovat si nejen začátek tvrzení (otázky), ale také možné odpovědi či dokončení tvrzení. Celkem zapisovatel napíše 10 odrážek s otázkami či tvrzeními. O správných odpovědích či tvrzeních se radí ve skupince. Skupina má možnost získat až 10 bodů po vyhodnocení.

   délka: 10 min

8. Poslední aktivitou jsou **výroky Napoleona Bonaparte**, které učitel čte. Kvůli lepší názornosti se doporučuje je zároveň napsat i na tabuli, aby je žáci měli před očima a mohli o nich přemýšlet. Úkolem žáků je najít v těchto výrocích, jaké vlastnosti (4) Napoleona Bonaparte se za nimi skrývají. Lze získat 4 body pro skupinu.

   - Nemožné – to slovo najdeš jen ve slovníku hlupáků.
   - Dojde-li k boji, hleď zvítězit, ať to stojí cokoliv.
   - Dejte to křeslo pryč, nemůžu vidět trůn, aniž bych dostal chuť si do něho sednout.
   - Slaboši čekají na příležitost, silní ji vytvářejí.
   - V mé armádě má každý pěšák v torně maršálskou hůl.
   - Nejlepším prostředkem, jak dodržet své slovo, je nikdy ho nedávat.

   Závěrečná otázka učitele pro každou skupinu: *Je nějaký výrok, se kterým se ztotožňuješ? Proč?*

   délka: 5 min

   Pozn. Žáci jsou v průběhu seznamováni s hodnocením úkolů - každý úkol je bodován určitým počtem bodů, dle toho si učitel stanoví bodovou škálu pro získání známky.

9. Po skončení práce mluvčí skupin zhodnotí obtížnost jednotlivých úkolů, připomínky, podněty.

   délka: 5 min

10. Závěrečné hodnocení učitele, žáků - spolupráce ve skupinkách, obtížnost úkolů, sebehodnocení, klima třídy, role učitele, zajímavost tématu.

    délka: 5 min

METODICKÝ LIST – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Anotace	Výstupem oboru český jazyk bude reportáž z cesty či cestovní deník. Vyučující českého jazyka před započetím blokového modulu s žáky probere základy psaní reportáže a cestopisného deníku. V den exkurze obdrží žáci písemné zadání a zapisují si poznámky z cesty. Ty poté zpracují ve vybraném slohovém útvaru (mohou si sami ve skupinách zvolit buď reportáž, nebo cestopisný deník), a to v průběhu 2 vyučovacích hodin. Po prezentaci své práce se žáci sami podílí na hodnocení.
Očekávané výstupy	Žák: • shromáždí informace • uspořádá informace s ohledem na účel sdělení • vytvoří koherentní text • dorozumívá se kultivovaně a výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci • odlišuje v textu fakta od názorů a hodnocení • čte s porozuměním
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • odlišovat pomocí poznámek podstatné od méně podstatného **Kompetence k řešení problémů** • řešit problémové úkoly a situace vhodné pro využití v praktickém životě • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu • učit se naslouchat a přijímat názory druhých **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanské** • rozvíjet vlastní tvořivost • umět tolerovat druhé, být ochoten a schopen pomoci druhým **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách, individuální práce, frontální výuka
Průřezová témata	**OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak

Organizace prostorová	Třída, exkurze
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Nedodržení daného slohového útvaru, užití nespisovných či nevhodných jazykových prostředků, neschopnost hodnotit cizí práce objektivně, špatný odhad časové dotace
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* HANZOVÁ, M. SCHNEIDEROVÁ, E. *Klíč ke slohu aneb Nerudou snadno a rychle.* 1. vyd. Praha: Albatros 2007. ISBN 978-80-00-01825-6
Pomůcky	Psací potřeby, poznámkový blok, zadání práce, flip chart, fixy Přílohy 3ČJ1 – 3ČJ3

Postup aktivit – Český jazyk a literatura

1. Úvodní motivace, **žáci před cestou obdrží zadání úkolu** (viz Příloha 3ČJ1) a do svých poznámkových sešitů si zapisují co nejdetailnější poznámky z cesty a exkurze.

> *Tvůj dnešní úkol je **být dobrým pozorovatelem**, sledovat vše, co vidíš kolem sebe. **Zapisuj si do poznámkového sešitu co nejdetailnější poznámky**, neboť je budeš potřebovat při práci v hodině.*
> *Zaměř se na nejdůležitější informace, ale zapisuj si i další věci, které tě cestou zaujmou.*
> *Zapisuj si zejména:*
> - *poznámky o aktivitách, expozici, vystavovaných předmětech*
> - *časy aktivit*
> - *osoby*
> - *dopravní prostředky*
> - *zajímavé události a postřehy během cesty i expozice*

Ideální je, pokud žáci nevědí, kam přesně pojedou, a pracuje se tak s momentem překvapení.

Práce ve třídě:

1. Proběhne **úvodní motivace** prostřednictvím otázek zjišťujících dosavadní průběh modulu a znalosti z oborů, které žáci již absolvovali.
   Nejdříve se žáků ptáme, jaké předměty již absolvovali, co je ve výuce a na exkurzi zaujalo.
   Př.: Kde jste byli na exkurzi? Jak jste tam jeli? Co vás cestou zaujalo? Jak byla expozice rozdělena? Jaké filmy jste mohli zhlédnout? Jaké exponáty byly nejzajímavější?

   délka: 5 min

2. Žáci jsou vyučujícím **seznámeni s pravidly práce** a průběhem bloku:

    - dvouhodinový blok
    - je třeba stihnout písemné zpracování v průběhu 1. vyučovací hodiny
    - zpočátku práce v tříčlenných skupinách, později prezentace prací a následné hodnocení
    - každý žák má možnost získat 10 bodů

    Hodnotit se bude (kritéria hodnocení by měl vyučující napsat na tabuli nebo flip chart a měla by být po celou dobu žákům na očích):

    - spolupráce ve skupinách (2 body) – hodnotí vyučující
    - slohový výstup (5 bodů) – hodnotí ostatní žáci
    - vhodná prezentace (3 body) – hodnotí vyučující

    délka: 5 min

3. Žáci budou rozčleněni do skupin po třech. Obdrží **písemné zadání** (viz Příloha 3ČJ2), dle kterého pracují.

    1. Pročti si své poznámky z exkurze a doplň je dalšími detaily a postřehy, které se ti v souvislosti s exkurzí vybaví.
    2. Pročti si poznámky ostatních členů skupiny a krátce se o exkurzi pobavte. Zaměřte se na hlavní smysl exkurze a debatu rozveďte znalostmi, které jste již na dané téma získali.
    3. Ve skupině se rozhodněte, který z následujících slohových útvarů budete zpracovávat:
        a. Reportáž
        b. Cestopisný deník
    4. Zopakujte si hlavní znaky daných slohových útvarů a snažte se je dodržet.
    5. Písemně zpracujte zvolený slohový útvar.
    6. Výsledek své práce vhodně prezentujte před třídou. Za prezentaci budete hodnoceni, ale také budete hodnotit ostatní.
    7. Zhodnoťte práci ostatních skupin. Budete hodnotit pouze zadanou část prezentace.

    délka: 35 min

4. Žáci jsou vyučujícím **seznámeni s kritérii hodnocení**, a to:

    - představení skupiny
    - použití vhodných jazykových prostředků
    - poutavost
    - dodržení slohového útvaru
    - prezentace
    - detailnost

    Jednotlivé **skupiny si vylosují, co budou hodnotit** na prezentacích ostatních žáků (viz Příloha 3ČJ3). Při jiném počtu skupin, než je počet kritérií, je možno některé z nich hodnotit vícekrát či naopak vynechat.

5. **Prezentace vlastních prací žáků a hodnocení.** Každá skupina ústně hodnotí prezentující skupinu, svoje hodnocení zdůvodňuje a vhodně argumentuje. Vyučující zasahuje jen minimálně, pokud je třeba skupinu usměrnit, nebo se doptává, pokud má některá skupina problémy s vyjádřením svých názorů.

délka: 35 min

6. **Závěrečná reflexe a sebereflexe žáků**. Žáci sami hodnotí svoji práci a popřípadě se dále vyjadřují k práci ostatních. Následně jejich práci shrne vyučující.

   Možné otázky:

   - Splnili jste cíl dnešní hodiny?
   - Jaké cíle si pravděpodobně stanovil vyučující?
   - Byli jste ve své skupině aktivní?
   - Jste spokojeni se svojí prací i prací ostatních členů skupiny?
   - Je jednoduché hodnotit práci ostatních skupin?
   - Je jednoduché hodnotit vlastní práci?
   - Hodnotili byste vlastní práci stejně jako ostatní skupiny?
   - V čem by se vaše hodnocení lišilo?

délka: 10 min

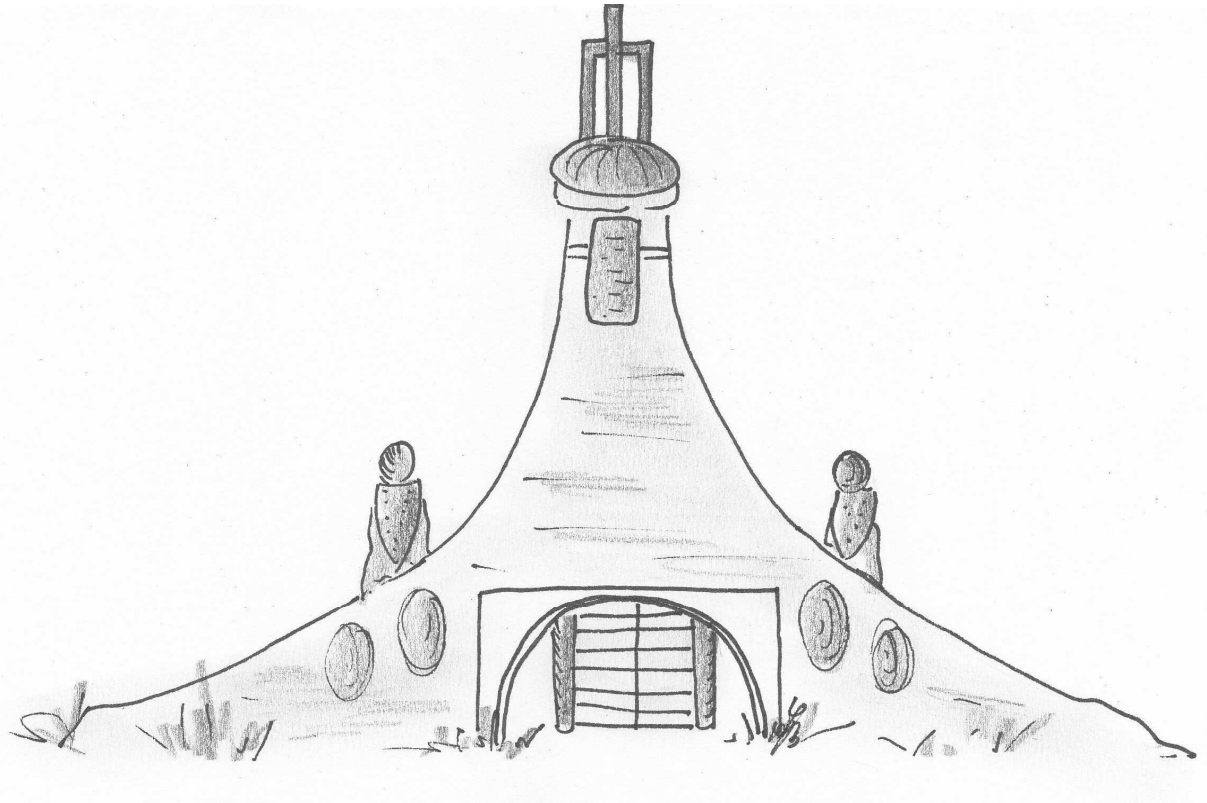

METODICKÝ LIST - ZEMĚPIS

Anotace	V zeměpisné části se žáci seznámí s Napoleonovým tažením po Evropě. Porovnají mapu Evropy z roku 1812 s tou dnešní. Zdokumentují v mapě vítězná i neúspěšná tažení a důležité bitvy, zakreslí státy pod vlivem Francie a státy protinapoleonské koalice. Při realizaci blokového modulu zeměpis bude kladen důraz na práci s mapou, historickou mapou, obrázky a textem.
Očekávané výstupy	Žák: • si znázorní do map uzemní vliv Francie za vlády Napoleona • pracuje s informacemi - textem, mapami, atlasem • porovná územní změny v Evropě (1812 - 2012)
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí; získává vztah k historickým informacím. • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy dějinných situací; vede k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; vede k odhadování možných způsobů řešení dějinných situací na základě vlastního logického úsudku; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v činnostech pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák vnímá skutečnost, že uspořádat spravedlivě společnost je nesnadné. Přemýšlí o kladech a záporech různých historických forem soužití lidí. Je veden k úctě ke kulturnímu a historickému dědictví. • **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální výuka, individuální práce, práce ve skupinách
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá - Místa v blízkém okolí mající vztah k Evropě

Organizace prostorová	Učebna s dataprojektorem a ozvučením
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Časový rozvrh aktivit, pracovní schopnosti žáků.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použitý text dostupný z WWW:* <http://cs.wikipedia.org/wiki/Napoleon_Bonaparte> *Použité videoukázky dostupné z WWW:* <http://www.youtube.com/watch?v=TKtCVblxDRc> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-11-29]. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:BlankMap-Europe-v2.png> Evropa <http://althistory.wikia.com/wiki/File:NapoleonicEurope-1813.png> barevná mapa <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Europe_map_Napoleon_1811.png> Francouzské císařství <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Napolean_Bonaparte_Signature.svg> podpis <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Blank_map_of_Napoleonic_Europe.png> mapa 1813
Pomůcky	Bílá tabule, fixy na bílou tabuli, didaktická technika (počítač s internetem, dataprojektor, reproduktory), školní atlas. Žáci - psací potřeby, fixy / pastelky, nůžky, lepidlo. Vytisknuté mapky na normálním a pausovacím papíře. Porovnat si měřítka map před tiskem, aby byla stejná. Přílohy 3Z1 – 3Z8

Postup aktivit - Zeměpis

1. Hlavním cílem bloku je porovnat Evropu za Napoleona před 200 lety a dnes.

2. **Úvodní motivace.** Učitel žákům pustí videoukázku (viz Příloha 3Z1), nebo http://www.youtube.com/watch?v=TKtCVblxDRc, upozorní, že se jedná o francouzskou hymnu přijatou r. 1795.

   Následují (rychlé) doprovodné otázky:

   - Jak na žáky zapůsobilo video, jaké měli pocity?
   - Jak se dřív cestovalo? Jak se přemísťovalo vojsko?
   - Jakou rychlostí? *(35km/den)*
   - Jaké zbraně požívali vojáci? *(muškety s bodáky, pistole, šavle, děla - běžná střela, kartáčová střela)*
   - Jak byli zranění vojáci ošetřováni?

   délka: 15 min

3. Učitel přečte dopis (viz Příloha 3Z2). Žáci se vyjádří, jak vidí Napoleona, jaký to byl člověk. Upozornit na rozporuplnost osoby - *hrdina, geniální válečník, reformy, války, 2 500 000 mrtvých.*

délka: 10 min

4. **Úkol č. 1:** Porovnání mapy Evropy z roku 1812 s tou dnešní.

   Učitel žákům rozdá mapu Evropy (viz Příloha 3Z3). Žáci zpracují mapku tak, že do ní zakreslí a vybarví tyto státy: Francouzské císařství, Rakouské císařství, Ruské císařství, Velkou Británii, Prusko, Osmanskou říši, Španělsko, Rýnský spolek, Varšavské velkoknížectví, Švýcarsko, Italské království, Napoleonské království, Sicilské království, Sardinské království. Učitel promítne na plátno podobnou slepou mapu Evropy z roku 1812 (viz Příloha 3Z4) pro lepší názornost. Žáci pracují se školním atlasem. Upozorníme žáky, že v letech 1803 - 1815 docházelo v Evropě často k územním změnám. Následně žákům rozdáme současnou mapu - mapka na pauzovacím papíře (viz Příloha 3Z5), kterou popíší (tence tužkou, centropenem) a přesně ji přilepí na vybarvenou historickou mapu.

délka: 30 min

5. Kontrola 1. části – žáci vyjmenovávají státy, které učitel ukazuje na promítané historické mapě.

délka: 5 min

6. **Úkol č. 2:** Mapa napoleonských válek. Práce ve skupinách.

   Každá skupina dostane mapu Evropy (viz Příloha 3Z3). Učitel položí na určené lavice přílohy 3Z6, 3Z7, 3Z8 v několika kopiích (4-5ks, podle skupin) a vysvětlí žákům pravidla, jak mohou získat informace: Vždy pouze jeden zástupce ze skupiny může jít k lavici s informacemi. Až se vrátí a předá informaci, vyráží další člen skupiny. Žáci plní tyto úkoly:

   - Červeně vybarvi Francouzské císařství a vyznač hlavní město císařství.
   - Zeleně vybarvi státy protinapoleonské koalice v r. 1812 a napiš jejich jména.
   - Modře vybarvi státy pod kontrolou Francie v r. 1812 a napiš jejich jména.
   - Hvězdičkou vyznač a napiš jméno ostrova, kde se Napoleon narodil.
   - Doplň jména všech důležitých míst Napoleonových bitev:

     a) Trafalgar
     b) Austerlitz
     c) Lipsko
     d) Waterloo
     e) Borodino

     Označ v mapě písmeny místa těchto bitev a doplň letopočet.

délka: 20 min

7. Učitel vybere mapky, řekne správné odpovědi, zhodnotí práci skupin, klima třídy, zeptá se na obtížnost úkolů a poděkuje žákům za spolupráci.

délka: 5 min

METODICKÝ LIST – INFORMAČNÍ VÝCHOVA

Anotace	Žáci se seznámí se základními pravidly tvorby prezentace v PowerPointu. V prezentaci uplatní získané vědomosti.
Očekávané výstupy	Žák: • na konkrétních pravidlech a ukázkách v PowerPointu vytvoří vlastní prezentaci.
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení • **Kompetence k řešení problémů:** žák porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinách
Průřezová témata	**OSV** – osobnostní rozvoj – kreativita **MV** – tvorba mediálních sdělení, vnímání autora mediálních sdělení
Organizace prostorová	Multimediální učebna s počítači a přístup na internet
Organizace časová	4 hodiny
Možná úskalí	Je nutné dopředu si vyzkoušet didaktické pomůcky – zda funguje projektor s interaktivní tabulí, počítače a internet
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Jiří Vaníček, Petr Řezníček Informatika pro základní školy 2, Computer Press Brno 2004 *Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.uceninenimuceni.cz/informatika/studijni-materialy/prezentace>

	Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www: [cit. 2012-04-10]. Obr.1<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:MagnesiumMetalUSGOV.jpg> Obr.2<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Magnesium_oxide.jpg> Obr.3<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rust03102006.JPG> Obr.4<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:A%C3%B1o_nuevo_en_Concepci%C3%B3n.jpg> Obr.5<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Magnesium_Sparks.jpg> Obr.6<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hindenburg_burning.jpg> Obr.7<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Weze_faraona.png> Obr.8<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Large_bonfire.jpg> Obr.9<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Plastic_Metaphors.jpg> <Adam Schrőfel http://dum.rvp.cz/materialy/redoxni-reakce.html>
Pomůcky	White board, fixy na white board, didaktická technika (počítač, interaktivní tabule). Přílohy 3IV1 – 3IV2

Postup aktivit – Informační výchova

1. Učitel vysvětlí žákům základy jak správně vytvářet prezentace v programu Microsoft Office PowerPoint. Poslouží mu k tomu prezentace (viz Příloha 3IV1). Poté jim na vlastně vytvořené prezentaci (viz Příloha 3IV2) ukáže, jak to vypadá v praxi. Po skončení výkladu učitele následuje diskuze na téma - Zásady správné prezentace.

   Učitel klade žákům následující otázky:

   - Jaká pravidla je nutné dodržovat při vytváření prezentace?
   - Co musí každá prezentace obsahovat?
   - Jak vkládat do prezentace obrázky, grafy, videa, hudbu, …?
   - Jaké jsou vaše zkušenosti s vytvářením prezentací?
   - Kdy a kvůli čemu je dobré si připravit prezentaci?

   délka: 40 min

2. Učitel dá žákům na výběr témata pro zpracování vlastní prezentace. Každá skupinka si jedno z témat vybere a zpracuje na toto téma prezentaci v Powerpointu. Je nutné žáky upozornit na to, že budou vytvořenou práci prezentovat před třídou. Pro ušetření času je možné témata dopředu napsat na kartičky a každá skupina si jedno z témat vylosuje.

   Pozn.: Je vhodné, aby žáci využili získaných vědomostí z již proběhlých vyučovacích bloků.

   Témata prezentací:

   - Shrnutí osobnosti Napoleona Bonaparte (kdo to byl, čím se proslavil…)
   - Válečné bitvy (úspěšné x neúspěšné)
   - Získané hodnosti, tituly
   - Napoleon Bonaparte a ženy
   - Francie před nadvládou Napoleona Bonaparte

- Francie po nadvládě Napoleona Bonaparte
- Francouzská výprava do Egypta - egyptománie
- Záhadná smrt Napoleona Bonaparte
- Napoleonovy děti
- Code civil – občanský zákoník

Bodování prezentace:

- obsah prezentace – 1 bod
- dodržení pravidel a vytvořená prezentace – max. 3body
- kvalita prezentování před třídou – 1 bod

délka: 60 min

3. Skupinky si připraví otázky, týkající se obsahu jejich prezentace, které budou pokládat ostatním skupinám po ukončení své prezentace. Za vytvoření otázek získá skupinka 1 bod.

délka: 10 min

4. Každá skupinka prezentuje svoje téma před třídou. Ostatní (kdo zrovna neprezentuje) dostanou po skončení prezentace od prezentujících jednu otázku. Za každou správně zodpovězenou otázku získává skupina 1 bod. Je tedy nutné, aby všichni při jednotlivých prezentacích dávali dobrý pozor.

délka: 40 min

5. Učitel zhodnotí všechny prezentace a ohodnotí žáky známkou podle počtu získaných bodů.

délka: 20 min

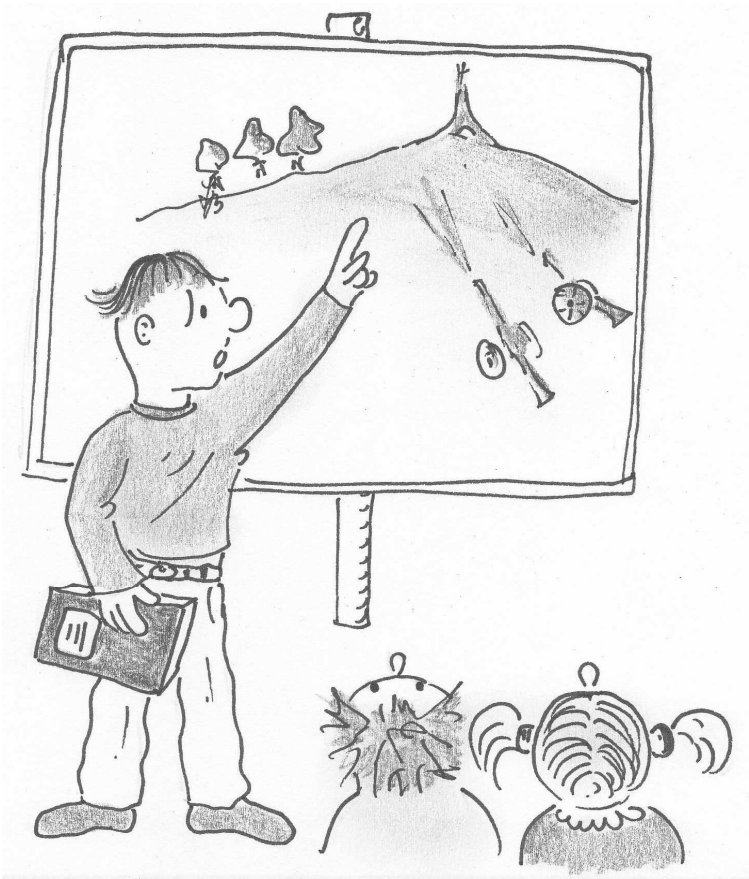

METODICKÝ LIST – ANGLICKÝ JAZYK

Anotace	Cílem oboru anglický jazyk je rozvoj slovní zásoby a komunikačních schopností žáků. Žáci jsou rozděleni do tříčlenných skupin. Nejdříve tvoří vlastní věty o Napoleonu Bonaparte, které formou soutěže umisťují na tabuli. Poté tvoří otázky ke zjištění zajímavých informací o historické osobnosti a odpovědi zjišťují od ostatních skupin. Dále žáci hledají skryté výroky Napoleona Bonaparte. Následuje práce s textem – porozumění textu, spojování slov a jejich definic, slovní zásoba z oblasti národnosti a státy světa. Na závěr žáci hrají vědomostní stolní hru, v níž uplatňují získané znalosti.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • pracuje s textem • vyhledává, posuzuje a rozvíjí získané informace • se zdokonalí v získávání, třídění a formulaci informací • tvoří otázky a hledá správné odpovědi • pracuje s textem, určí, zda jsou dané informace pravdivé, nebo ne
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; žák třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v tvůrčí činnosti; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; žák čte s porozuměním • **Kompetence k řešení problémů:** žák hledá na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější; žák porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák je veden k úctě ke kulturnímu dědictví • **Kompetence pracovní:** osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – Kooperace - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, **VMEGS – Evropa a svět nás zajímá**
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny

Možná úskalí	Odhad časové dotace na vypracování úkolů. Neschopnost žáků tvořit věty gramaticky správně, nedostatečná slovní zásoba, chybné pochopení zadání, problémy s porozuměním textu.
Použitá literatura, zdroje	*Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-18-11] <http://en.wikipedia.org/wiki/Napoleon> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Amos_Doolittle_Bonaparte_in_Trouble_1814.jpg> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/11/Napoleon_Bonaparte.jpg> <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e8/Napole%C3%B3n_por_Luis_Alberto_Costales.jpg>
Pomůcky	Interaktivní tabule, barevné papíry - pro každou skupinu jiné, Flip chart, fixy (lihové), lepicí guma, slovníky, hrací kostky pro každou skupinu, hrací pole, obraz Napoleona Bonaparte, papíry Přílohy 3AJ1 – 3AJ10

Postup aktivit – Anglický jazyk

1. Učitel motivuje žáky k práci v oboru anglický jazyk a literatury – žáci mají možnost se dozvědět další informace o Napoleonu Bonaparte, tentokrát opět z jiného úhlu. Vyučující pokládá otázky zjišťující očekávání žáků. Žáci budou seznámeni s průběhem bloku. Hodnocení úkolů si určí vyučující. Je doporučeno hodnotit i spolupráci ve skupinách.

   délka: 5 min

2. Žáci jsou rozděleni do skupin. Každá skupina dostane barevné papíry (pro každou skupinu jiná barva), na které budou psát jednoduché věty o Napoleonu Bonaparte. Napsané věty přilepí na tabuli okolo obrázku Napoleona Bonaparte (viz Příloha 3AJ1). Aktivita může být pojata jako soutěž, skupina s nejvyšším počtem správných vět vyhrává.

   délka: 10 min

3. Cílem další aktivity je vytvořit otázky a zjistit požadované informace o Napoleonu Bonaparte. Žáci nejdříve ve skupinách obdrží tabulku (viz Příloha 3AJ2). Jejich úkolem je nejprve sestavit otázky v minulém čase, ty následně zkontrolují s vyučujícím. Možno využít ke kontrole prezentaci (viz Příloha 3AJ3). Po této kontrole každá skupina obdrží obálku s textem – každá skupina jinou část (viz Příloha 3AJ4). Žáci zjistí odpověď na jednu z otázek ve své části textu a poté chodí po třídě a zjišťují od jednotlivých skupin odpovědi na zbylé otázky.

   délka: 20 min

4. Žáci diskutují mezi sebou o tom, co na základě přečteného textu již ví o Napoleonovi Bonaparte, poté se stručně vyjádří před třídou.

   délka: 5 min

5. Každá skupina obdrží kartičku s „hadem“ (viz Příloha 3AJ5). Úkolem žáků je vyškrtat z hada slovesa v minulém čase. Ze zbylých slov žáci zjistí 2 slavné citáty Napoleona. Snaží se vlastními slovy vysvětlit jejich význam. Rozeberou s vyučujícím.

   délka: 5 min

6. Smyslem této aktivity je přečíst text, vytvořit věty, které jsou pravdivé, nebo nepravdivé, a vytvořit tak společný kvíz pro celou třídu.

   Postup: Učitel promítne na interaktivní tabuli text (viz Příloha 3AJ6). Žáci si společně s vyučujícím text přečtou a vysvětlí si klíčová slova. Nesnaží se o doslovný překlad, porozumění textu je důležité. Pod textem je ukázková věta, o níž žáci rozhodnou, zda je pravdivá, nebo ne. Snaží se najít oporu v textu.
   Každá skupina má následně na očíslovaný papír (viz Příloha 3AJ7) vytvořit 3 věty, které jsou buď pravdivé, nebo nepravdivé. Tak vznikne společný kvíz pro celou třídu. Otázky budou po třídě kolovat. Žáci ve skupinách mají pomocný papír (viz Příloha 3AJ8), kde si zaznačí své odpovědi. Ke konci proběhne společná kontrola s vyučujícím.

   délka: 15 min

7. Učitel rozdá jednotlivým skupinám po 2 obálkách. V jedné jsou slova týkající předešlého textu (žlutá barva) a v 2. jsou jejich definice (modrá barva). Toto vše musí být předem nastříhané a zalaminované. Žáci si projdou jednotlivá slova a poté se snaží přiřadit správnou definici ke správnému slovu. Slova a definice (viz Příloha 3AJ9).

   délka: 10 min

8. Následně žáci procvičují pouze ústně země a národnosti, se kterými Napoleon Bonaparte bojoval. Učitel může napsat na tabuli příklad - Germany - German.

   délka: 3 min

9. V závěru si žáci zahrají stolní hru zaměřenou na konverzaci (viz Příloha 3AJ10). Žáci odpovídají na otázky. Pokud odpověď neznají nebo odpoví špatně, posunou se o dvě pole zpět.

   délka: 12 min

10. V závěru celého bloku dojde k sebereflexi žáků. Žáci sami hodnotí svoji práci, popřípadě se vyjadřují k práci svých spolužáků. Do závěrečné evaluace se poté vloží i vyučující, který zhodnotí práci jednotlivých skupin, vyzdvihne silné a slabé stránky a poděkuje žákům za práci.

    délka: 10 min

METODICKÝ LIST – VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Anotace	Úvodní motivaci provede vyučující prezentací, výkladem a ukázkami typických prvků uměleckého slohu Napoleonovy doby, tedy klasicismu a především empíru. Vlastní práce žáků by měla spočívat v tvorbě typických ornamentálních vzorů, které dekorovaly ve zmíněné době především nábytek nebo budovy či dveře. Žáci budou ve skupinách společně podle skutečných empírových vzorů vytvářet vlastní ornament. Nejprve vytvoří tužkou skicu, návrh, na kterém se skupina shodne. Poté vzor zpracují technikou vrstvení kartonu, vytvoří jistou koláž. Ornament bude sloužit k ozdobení obvodu zrcadla. Výtvarné zpracování bude spočívat v tom, že na vytvořený ornament ve formě koláže navrství žáci barvu a motiv bude otiskován technikou tisku z plochy jeden za druhým. Koláž tedy poslouží jako základní matrice pro celkovou dekoraci. V závěru bloku dostanou žáci kvíz, ve kterém zrekapitulují, co si zapamatovali a především jaké nové vědomosti si odnášejí z umělecké oblasti Napoleonovy doby.
Očekávané výstupy	Žák: • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • si uvědomuje důležitost obracení se do historie • vnímá skutečnost, jak může být historie nápomocná současnosti • uplatní praktické dovednosti při práci výtvarným materiálem • rozvíjí vlastní představivost a estetické cítění
Klíčové kompetence	**Kompetence sociální a personální** • při vytváření výrobku zdokonalovat schopnost spolupracovat s druhými, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním toho, co lidé již v minulosti věděli a dokázali vytvořit, se učit oceňovat přínos výtvarných umělců pro společnost **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu a rozvíjet vlastní tvořivost **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Spolupráce ve skupině
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá **OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita

Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Špatná manuální a motorická zručnost žáků, slabá kreativita a snaha uplatnit vlastní nápad
Použitá literatura, zdroje	*Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-18-11] < http://cs.wikipedia.org/wiki/Emp%C3%ADr >
Pomůcky	Větší štětec, kelímek s vodou, lepidlo, nůžky, obyčejná tužka, silnější karton, kreslicí karton, alobal nebo zrcadlová tapeta. Přílohy 3VV1 – 3VV3

Postup aktivit – Výtvarná výchova

1. **V úvodní motivaci** vyučující seznámí žáky s empírovým slohem a jeho typickými prvky na základě zhlédnutí fotografií a prezentace s informacemi o empírové době (viz Příloha 3VV1).

   délka: 15 min

2. Vyučující nejprve teoreticky vysvětlí formu práce, tedy techniku z koláže a otisk matrice.

   Objasní pojem **koláž** – tedy lepení různých papírových útvarů na plochu, popřípadě jejich vrstvení s cílem vytvořit v tomto případě z papírových útvarů ornament.

   Další pojem, který je třeba žákům osvětlit je **matrice**. Matrice – tedy vytvořená předloha motivu, která se bude, v tomto případě otiskováním, opakovaně zobrazovat, aby obrazec byl neustále stejný.

   délka: 10 min

3. **Vlastní tvorba výrobku**

   Žáci postupují podle návodu:

   - nejprve si vytvoří návrh a náčrt vlastního empírového ornamentu. Je snaha, aby se členové skupiny společně podíleli na jeho tvorbě a na výsledné podobě se shodli.

     délka: 20 min

   - Poté rozkreslí na tvrdý karton jednotlivé díly, které mají tvořit ornament. Nakonec díly vystřihnou a navrstvením a nalepením jednotlivých částí vytvoří matrici ornamentu pro tisk.

     délka: 35 min

   - Na kreslicí karton načrtnou tvar zrcadla (kruh, ovál…).

     délka: 10 min

   - Následně se matrice natírá temperovou barvou a otiskuje pravidelně za sebou po obvodu zrcadlové plochy.

     délka: 20 min

   - V závěru plochu pomyslného zrcadla vyplní vlepením alobalu nebo zrcadlové tapety (10 min.)

     délka: 10 min

   Potup jednotlivých aktivit je možné vytisknout a dát žákům (viz Příloha 3VV2).

4. V závěru vyučovací hodiny proběhne evaluace hodiny, evaluační test (viz Příloha 3VV3) a úklid.

   Možné otázky:

   - Jak na tebe působí empírový design ve srovnání s designem dnešní doby z pohledu estetiky v interiéru? Vyjádři vlastní názor.
   - Jak se ti pracovalo ve skupině?
   - Jak hodnotíš užitou výtvarnou techniku tisku z koláže z hlediska složitosti?
   - Co nového ses dozvěděl(a)?

   délka: 20 min

Modul 4

ZOO

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 6. ročníku.

Smyslem tohoto bloku je zvýšit informovanost a povědomí žáků o významu biologické a živočišné rozmanitosti života na Zemi. Žáci poznají základní přírodní krajiny (ekosystémy, biomy) světa, jejich oblast, podnebí, faunu a flóru, uvědomí si ohrožení biodiverzity a tím nutnost chránit jednotlivé druhy. Seznámí se se základními údaji o životě, práci a významu C. Linného, uznávaného vědce minulosti i současnosti. V encyklopedii vyhledají informace o současném systému živočichů, procvičí si základní jednotky: říše, podříše, kmen, podkmen, třída, řád, rod a druh, uvědomí si význam třídění organizmů. V klíči k určování rostlin si ověří, že jsou obdobně tříděny i rostliny. Vytvoří živočišný systém i s přiřazením již probraných zástupců, barevně vyznačí jednotlivé taxonomické jednotky. Dále si žáci zopakují znalosti o převodu jednotek délky, hmotnosti, času, o porovnávání čísel podle velikosti, zaokrouhlování a početní operace s desetinnými čísly. Sami si odvodí vzorec pro výpočet rychlosti a převádí jednotky rychlosti. Pomocí internetu a encyklopedií získávají informace o zvířatech, která viděli v ZOO. Na základě údajů o původu těchto zvířat, jejich způsobu života, jejich přirozených potřebách a jejich srovnání s realitou a sepíší formou úředního dopisu: obžalobu z nedůstojného zacházení se zvířaty v ZOO a požadavek konkrétního řešení a obhajobu, v níž se vedení ZOO spolu se zaměstnanci pokusí obhájit životní podmínky svěřených zvířat. Jakožto představitelé zvířat také přednesou svědectví pro i proti v tomto celém případu. Žáci vytvoří plastické modely zvířat chovaných v ZOO. Výtvarnou technikou je kašírování v ploše. Po vyschnutí kolorují základ temperovými barvami. V průběhu modulu si žáci rozšíří slovní zásobu a rozvíjí komunikativní dovednosti nejen z českého, ale i anglického jazyka.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Zeměpis:	*3 hodiny*
Matematika:	*2 hodiny*
Český jazyk a literatura:	*4 hodiny*
Přírodopis:	*3 hodiny*
Anglický jazyk:	*2 hodiny*
Výtvarná výchova:	*4 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma čtyři dny. Součástí tohoto bloku je návštěva brněnské ZOO, kterou uskutečníte na začátku modulu. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest:* *Příloha 4P1*
- *Posttest:* *Příloha 4P2*
- *Evaluační dotazník:* *Příloha 4E*

METODICKÝ LIST - ZEMĚPIS

Anotace	Smyslem tohoto bloku je zvýšit informovanost a povědomí žáků o významu biologické a živočišné rozmanitosti života na Zemi. V zeměpisné části žáci poznají základní přírodní krajiny (ekosystémy, biomy) světa, jejich oblast, podnebí, faunu a flóru. Tento blok se také snaží, aby si žáci uvědomili ohrožení biodiverzity a tím nutnost chránit jednotlivé druhy.
Očekávané výstupy	Žák: • vyjmenuje základní přírodní krajiny, popíše jejich podnebí, hlavní oblasti, faunu a flóru • popíše faktory, které ovlivňují umístění jednotlivých přírodních krajin • popíše a zdůvodní výškové stupně v krajině • pracuje s informacemi - textem, atlasem, učebnicí, encyklopedií
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém • **Kompetence k řešení problémů:** žák hledá na základě svého úsudku a zkušeností řešení problému a učí se vybrat to nejvhodnější • **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání. Jsou předloženy konkrétní příklady ze života minulých generací
Organizace řízení učební činnosti	Individuální práce, práce ve skupinách, frontální výuka
Průřezová témata	**OSV** - sociální rozvoj - komunikace, schopnost vidět věci jinak, dovednosti pro učení a studium **EV** - Vztah člověka k prostředí, zvířata, součást přírody

Organizace prostorová	Učebna s dataprojektorem
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Časový rozvrh aktivit (důsledné dodržování), pracovní schopnosti žáků
Použitá literatura, zdroje	*Použité obrázky dostupné pod licencí Public domain na:* [cit. 2011-5-12] <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Vegetation-no-legend.PNG> Biomy <http://visual.merriam-webster.com/earth/environment/vegetation-biosphere/elevation-zones-vegetation.php> Výškové stupně <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:BlankMap-World-noborders.png> Mapa světa
Pomůcky	Bílá tabule, fixy na bílou tabuli, didaktická technika (počítač s internetem, dataprojektor), učebnice - Zeměpis pro 6. ročník, encyklopedie (Obrazový atlas - Ohrožené druhy zvířat), školní atlas, nástěnná mapa přírodní krajiny. Žáci - psací potřeby, fixy / pastelky. Přílohy 4Z1 – 4Z5

Postup aktivit - Zeměpis

1. **Motivační** hra. - Učitel žáky, rozdělené do skupin, přivítá na zoologické konferenci k objasnění nových živočišných druhů. Dá žákům na výběr z několika živočichů, např.:

   - Cink větší
   - Voduška červená
   - Kapustňák jihoamerický
   - Orcela tuponosá
   - Bonobo
   - Mantela zlatá
   - Kuora třípruhá
   - Ploskorep fantastický
   - Vombat Krefftův
   - Chřástal weka

   Žáci si vyberou jednoho živočicha, nakreslí jej, popíší, kde se vyskytuje, čím se živí, jak se rozmnožuje, a jiné zajímavosti ze života.

   délka: 20 min

   Následně skupina odprezentuje své poznatky a je konfrontována promítnutím skutečného živočicha (vyhledá učitel nebo žák na internetu) na plátno (25min.). Učitel okomentuje úspěšnost jejich vědecké práce.

   délka: 25 min

2. **Tabulka - Přírodní krajiny.** Na úvod této časti se zeptáme žáků, co je to biosféra. Učitel vysvětlí, co to je přírodní krajina, upozorní na používání rozdílných názvů: přírodní krajina, ekosystém, biom.

Žáci si do skupin rozlosují 8 přírodních krajin (viz Příloha 4Z1) a zpracují informace do tabulky (viz Příloha 4Z2). Upozorníme žáky, že každá přírodní krajina má určitou barvu (viz Příloha 4Z1). Stejnou barvou udělají nadpis v tabulce a také později tou barvou zakreslí oblast do mapy. Při práci vyhledávají informace o oblasti, podnebí, vegetaci a fauně dané oblasti v učebnici zeměpisu pro 6. ročník, encyklopediích, školním atlase (mapa s přírodními krajinami). Učitel může také promítnout mapu přírodní krajiny (viz Příloha 4Z3).

délka: 15 min

3. **Kontrola.** Jednotlivé skupiny představují svou přírodní krajinu, ostatní žáci si doplňují informace. Učitel upřesní zápisem na tabuli.

délka: 30 min

4. **Mapa - přírodní krajiny.** Žáci mají za úkol zakreslit přírodní krajiny do mapy (viz Příloha 4Z4). S pomocí mapy přírodní krajiny (viz Příloha 4Z3) a učitele žáci pečlivě zakreslí jednotlivé přírodní krajiny.

délka: 15 min

5. **Rozmístění přírodních krajin.** Učitel návodnými otázkami zjišťuje od žáků, co rozhoduje, že se daná krajina vyskytuje právě v určité části světa *(proudění vzduchu, vzdálenost od moře - srážky, zeměpisná šířka - teplota).*

délka: 10 min

6. **Výškové stupně v krajině.** Žáci si nakreslí na papír kopec/horu, následně namalují a popíší, jak se bude měnit krajina a klima s rostoucí nadmořskou výškou. Potom učitel provede s žáky konfrontaci (viz Příloha 4Z5). Pomocí otázek zjišťuje, proč a jak se mění krajina s rostoucí nadmořskou výškou. Zjištěné poznatky učitel doplní a zapíše na tabuli (*s rostoucí nadmořskou výškou klesá teplota a rostou srážky, mění se krajina*).

délka: 15 min

7. Učitel zhodnotí práci skupin, klima třídy, zeptá se na obtížnost úkolů a poděkuje žákům za spolupráci.

délka: 5 min

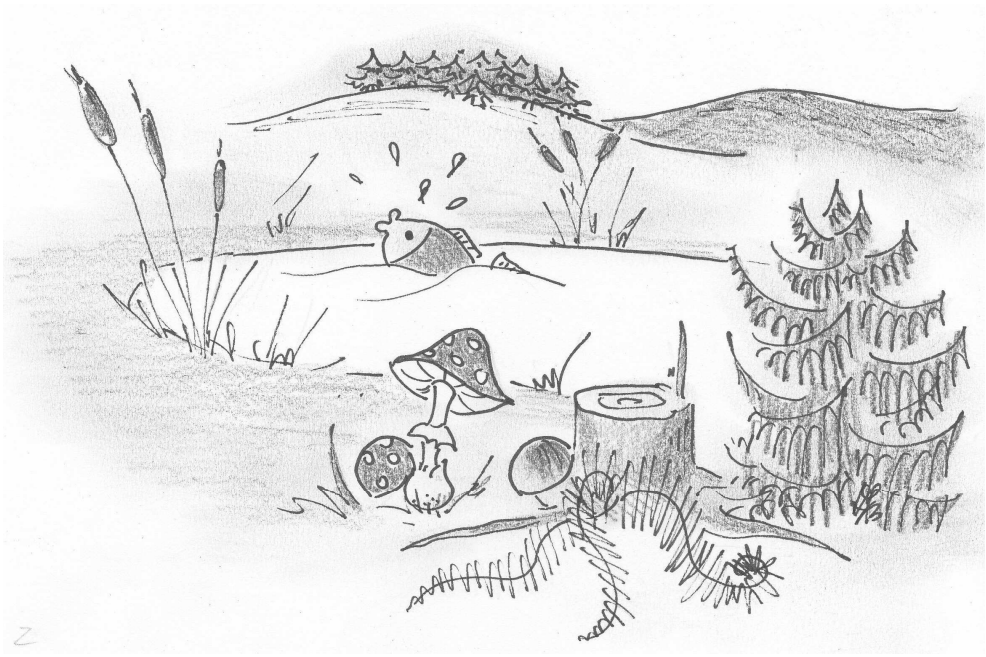

METODICKÝ LIST - MATEMATIKA

Anotace	V tomto bloku si žáci zopakují znalosti o převodu jednotek délky, hmotnosti, času, o porovnávání čísel podle velikosti, zaokrouhlování a početní operace s desetinnými čísly. Dalším cílem bloku je, aby žáci sami odvodili vzorec pro výpočet rychlosti a získali znalosti o převodu jednotek rychlost.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • převádí jednotky délky, hmotnosti, času • provádí a aktivně využívá početní operace s desetinnými čísly • vysvětlí vztah pro výpočet rychlosti z dané dráhy a času
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák čte s porozuměním, dokáže se orientovat v textu, vyhledávat a třídit informace a efektivně je využít v praktickém životě. Propojuje do širších celků poznatky z různých oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Poznává smysl učení a má k němu pozitivní vztah. • **Kompetence k řešení problémů:** žák dokáže hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější. • **Kompetence sociální a personální:** žáci dokáží účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu. • **Kompetence pracovní:** žák je schopen propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	OSV – *sociální rozvoj* – komunikace, vysvětlování, *kooperace* – týmová spolupráce, organizování práce; *osobnostní rozvoj* – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování
Organizace prostorová	Třída Aktivitu je možné propojit s návštěvou zoologické zahrady Brno.
Organizace časová	2 hodiny (Aktivitu je možné propojit s návštěvou ZOO Brno – 3 hodiny)
Možná úskalí	Nedostatek času Neochota žáků spolupracovat

Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* ČEMAN RÓBERT, *REKORDY Živý svět – ZVÍŘATA*, Mapa Slovakia Bratislava s.r.o., 1. vydání, 1999. ISBN 80-88716-75-6 *Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.zoobrno.cz/cs/zvirata-v-zoo/chovana-zvirata/> <http://www.zoozlin.eu/cz/zvirata-a-expozice/zvirata.html?zvire=slon-africky> <http://www.algoritmy.net/> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2011-11-27]. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Etosha_elefant.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peregrine_Falcon_(Falco_peregrinus)_(12).jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tanzanie_girafe.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lion_waiting_in_Namibia.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ara_ararauna_Luc_Viatour.jpg?uselang=cs> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nyctea-scandiaca-snowy-owl-0a.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:EpicratesCenchriaCenchria1.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suricata_suricatta_3.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alpacas_Sillustani_(pixinn.net).jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ursus_maritimus_ranua_07.jpg> [cit. 2011-11-30]. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eunectes_murinus_in_water.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Grus_japonensis.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Struthio_camelus_kwh.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canadian_Lynx.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Strix_aluco_aluco.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Falco_peregrinus_tethered.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lightmatter_chimp.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Panthera_tigris_sumatran_subspecies_2.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Camelus_ferus_prague_zoo.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Giraffa_camelopardalis_reticulata_01.JPG>
Pomůcky	Kalkulačka (pouze pro práci na stanovišti č. 1), psací potřeby, nůžky, lepidlo Příloha 4M1 – 4M13

Postup aktivit - Matematika

1. Úvodní hra k rozdělení do skupin. Žáci si vylosují štítek (viz Příloha 4M1), na kterém se nachází název zvířete. Poté žáci hledají své spolupracovníky do skupiny, a to tak, že vydávají zvuky zadaného zvířete.

   délka: 8 min

2. Práce na seznamu vybraných zvířat (viz Příloha 4M2). Po třídě je rozmístěn informativní manuál o zvířatech (viz Příloha 4M3). Žáci se rozdělí do skupin po čtyřech (případně po pěti) a vyhledávají požadované informace.

   Pozn. Tuto aktivitu je možné propojit s návštěvou zoologické zahrady Brno.

   délka: 15 min

3. Práce na stanovištích. Každá aktivita bude žákům vysvětlena vždy na místě jednotlivých stanovišť, k dispozici mají instruktáž (viz Příloha 4M4). V případě nejasností vyučující vše objasní osobně a zodpoví i dotazy žáků. Žáci mají možnost použít kalkulačku pouze pro práci na stanovišti č. 1!

   Na každou aktivitu mají žáci **max. 10 min**. Po uplynutí této doby se jednotlivé skupiny prostřídají na stanovištích.

   Stanoviště č. 1 – *Šifrovaná zpráva.* Žáci dostanou informační manuál o fyzikální veličině – rychlost (viz Příloha 4M5). Jejich úkolem po prostudování manuálu je správně doplnit chybějící údaje v tabulkách, následně vše převést na uvedené jednotky, případně zaokrouhlit na daný řád (viz Příloha 4M5). Poté vyhledají v Šifrovací tabulce (viz Příloha 4M6) odpovídající písmena pro své výsledky. Tajenkou je pták s rozpětím křídel až 250 cm (viz Příloha 4M7).

   Stanoviště č. 2 – *Mozaika.* Žáci v rámci této aktivity sestaví ze souborů karet mozaiku (viz Příloha 4M8) podle výsledků uvedených na spojích. Po sestavení mozaiky přečtou tajenku po okrajích mozaiky zleva doprava. V tajence je ukryt latinský název zvířete. Toto zvíře určí (viz Příloha 4M7).

   Stanoviště č. 3 – *Najdi dvojici.* Žáci mají za úkol přiřadit k sobě odpovídající si dvojice karet, které jsou rozmístěny na lavici (viz Příloha 4M9). Jednotlivé karty jsou rozděleny na část početní, která obsahuje pořadové číslo písmene ve slově, a část s výsledkem, která obsahuje písmeno. Po přiřazení odpovídajících si karet určí tajenku, ve které je ukryt název zvířete (viz Příloha 4M7).

   Stanoviště č. 4 – *Neúplná tabulka.* Na tomto stanovišti je úkolem žáků doplnit v tabulce chybějící údaje, jedná se o převod jednotek délky, hmotnosti a času (viz Příloha 4M10).

   Stanoviště č. 5 – *Poskládej obrázek.* V této aktivitě je úkolem žáků rozstříhat jednotlivé části obrázku (viz Příloha 4M11) a obrázek složit podle výsledků získaných v aktivitě č. 4. Poté musí určit zvíře ukryté v obrázku (viz Příloha 4M7).

   Stanoviště č. 6 – *Správně odpověz.* Žáci v této aktivitě správně odpovídají na zadané otázky (viz Příloha 4M12). Odpovědi má k dispozici vyučující (viz Příloha 4M13).

   délka: 60 min

4. Seznámení s řešením jednotlivých aktivit (viz Příloha 4M7).

délka: 5 min

5. Závěrečné shrnutí – *„Zvířata jsou součástí našich životů. Poznat je a chránit by mělo být naším posláním.“*

Možné otázky:

- 1. Co nového ses dozvěděl/a?
- 2. Jak se Ti pracovalo ve skupině?
- 3. Kterou informaci si budeš stoprocentně pamatovat?

délka: 2 min

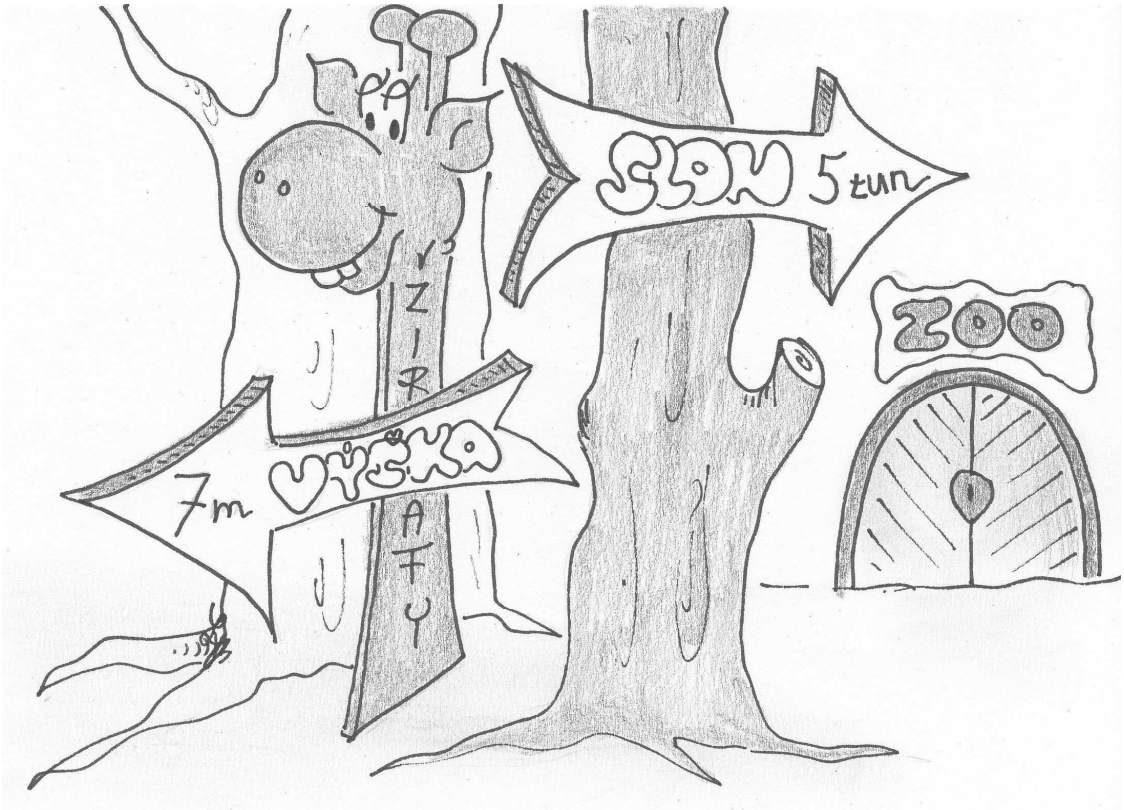

METODICKÝ LIST – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Anotace	Žáci ve skupinkách získávají pomocí internetu a encyklopedií informace o zvířatech, která viděli v ZOO. Na základě údajů o původu těchto zvířat, jejich způsobu života, jejich přirozených potřebách a jejich srovnání s realitou se žáci pokusí sepsat formou úředního dopisu: • obžalobu z nedůstojného zacházení se zvířaty v ZOO a požadavek konkrétního řešení nápravy. • obhajobu, v níž se vedení ZOO spolu se zaměstnanci pokusí obhájit životní podmínky svěřených zvířat. • Třetí skupina žáků jakožto představitelé zvířat přednesou svědectví pro i proti v tomto celém případu.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • využívá zásady studijního čtení • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • vytvoří jednoduchý koherentní text, v němž uplatní jednotlivé dovednosti funkčního stylu informativního • uvědoměle vnímá některé prvky jazykové, tematické a kompoziční
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • vyhledávat informace a pracovat s příručkami a slovníky **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním rozdílu mezi teorií a realitou odlišovat dobré od zlého **Kompetence občanské** • uvědomovat si svá práva a povinnosti • umět tolerovat druhé, být ochoten a schopen pomoci druhým **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách
Průřezová témata	**OSV** - sociální rozvoj - komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak, dovednosti pro učení a studium

Organizace prostorová	Exkurze do ZOO, třída
Organizace časová	4 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Odklon od tématu a slohového útvaru Neshody při rozdělení rolí ve skupinkách Neschopnost žáků vysvětlit a obhájit své názory
Pomůcky	Encyklopedie, kartičky s informacemi získanými v ZOO, internet Příloha 4ČJ1 – 4ČJ3

Postup aktivit – Český jazyk a literatura

1. **Úvodní motivace** pro obor český jazyk a jazyková komunikace

   Motivační četba ukázek: (Př.: Jiří Žáček: Já mám doma zoologickou zahradu, Karel Čapek: Z názorů kočky, František Nepil: Já Baryk a můj šnek,…)

   Otázky k textu:
   - V jakém prostředí jmenované zvíře žije?
   - Jak je spokojené se svým životem a prostředím?
   - Kdyby naše vlastní zvířata mohla mluvit, co by řekla?

   délka: 10 - 15 min

2. Žáci jsou seznámeni s **pravidly práce** a **průběhem bloku**:

   - Hlavním zdrojem informací je exkurze do ZOO
   - Třídění a přehodnocení informací
   - Sepsání úředních dopisů
   - Možnost vyloučit člena, který nespolupracuje. Ten poté pracuje sám.
   - Každý žák má možnost získat až 10 bodů.

   Bodovací stupnice po celou dobu práce vyvěšena/napsána na tabuli před žáky:

   - Zpracování a klasifikace informací:

Úkol 1	3 body
Úkol 2	3 bod
Úkol 3	3 body
Spolupráce ve skupině	1 bod

   délka: 5 min

3. **Exkurze do ZOO**

   Žáci musí být před exkurzí do ZOO seznámeni s tím, že si každá skupinka vybere k pozorování jedno zvíře (při této činnosti pracují ve skupinách po třech žácích – každá skupina zpracovává informace o jiném zvířeti). Před odchodem do ZOO budou žákům upřesněny pokyny, jak si v ZOO zapisovat potřebné informace (viz Příloha 4ČJ1).

   Žák si vybere zvíře, které bude sledovat.

U vybraného zvířete si pozorně přečte informace, které najde na tabulce u místa, kde zvíře v ZOO žije. Na papír zapisuje informace co nejdetailněji:

- Jméno zvířete (celý název)
- Informace, které jsou uvedeny na informační tabulce.

Potom zapíše poznatky z vlastního pozorování životních podmínek zvířete v ZOO.
Po návratu ze zoo žáci připíší rozšiřující informace o přirozeném prostředí zvířete, získané z internetu nebo encyklopedií.

4. **Zpracování informací ve třídě**: Žáci si pročtou informace, které získali při návštěvě ZOO, vlastním pozorováním a studiem internetu a encyklopedií. Vyplní na základě vlastního úsudku tabulku (viz Příloha 4ČJ2). Do levého sloupce vypíší v bodech životní podmínky zvířat ve volné přírodě. Aby mohli srovnávat životní podmínky zvířat ve volné přírodě a jejich situaci v ZOO, přiřadí k nim do pravého sloupce odpovídající skutečné životní podmínky zvířat takové, jaké viděli v ZOO. *(Např.: volná příroda, velký prostor – malý prostor v ZOO v kleci.)* Do prostředního sloupečku zaznačí symboly **+** a **–** shodu nebo rozdíl v podmínkách. (Např.: Pokud jsou v ZOO pro zvíře vytvořeny podmínky podobné přirozeným potřebám, napíší **+**, pokud podmínky v ZOO neodpovídají přirozeným potřebám zvířete, napíší **–**.) Získají tak podklady – argumenty pro sepsání žaloby na vedení ZOO ohledně nedůstojného zacházení se zvířaty.

délka: 45 min

5. Žáci si ve skupinách **vyberou role** ŽALOBCE, OBHÁJCE A SVĚDEK a jako takoví po vzájemné diskusi mají za úkol sepsat jako jednotlivci úřední dopisy, které mají za cíl:

   - obžalobu vedení ZOO z nedůstojného zacházení se zvířaty z popudu Spolku pro ochranu zvířat.
   - obhajobu ze strany vedení ZOO vyvracející obvinění vznesená Spolkem pro ochranu zvířat.
   - podklady pro svědectví zvířat.

   Žáci píší na papír úřední dopis v souladu se svou rolí (viz Příloha 4ČJ3). Je důležité, aby dodrželi slohový postup úředního dopisu se všemi detaily, které k němu náleží.

délka: 45 min

6. **Prezentace práce:** Čtení úředních dopisů obžaloby, čtení dopisů obhajoby, svědectví zvířat. Po vyslechnutí kladných i záporných svědectví zvířat bude hlasováním zbytku třídy rozhodnuto o rozsudku. V případě většiny záporných svědectví bude vedení ZOO shledáno vinným z nedůstojného zacházení se zvířaty. Prezentaci je možné zahájit ihned po dokončení úředních dopisů.)

délka: 35 min

7. **Shrnutí:** Závěrečná reflexe a sebereflexe žáků. Žáci sami hodnotí svoji práci a navrhují, jaká opatření by mohla situaci v ZOO vylepšit.

   Možné otázky:

   - Co nového jsem se dozvěděl/a?
   - Co bych rád/a v budoucnosti pro ZOO navrhl/a?
   - Který z předložených nápadů může být prospěšný pro zlepšení situace?
   - Kterou informaci si budu stoprocentně pamatovat?
   - Jak se mi pracovalo?

délka: 10 min

METODICKÝ LIST - PŘÍRODOPIS

Anotace	Žáci se seznámí se základními údaji o životě, práci a významu C. Linného, uvědomí si, že byl a je uznávaným vědcem minulosti i současnosti (portrét na bankovkách, známkách) V encyklopedii vyhledají informace o současném systému živočichů, procvičí si základní jednotky: říše, podříše, kmen, podkmen, třída, řád, rod a druh, uvědomí si význam třídění organizmů. V klíči k určování rostlin si ověří, že jsou obdobně tříděny i rostliny. Na závěr vytvoří živočišný systém i s přiřazením již probraných zástupců.
Očekávané výstupy	Žák: • je schopen vyhledat potřebné informace • sestaví, porovná portrét vědce a vyvodí závěr o jeho významu • vytvoří systém živočichů a zařadí do něj některé zástupce živočichů
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • žák čte s porozuměním, umí se orientovat v textu, třídí informace a na základě jejich pochopení a systematizace je využívá v činnosti **Kompetence k řešení problémů** • hledá na základě svého úsudku a zkušeností řešení problému, porovnává své názor s názory svých spolužáků, přijímá názory lépe zdůvodněné **Kompetence komunikativní** • žák jasně, výstižně a kultivovaně formuluje svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu • učí se naslouchat a přijímat názory druhých **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce žáci zdokonalují schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách
Průřezová témata	**OSV** – rozvoj dovedností pro kooperaci
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Nedostatek času, nespolupracující skupina
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Kolektiv autorů, Velká kniha živočichů, Vydavateĺstvo Príroda, s.r.o, Bratislava, 2001 J. Martinovský, Naše rostliny, SZN 1959 Další encyklopedie a knihy, přinesené žáky

Pomůcky	Encyklopedie, klíče k určování. Příloha 4PŘ1 – 4PŘ3

Postup aktivit – Přírodopis

1. Úvodní motivace, otázky zjišťující dosavadní průběh modulu a znalosti z oborů, které žáci již absolvovali. Z toho je vyvozen význam třídění živočichů pro biologii.

   Možné otázky:
   - Které živočichy jste viděli v ZOO?
   - Kolik jich přibližně bylo?
   - Byli si někteří svými znaky podobní?

   délka: 10 min

2. Žáci jsou seznámeni s jednotlivými úkoly. Učitel podá žákům základní informace o životě C. Linného (viz Příloha 4PŘ1), mohou si je vyhledat na internetu, v encyklopedii. V klíči k určování rostlin se přesvědčí, že většina rostlin má u svého latinského názvu zkratku L. (Linné). Informace zaznamenají do poznámkového bloku.

   délka: 10 min

3. Žáci jsou rozděleni do skupinek. Úkolem každé skupinky je sestavit puzzle, na němž je zobrazen některý z portrétů C. Linného (viz Přílohy 4PŘ2a, b, c, d, e, f), a umístit je na volnou lavici. Z množství dochovaných portrétů a ze současného použití na bankovkách a poštovních známkách vyvodíme význam tohoto vědce.

   délka: 10 min

4. Pokračujeme seznámením žáků se současným systémem živočichů. Žáci odlišnými barvami vybarvují jednotlivé taxonomické jednotky i jejich názvy (říše, kmeny, třídy...) (viz Příloha 4PŘ3)

   délka: 30 min

5. V polovině druhé hodiny je dokončeno vybarvení. V encyklopedii si ukážeme systém všech organizmů (strana 21 – 22), vysvětlíme si, že je složitý a že ho upravujeme pouze na organizmy, které máme probrané. Žáci ve skupinkách vytvoří zjednodušený systém nalepením barevných proužků.

   délka:45min

6. Posledním úkolem je vyhledat v encyklopedii, které ze zadaných živočichů (viz Příloha 4PŘ3) popsal a pojmenoval C. Linné a vyznačit je barevným písmenem L.

   délka: 20 min

7. Závěrečné shrnutí, hodnocení práce žáků.

   Možné otázky:
   - Co jste se dozvěděli nového?
   - Která část vás nejvíce zaujala/bavila?
   - Znáte nějakou další významnou osobnost, která byla přínosná pro jiné vědní obory?

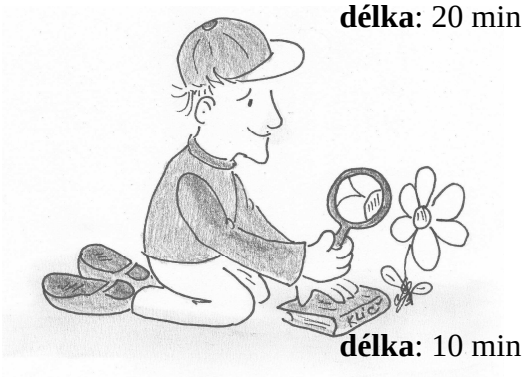

   délka: 10 min

METODICKÝ LIST – ANGLICKÝ JAZYK

Anotace	Cílem oboru anglický jazyk je rozšířit slovní zásobu žáků na dané téma a rozvíjet jejich komunikační schopnosti. K naplnění těchto cílů dochází formou různorodých aktivit, zejména práce textem, obrázky, slovníky, internetem, mapou apod.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • pracuje s textem a mapou, do které vlepí jednotlivá zvířata • posuzuje a rozvíjí získané informace • se zdokonalí v získávání, třídění a formulaci informací • přiřadí obrázky se správnými názvy zvířat • poskládá písmena tak, aby vznikl správný název zvířete • pracuje s textem, určí, zda jsou následující otázky pravdivé, nebo ne • vytvoří jednoduchý text
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; žák třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v tvůrčí činnosti; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; žák čte s porozuměním, orientuje se v textu • **Kompetence k řešení problémů:** žák hledá na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější; žák porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém • **Kompetence občanské:** žák je veden k úctě ke kulturnímu a i historickému dědictví; žák rozvíjí vlastní tvořivost • **Kompetence pracovní:** žák si osvojuje si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** - Kooperace - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, **EV** - Vztah člověka k prostředí, zvířata, součást přírody
Organizace prostorová	Třída s interaktivní tabulí

Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Časová dotace Odhad doby k vypracování, případné dotazy
Použitá literatura, zdroje	*Použitý text a materiály dostupné z WWW:* <http://en.wikipedia.org/wiki/Elephants> <http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/songs/old-macdonald-had-farm>
Pomůcky	Flip chart, fixy (lihové), lepicí guma, slovníky, interaktivní tabule, audio příslušenství. Přílohy 4AJ1 – 4AJ7

Postup aktivit – Anglický jazyk

1. Žáci jsou rozděleni do skupinek, každá skupinka obdrží obálku s puzzle (viz Příloha 4AJ1 – obrázky je potřeba vytisknout, zalaminovat, rozstříhat). Úkolem žáků je puzzle seskládat, pojmenovat zvíře, které tam najdou. Odtud se vyvodí téma.

délka: 5 min

2. Učitel nakreslí na flip chart kognitivní mapu, do středu napíše slovo ANIMALS a žáci chodí připisovat zvířata, která již znají. Poté rozšíří učitel toto téma i o další (novou) slovní zásobu.

délka: 10 min

3. Každá skupina dostane papír a nakreslí si pyramidu. Tu rozdělí na 10 řádků. Do každého řádku napíší co nejvíce zvířat ze zoo a zároveň seřadí dle velikosti do pyramidy. Nejmenší zvíře nahoře, největší dole. Žáci s poruchami učení mohou mít na pomoc kognitivní mapu z předešlé aktivity. Ostatní žáci pracují samostatně. Poté konzultují s vyučujícím.

délka: 5 min

4. Poté učitel promítne text na interaktivní tabuli (stačí i projektor) – viz Příloha 4AJ2. K tomu jim rozdá mapu ZOO (viz Příloha 4AJ3) a symboly s obrázky (viz Příloha 4AJ4). Žáci si společně s vyučujícím přečtou text. Vysvětlí si klíčová slova, kterým žáci nerozumí, nesnaží se o doslovný překlad. Porozumění textu je důležité. Následně žáci vystřihují a nalepují zvířata dle popisu v textu. Za vyplněnou mapu vyučující žáky ohodnotí.

délka: 20 min

5. Po přestávce se děti naučí píseň - ***Old MacDonald had a farm***. Učitel spustí video na http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/songs/old-macdonald-had-farm.
Několikrát si píseň zazpívají.

délka: 10 min

6. Každá skupina obdrží obálku s popisem zvířete (viz Příloha 4AJ5 - nutno nastříhat a zalaminovat). Dle popisu se snaží uhádnout, o které zvíře se jedná. Žáci si mohou dělat poznámky na pomocný papír.

délka: 5 min

7. Učitel rozmístí po třídě obrázky zvířat (viz Příloha 4AJ6) Na kartičkách má napsaná jejich jména. Každé skupině bude přidělena jiná barva. Žáci chodí po třídě, hledají a připojují správný název zvířete ke správnému obrázku. Názvy zvířat přilepí textem dolů, aby měli všichni stejné podmínky. Vše je opět předem nutné nastříhat a zalaminovat. Učitel celou činnost monitoruje.

délka: 10 min

8. Vyučující motivuje žáky k další aktivitě. „Naše ZOO najímá novou posilu. Musíme si ale nejdříve ho/ji vyzkoušet. Dokáže naše nová posila rozluštit jména zvířat?“ Vyučující rozdá každé skupině 8 kartiček rozstříhaných na jednotlivá písmena, na kterých jsou názvy zvířat (viz Příloha 4AJ7). Vše je nutné opět předem rozstříhat a zalaminovat. Úkolem žáků je vyluštit jména zvířat. Opět si mohou dělat poznámky na pomocný papír. Poté žáci společně s učitelem napíší správné názvy na tabuli.

délka: 5 min

9. Žáci si společně s učitelem přečtou text. Zaměří se opět na porozumění textu, ne na doslovný překlad. Vysvětlí si klíčová slova. Cílem této aktivity je zjistit, zda se jedná o věty pravdivé či nepravdivé. Vyučující uvede příklad – An elephant is small. Is it true or false? Poté žáci samostatně vymyslí 3 otázky pro ostatní skupiny. Žáci ve skupinách určí, zda se jedná o větu pravdivou, nebo nepravdivou.

délka: 10 min

10. V závěru bloku se žáci zaměří na mluvený projev - ve skupinkách si zvolí své zvíře, připraví si ústní popis (5 vět), lze jej i pantomimicky předvést. Ostatní žáci hádají, o jakém zvířeti byla řeč.

délka: 7 min

11. Na závěr bloku žáci hodnotí celý blok, svoji práci. Zaměří se na to, co se nového naučili a dozvěděli, připomínají si novou slovní zásobu a opakují gramatické jevy.

délka: 3 min

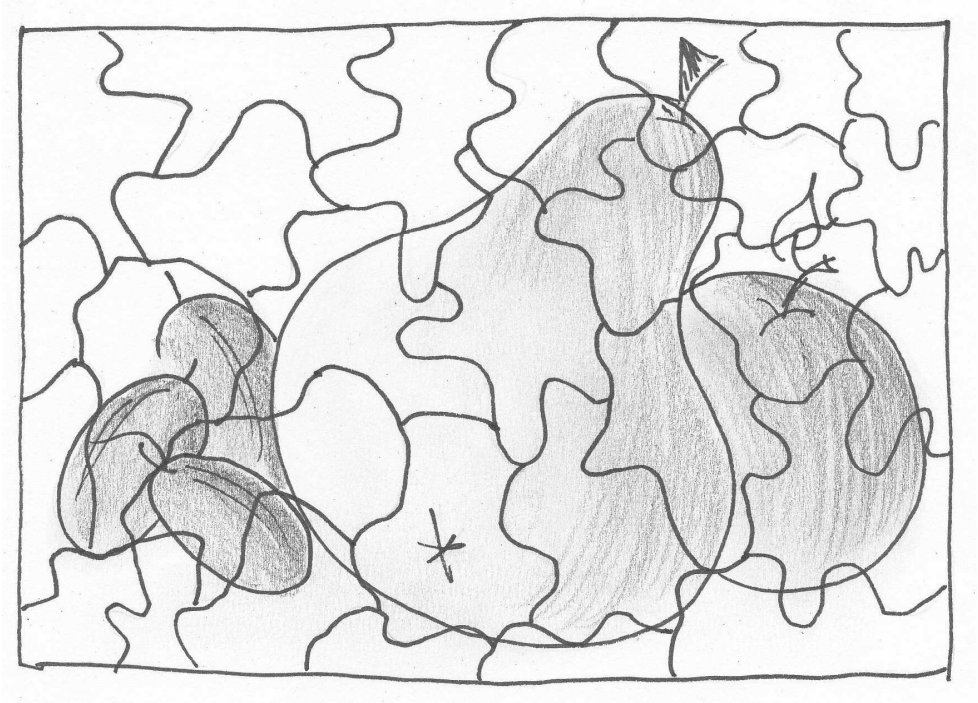

METODICKÝ LIST – VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Anotace	Žáci mají za úkol vytvořit plastické modely zvířat chovaných v ZOO. Pracují ve skupinkách. Výtvarnou technikou je kašírování v ploše. Žáci vytváří podle obrázku dané zvíře. Pracují pomocí novinového papíru a tapetového lepidla na ploše kartonu, kde vytváří zvíře v plastické formě. Po vyschnutí kolorují základ temperovými barvami.
Očekávané výstupy	Žák: • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • si uvědomuje důležitost ochrany zvířat • vnímá skutečnost stále více ohrožované přírody a tím přirozeného prostředí pro zvířata • uplatní praktické dovednosti při práci s výtvarným materiálem • rozvíjí svoji fantazii a preciznost při práci
Klíčové kompetence	**Kompetence sociální a personální** • při vytváření výrobku zdokonalovat schopnost spolupracovat s druhými, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanské** • uvědomovat si důležitost ochrany zvířat člověkem • rozvíjet vlastní tvořivost **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Individuální práce s možností využití spolupráce ve skupině a vzájemné pomoci
Průřezová témata	**OSV** - sociální rozvoj-komunikace, kreativita
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	Dvakrát 2 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Špatná manuální a motorická zručnost žáků, slabá kreativita a snaha uplatnit vlastní nápad
Použitá literatura, zdroje	Vlastní předlohy nakreslených zvířat
Pomůcky	Pevný karton, tapetové lepidlo, novinový papír, temperové nebo balakrylové barvy, nůž na koberce Příloha 4VV1

Postup aktivit – Výtvarná výchova

1. **V úvodní části** bloku řídí vyučující besedu o smyslu zoologických zahrad. Žáci mají možnost říci svůj vlastní názor a rozvést postřehy z osobních návštěv ZOO.

   Zajímavé je též zmínit netradiční zoologickou zahradu na Normanských ostrovech, které se nacházejí v Lamanšském průlivu. Tuto ZOO založil zoolog a spisovatel Gerald Durrel a jejím smyslem je odchovávat a vracet do volné přírody druhy zvířat, kterým hrozí vyhynutí.

   délka: 15 min

2. **Vysvětlení postupu práce** a vlastní **tvorba výrobku:**

   - Učitel na začátku popíše ve zkratce postup a jednotlivé fáze práce.

   délka: 10 min

   - Skupina žáků si vylosuje druh zvířete.
   - Dostane nakreslenou předlohu vybraného zvířete (viz Příloha 4VV1).
   - Na větší pevný karton společně překreslí skupina žáků zvíře ve větším měřítku.

   délka: 20 min

   - Tělo zvířete pokrývají žáci mačkanými koulemi z novinového papíru namočenými v tapetovém lepidle.

   délka: 45 min

   - Jeden nebo dva dny nechají žáci kašírované zvíře schnout.
   - Po zaschnutí lepidla je plastický tvar zvířecího těla tvrdý a žáci jej nabarví příslušnými barvami.

   délka: 45 min

   - Nakonec po obvodu vyříznou tělo zvířete z kartonu nožíkem.

   délka: 25 min

3. Následuje úklid a ve zbytku času mohou žáci zodpovědět následující otázky:

   - Proč myslíš, že lidé chovají zvířata v zoologických zahradách?
   - Jak se ti pracovalo technikou kašírování? Zdála se ti práce zajímavá? Byla pro tebe složitá?
   - Vyhovovala ti spolupráce ve skupině? Vyjádři názor vlastními slovy.
   - Co ses nového dozvěděl(a)?

   délka: 20 min

Modul 5

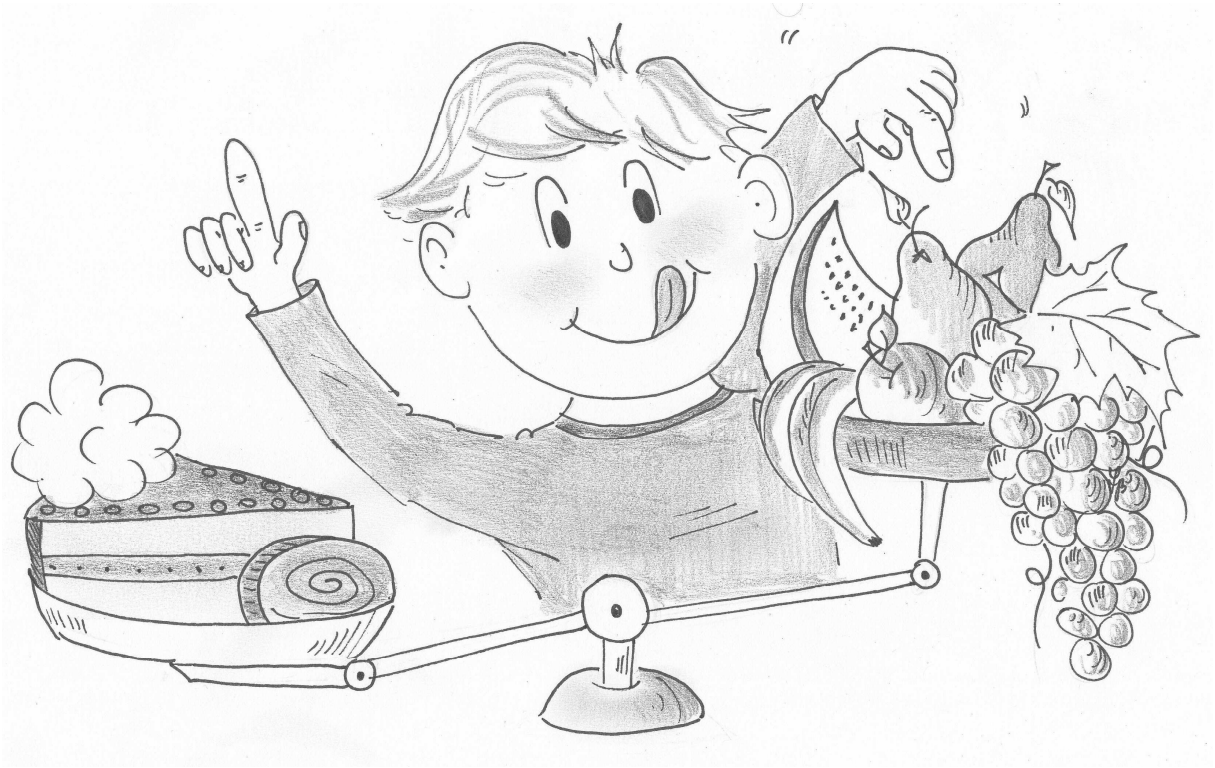

ZDRAVÁ VÝŽIVA

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 7. ročníků.

Žáci se seznámí se základními složkami potravy, jejich poměru ve zdravém jídelníčku a s potravní pyramidou. Na základě získaných informací žáci hodnotí složení jídla v předložených receptech z pohledu výživové pyramidy. Dále sestaví zdravý jídelníček, včetně uplatnění znalosti ideálního množství jednotlivých porcí ve zdravé výživě. K jednomu jídlu vybranému ze sestaveného jídelníčku připraví recept s pracovním postupem, podle něhož jídlo připraví. V rámci modulu se dále seznámí s pojmem BMI, tedy indexem tělesné hmotnosti, jeho výpočtem a užitím. Všechny získané znalosti aplikují ve fiktivním rozhovoru mezi výživovým poradcem, sportovním trenérem a nezdravě se stravujícím klientem. Na základě komplexního pohledu na téma mají žáci možnost uvědomit si zdravou výživu jako základ zdraví a plnohodnotného života.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Výchova ke zdraví	*2 hodiny*
Český jazyk a literatura:	*3 hodiny*
Matematika:	*2 hodiny*
Informační výchova:	*2-4 hodiny*
Pracovní činnosti:	*2 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma tři dny. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vyučujícím, jaké pořadí zvolí. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest:* *Příloha 5P1*
- *Posttest:* *Příloha 5P2*
- *Evaluační dotazník:* *Příloha 5E*

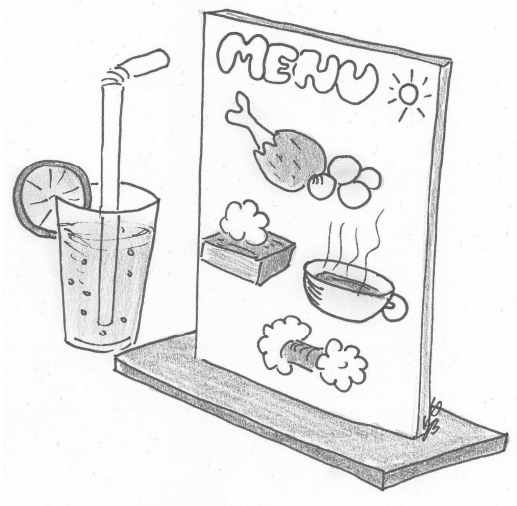

METODICKÝ LIST – ZDRAVÁ VÝŽIVA

Anotace	Žáci se seznámí se základními složkami potravy a jejich správném poměru ve zdravém jídelníčku, s potravní pyramidou. V aktivitě zařadí jednotlivé složky potravy do příslušné části potravní pyramidy a upevní si znalost ideálního množství jednotlivých porcí ve zdravé výživě. Žáci si porovnají svůj jídelníček z předešlého dne se získanými informacemi, opraví ho, případně doplní. Ve skupinkách připraví recept zdravého jídla, který budou vařit v bloku pracovních činností.
Očekávané výstupy	Žák: • je schopen vyhledat potřebné informace • se seznámí s pojmem potravní pyramida, dovede ji sestavit, použít • sestaví, upraví jídelníček podle zásad zdravé výživy • si uvědomí význam zdravé výživy pro zdraví jedince
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • žák čte s porozuměním, umí se orientovat v textu, třídí informace a na základě jejich pochopení a systematizace je využívá v činnosti. **Kompetence k řešení problémů** • hledá na základě svého úsudku a zkušeností řešení problému, porovnává své názor s názory svých spolužáků, přijímá názory lépe zdůvodněné. **Kompetence komunikativní** • žák jasně, výstižně a kultivovaně formuluje svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu, • učí se naslouchat a přijímat názory druhých. **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce žáci zdokonalují schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu. **Kompetence pracovní** • žák si osvojí schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a jejich využití v praktickém životě.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách
Průřezová témata	**OSV** – rozvoj dovedností pro kooperaci, **EV** - zdravý životní styl
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Nedostatek času, nespolupracující skupina
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* JANOŠKOVÁ DAGMAR a kol., Občanská výchova 7 Rodinná výchova 7, Fraus, Plzeň, 2004. ISBN 80-7238-325-6
Pomůcky	Volné papíry, fixy na vodové bázi, nůžky Přílohy 5VZ1 – 5VZ4

Postup aktivit – Zdravá výživa

1. **Úvodní motivace.** Žáci dostanou do skupin list s aktivitou (viz Příloha 5VZ1). List si rozstřihají na kartičky a dávají na jednu stranu zdravou stravu a na druhou stranu nezdravou stravu. Skupiny pak hromadně s učitelem kontrolují zařazení potravin do správné skupiny. Učitel se ptá, jestli do skupin dovedou zařadit ještě další potraviny podle sebe a jestli přijdou na to, co chybí za část potravy? (jde o pitný režim)

   Správné řešení:

   - zdravé - jablko, rajče, paprika, jahody, okurka, fazole, ryby, celozrnný rohlík, rýže
   - nezdravé - bonbony, červené maso, škvarky, cukr, hranolky, brambůrky
   - chleba - může být v obou skupinách

   délka: 10 min

2. Žáci na volný list napíší svůj **jídelníček z předešlého dne**. Jsou vedeni k tomu, aby napsali opravdu vše, co jedli a pili. Papír odloží a vrátí se k němu za chvíli.

   délka: 10 min

3. Žáci do skupin dostanou další aktivitu (viz Příloha 5VZ2). Jde o **potravní pyramidu**. V dolní části aktivity mají lístečky, které musí rozstříhat a položit na pyramidu. Do dolní části dávají jídlo, které mají jíst v největším množství. Čím výše lístečky umísťují, tím méně by se dané jídlo mělo jíst.

   Učitel podle správného řešení s žáky opraví danou aktivitu.
   Pozor! Žáci aktivitu neuklízejí – je možné, že se do řešení budou potřebovat ještě podívat!

   Správné řešení:

   - ve spodní části - jáhly, rýže, chleba, pohanka, brambory, rohlík, těstoviny,
   - v druhé části zespodu - v jedné části je zelenina a v druhé ovoce,
   - v třetí části zespodu - v jedné části je mléko, mléčné výrobky, v druhé - maso, vejce, luštěniny,
   - v horní části - sůl, tuky, cukry = sádlo, sůl, máslo, bonbony, olej, cukr.

   délka: 15 min

4. K pyramidě patří doplnit i počty porcí (viz Příloha 5VZ3), kterou si zalaminujeme. Žáci fixou na vodové bázi spojí příslušné pojmy k sobě. Jakmile je skupina hotová, učitel úkol zkontroluje.

   Správné řešení:

   - sůl, tuky, cukry - jezte střídmě,
   - mléčné výrobky - 2 - 3 porce,
   - maso, ryby - 1 - 3 porce,
   - zelenina - 3 - 5 porcí,
   - ovoce - 2 - 4 porce,
   - obilniny, těstoviny, rýže, pečivo - 3 - 6 porcí.

   délka: 10 min

5. Na volný list nebo velký formát papíru žáci zakreslí a zapíší vzorovou potravní pyramidu podle předchozích aktivit.

   délka: 15 min

6. Žáci se vrátí k jídelníčku, který si napsali na začátku bloku. Přepíší ho do pyramidy, kterou si nakreslí. Odlišně barevně doplňují a přeškrtávají potraviny, které v jejich jídelníčku za předchozí den přebývají nebo chybí. Ve skupince si pyramidu srovnávají podle zásad stravování.

délka: 15 min

7. **Pexeso** (viz Příloha 5VZ4). Žáci ve skupinách hrají pexeso podle běžných pravidel této hry.

délka: 10 min

8. **Závěrečné hodnocení** učitele, žáků - spolupráce ve skupinkách, obtížnost úkolů, sebehodnocení, klima třídy, role učitele, zajímavost tématu. Učitel zjišťuje, co se žáci dozvěděli nového a která část je nejvíce zaujala / bavila.

délka: 5 min

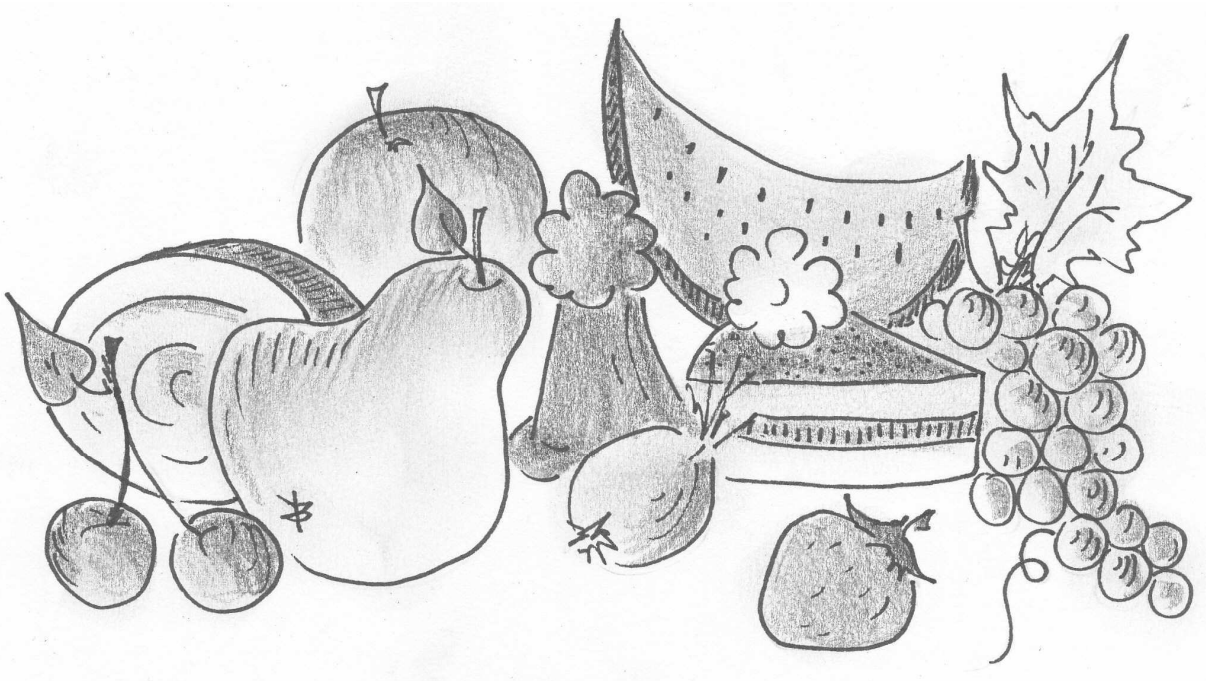

METODICKÝ LIST – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Anotace	Nejdříve si žáci přečtou rozhovor mezi výživovým poradcem, sportovním trenérem a nezdravě se stravujícím klientem. Žáci dále ve svých skupinách analyzují text a pokusí se vcítit do role poradce a udělit pár rad ohledně klientova stravování. Ve skupinkách si připraví obdobný rozhovor. Tyto a následné aktivity je postupně navedou na to, aby byli schopni vymyslet a napsat recept na zdravý pokrm dle vlastního výběru. Tento popis pracovního postupu bude též hlavním cílem tříhodinového bloku z českého jazyka.
Očekávané výstupy	Žák: • je schopen vytvořit krátký dramatický výstup • vytvoří jednoduchý koherentní text • uvědoměle vnímá některé prvky jazykové, tematické a kompoziční • uspořádá informace s ohledem na účel sdělení
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu • učit se naslouchat a přijímat názory druhých **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu, rozvíjet vlastní tvořivost **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách
Průřezová témata	**OSV**
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Nedostatek času, nespolupracující skupina
Použitá literatura, zdroje	
Pomůcky	texty z příloh, tvrdé i měkké papíry, psací potřeby Přílohy 5ČJ1 – 5ČJ2

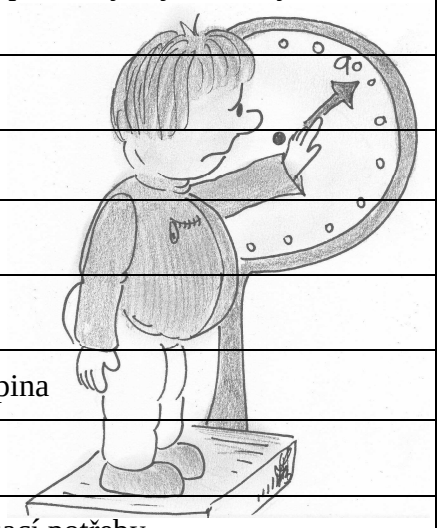

Postup aktivit – Český jazyk a literatura

1. **Úvodní motivace** pro obor český jazyk a literatura, seznámení s průběhem bloku, zopakování základních pravidel chování.

   Motivační rozhovor o televizním pořadu „Jste to, co jíte“.
   Zjistíme, zda žáci vědí, o čem tento pořad je, co je jeho účelem a kdo v něm účastníkům radí, jak zlepšit svůj životní styl.

   délka: 10 min

2. Rozdáme žákům záznam rozhovoru (viz Příloha 5ČJ1) výživového poradce, sportovního trenéra a jejich nové klientky, která by ráda žila zdravěji než doposud. Poté vybereme 3 žáky, kteří rozhovor přečtou po rolích.

   délka: 10 min

3. Rozdělíme žáky do skupinek po třech. Úkolem každé skupinky bude se vcítit do role výživového poradce a sportovního trenéra a poradit klientce, v čem chybuje a jak by mohla zlepšit své stravování a celkový způsob života. Tyto rady si žáci poznačí na papír.

   délka: 10 min

4. Poté se skupin zeptáme, jaká doporučení by své klientce daly. Všechny je heslovitě napíšeme na tabuli. Nakonec si každá skupina vybere 5 rad, které jí připadají stěžejní a vyrobí pro klientku motivační plakát s těmito radami.

   délka: 15 min

5. Položíme žákům následující otázky: Proč se poradce v rozhovoru ptal na tolik otázek? Myslíte si, že je nutné, aby poradce znal věk a zdravotní stav své klientky? Proč? Diskuzí chceme dojít k závěru, že každý člověk je jiný a musíme přihlížet k jeho specifikům.

   délka: 5 min

6. Dalším úkolem každé skupiny bude dramaticky předvést obdobný **rozhovor**, jako byl v úvodní části bloku, ale s tím rozdílem, že si každá skupina vytáhne kartičku, na které bude uvedeno klientovo povolání, věk a důvod, proč přišel do poradny (viz Příloha 5ČJ2). Na základě daných informací z kartičky vymyslí ve skupinách profil člověka, který se rozhodl vyhledat odbornou pomoc v poradně zdravého životního stylu. Podle vymyšleného profilu si připraví rozhovor mezi výživovým poradcem, trenérem a klientem. Rozhovor zdramatizují a předvedou spolužákům.

   délka: 40 min

7. Úkolem výživového poradce je poradit svému klientovi vhodnou a zdravou stravu. Lidé mají často ale pojem zdravá výživa spojený s nepříliš chutným jídlem. Motivujeme žáky k tomu, aby dokázali, že se tito lidé mýlí a pokusili se vymyslet **recept na chutné zdravé jídlo**. Tento recept potom přepíší na tvrdý papír A4, namalují obrázek a poté ho představí ostatním skupinám. Na závěr všechny skupiny vytvoří za svých receptů kuchařku.

   délka: 40 min

8. **Závěr** – zhodnocení bloku z českého jazyka a literatury, diskuze o jednotlivých částech výuky.

   Např. Která aktivita se vám nejvíce líbila? Během které aktivity jste se naučili něco nového? Která aktivita vám naopak přišla zbytečná?

   délka: 5 min

METODICKÝ LIST - MATEMATIKA

Anotace	Žáci se seznámí s pojmem BMI, tedy indexem tělesné hmotnosti, jeho výpočtem a užitím. Při řešení jednotlivých úkolů vychází ze znalostí matematiky (převod jednotek délky, početní operace s racionálními čísly).
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • provádí a aktivně využívá početní operace v oboru racionálních čísel
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák čte s porozuměním, dokáže se orientovat v textu, vyhledávat a třídit informace a efektivně je využít v praktickém životě. Propojuje do širších celků poznatky z různých oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Poznává smysl učení a má k němu pozitivní vztah. • **Kompetence k řešení problémů:** žák dokáže hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější. Rozvíjí komunikativní dovednosti, tvořivost, postřeh. • **Kompetence sociální a personální:** žáci dokáží účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu. • **Kompetence pracovní:** žák je schopen propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – *sociální rozvoj* – komunikace, vysvětlování, *kooperace* – týmová spolupráce, organizování práce; *osobnostní rozvoj* – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Časové rozvržení na řešení jednotlivých úloh je nutné dodržovat. Neochota žáků spolupracovat.

Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* PaedDr. MARÁDOVÁ EVA, CSc., *ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL Výchova ke zdraví, pracovní sešit pro 6. – 9. ročník základní školy*, Nakladatelství Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-914-9 *Použitý text dostupný z WWW:* <http://rajsmichu.cz/vypis.php?t=4&cPath=4_191> <http://www.pravidlahubnuti.cz/body-mass-index> <http://www.pravidlahubnuti.cz/vypocet-bmi-kalkulacka> <http://www.hubnuti-jak.cz/bmi/> <http://www.bmi-kalkulacka.com/clanek/bmi-kalkulacka-pro-deti/>
Pomůcky	Psací potřeby, kalkulačka, do skupiny: krejčovský metr, osobní váha Přílohy 5M1 – 5M9

Postup aktivit – Matematika

1. **Úvodní hra** k rozdělení do skupin. Po třídě je rozmístěno 6 karet s čísly -1, 1, -2, 2, -3 a 3 (viz Příloha 5M1). Žáci si vylosují štítek (viz Příloha 5M1), na kterém se nachází příklad. Na pokyn vyučujícího se co nejrychleji přemístí ke správné kartě představující výsledek daného příkladu na štítku.

   délka: 8 min

2. **Práce ve skupinách**. Každá úloha bude jednotlivým skupinám rozdána ve stejný okamžik. U úlohy č. 1, 2, 3 dostanou žáci k dispozici instruktáž (viz Příloha 5M2), úloha 4 obsahuje instruktáž v zadání příkladu. V případě nejasností objasní vše vyučující osobně a zodpoví i dotazy žáků.

   Na každou úlohu mají žáci 10 minut. Po uplynutí této doby vyučující provede se skupinami společnou kontrolu řešení max. 5 minut (viz Příloha 5M3), pak bude skupinám rozdána další úloha i s instruktáží. Úlohy č. 1, 2, 4 a 5 jsou bodovány, vyučující stanoví v rámci společné kontroly jednotlivým skupinám počet obdržených bodů za danou úlohu.

   Úloha č. 1. *Správné dvojice*. Žáci ve skupině mají za úkol najít odpovídající si dvojice karet (viz Příloha 5M4). Jednotlivé karty si ponechají, slouží žákům jako nápověda pro další úlohy. Za každou správně uvedenou dvojici získá skupina **1** bod, celkem je možné obdržet **7** bodů.

   Úloha č. 2. *Doplňte tabulku.* Každá skupina žáků obdrží tabulku s chybějícími údaji (viz Příloha 5M5). Tuto tabulku musí doplnit o požadované údaje. Každá skupina má k dispozici osobní váhu, krejčovský metr, kalkulačku.
   Vyučující kontroluje správný převod u veličiny výška (jednotky délky), dále výpočet BMI. Počet bodů je: **3** b - za 0 chyb, **2** b - max. 4 chyby, **1** b - více než 4 chyby.

   Úloha č. 3. *Kategorie BMI*. Jednotlivé skupiny obdrží tabulku optimálních hodnot pro chlapce a dívky daného věku (viz Příloha 5M6). Jejich úkolem je porovnat hodnotu každého žáka skupiny s těmito hodnotami a rozhodnout, do jaké kategorie BMI (viz Příloha 5M7) by podle BMI náleželi v dospělém věku při aktuální hodnotě svého BMI.

Úloha č. 4. *Příklad*. Úkolem žáků ve skupině je vypočítat příklad (viz Příloha 5M8) týkající se určení rozmezí hmotnosti u dívky podle zadaných údajů. Vychází přitom ze znalostí získaných v předcházejících úlohách. Počet bodů: bezchybný výpočet = **3** b, poloviční výpočet (i s chybou) = **2** b, zcela chybný výpočet = **0** b.

délka: 60 min

3. **Úloha č. 5**. *Skládanka*. Každá skupina obdrží instruktáž (viz Příloha 5M2) a sadu čtvercových karet (viz Příloha 5M9), které musí sestavit tak, aby si čísla a výsledky spojů na přilehlých stranách sousedních čtverců odpovídaly. Po sestavení získají citát o zdraví od Walthera. Počet bodů: **2** b - bezchybný výsledek, **1** b - výsledek s chybou.

délka: 15 min

4. **Závěrečné shrnutí.** Vyučující zhodnotí práci žáků v průběhu celého bloku a stanoví výslednou známku za jejich práci podle následující stupnice:

Známka	*Počet bodů*
1	15 b - 14 b
2	13 b - 11 b
3	10 b - 8 b
4	7 b - 4 b
5	3 b - 0 b

Možné otázky:

- Co nového ses dozvěděl/a?
- Kterou informaci si budeš stoprocentně pamatovat?
- Jak se Ti pracovalo ve skupině?

délka: 7 min

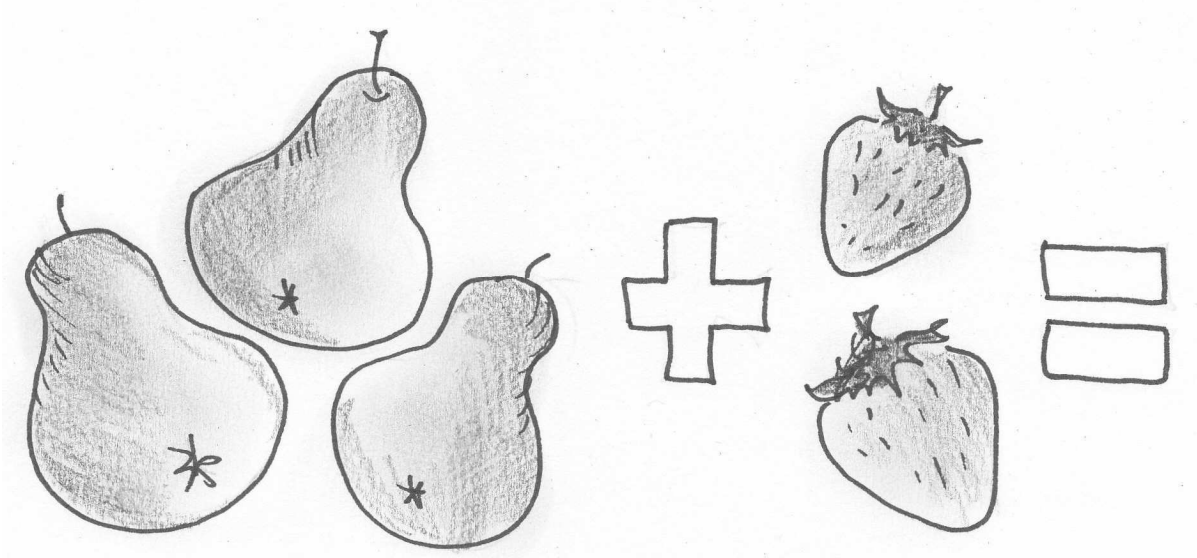

METODICKÝ LIST – INFORMAČNÍ VÝCHOVA

Anotace	Žáci naváží na aktivity z předchozích oborů a na základě získaných informací vytvoří jídelní lístek v programu Microsoft Office Word 2010. Učitel seznámí žáky s pravidly a základními úpravami v programu Microsoft Office Word 2010.
Očekávané výstupy	Žák: • je schopen vyhledat potřebné informace • se seznámí s pojmem zdravá výživa • sestaví, upraví jídelníček podle zásad zdravé výživy • si uvědomí význam zdravé výživy pro zdraví jedince
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • žák je veden k aktivnímu vyhledávání a třídění informací, jejich propojování a systemizaci • žák se seznámí s obecně používanými znaky, termíny a symboly informační a komunikační technologie a dává je do vzájemných souvislostí **Kompetence k řešení problémů** • žák vyhledává různé druhy informací, které mohou vést k řešení problému a vede k jejich ověřování a srovnávání • žák vyhledává a třídí informace podle zadaných kritérií **Kompetence komunikativní** • žák rozvíjí dovednost logicky formulovat své myšlenky • žák se seznamuje s různými druhy informací • žák je veden k osvojení si různých postupů při užívání informačních a komunikačních prostředků a naučí se je tvořivě využívat jako nástroje poznání **Kompetence sociální a personální** • žák je veden ke schopnosti pracovat ve dvojici a v menší pracovní skupině při vyhledávání informací i zpracování výstupů • žák chápe význam týmové práce a postavení samostatné práce **Kompetence pracovní** • žák se seznámí s vlastnostmi různých informačních zdrojů • žák se naučí pracovat podle návodu, předem stanoveného postupu a umožní se mu hledat vlastní postup
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách
Průřezová témata	**MV** – kritický přístup k informacím, **OSV** – osobnostní rozvoj - kreativita
Organizace prostorová	Počítačová učebna
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Různorodost skupinek, funkční připojení na internet a datový projektor

Použitá literatura, zdroje	*Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.abcdieta.cz/bmi-kalkulacka> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Currywurst_%26_Pommes_frites.jpg>
Pomůcky	Volné papíry, fixy na Flipchart, počítače, připojení na internet, datový projektor Přílohy 5IV1 – 5IV4

Postup aktivit – Informační výchova

1. **Úvodní motivace** - Žáci si na počítači otevřou list s aktivitou Polární šifra (viz Příloha 5IV1). Ve skupinkách se pokusí vyřešit zadaný úkol – vyluštit šifru s názvem jejich práce.

   Po vyluštění se učitel zeptá, jestli by dokázali vymyslet (předvést) další možnosti zašifrování obsahu zprávy.

   délka: 10 min

2. Žáci na volný list napíší svůj jídelníček z předešlého dne. Napíší opravdu vše, co jedli a pili. Papír odloží a vrátí se k němu za chvíli.

   délka: 5 min

3. Žáci vytvoří skupinky a radí se, která jídla z těch, co napsali na papír, jsou zdravá a nezdravá. Jídla, o kterých si myslí, že jsou zdravá, napíší na flipchartový papír.

   délka: 10 min

4. Skupiny postupně prezentují své výstupy a ostatní jim dělají oponenturu (je povolena dodatečná oprava, doplnění na flipchartovém papíře).

   délka: 10 min

5. V závěru první hodiny učitel poukáže na klady a zápory zdravého (nezdravého) jídelníčku. Žáci si na počítači vypočtou svůj index BMI, čímž zjistí, jak jsou na tom se správnou hmotností: http://www.abcdieta.cz/bmi-kalkulacka

   délka: 10 min

6. Na začátku druhé hodiny si žáci připraví počítač s internetem, otevřou si Manuál aktivit (viz Příloha 5IV2 - Jak vytvořit jídelní lístek) důležitý k vytvoření zdravého jídelního lístku. Manuál si pozorně přečtou (na volný papír si píší případné poznámky).

   délka: 5 min

7. Po přečtení s nimi učitel manuál ještě jednou projde a vysvětlí, předvede možná úskalí vytvoření dokumentu zdravého jídelního lístku (vodotisk, hypertextový odkaz, …)

   délka: 5 min

8. Každý žák dle manuálu začne v programu Microsoft Office Word 2010 vytvářet svůj zdravý jídelní lístek.

   Pozn.: Je možné jídelní lístek rozšířit o recepty a hodnoty BMI, tím se ovšem zvedne hodinová dotace o 1 vyučovací hodinu.

   Na závěr žáci uloží svoji práci na školní síťový disk, do své složky.

   délka: 35 min

METODICKÝ LIST – PRACOVNÍ ČINNOSTI

Anotace	Žáci pracují s předloženými recepty a výživovou pyramidou. Hodnotí složení jídla v receptu z pohledu výživové pyramidy na základě znalostí z hodin výchovy ke zdraví. Úkolem žáků je též jídlo podle receptu připravit.
Očekávané výstupy	Žák: • si uvědomuje, jak důležité je zajímat se o složení pokrmů • chápe nutnost volby čerstvé a výživově hodnotné stravy pro svůj jídelníček • uvědomuje si dopad stylu stravování a složení jídla na zdraví svého organismu • uplatní praktické dovednosti při práci v kuchyni • se učí organizovat práci ve skupině a respektovat druhé • učí se správnému stolování a slušnému chování
Klíčové kompetence	**Kompetence sociální a personální** • při přípravě pokrmu zdokonalovat schopnost spolupracovat s druhými, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanské** • uvědomovat si důležitost péče o vlastní zdraví • rozvíjet vlastní tvořivost **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost práce s kuchyňským náčiním • kreativně přispívat při práci ve skupině • upevnit si zásady hygieny při práci s potravinami • dodržovat bezpečnost při typických kuchyňských pracích, tj. práce s nožem, struhadlem, otevřeným ohněm, při chytání horkých předmětů
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinách
Průřezová témata	**EV** – vztah člověka k prostředí a ke zdraví, **OSV**
Organizace prostorová	Cvičná kuchyňka
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Výpadek proudu, nezakoupení některé potraviny, úraz, špatná pracovní morálka žáků, neochota žáků podílet se na závěrečném úklidu
Použitá literatura, zdroje	
Pomůcky	Žáci předem dostanou seznam potravin a ingrediencí, které zakoupí a přinesou. Přílohy 5PČ1 – 5PČ2

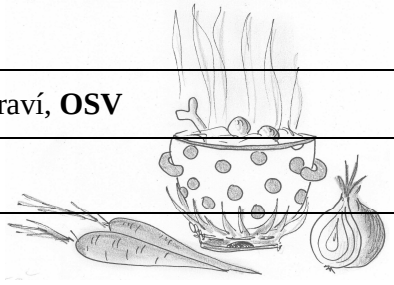

Postup aktivit – Pracovní činnosti

1. Vyučující má nachystané dva druhy receptů (viz Příloha 5PČ1). Buď je sám podle uvážení žákům do skupin přidělí, nebo nechá žáky losovat, či si vybrat. V každé skupině je jeden recept. Podle receptu si poté žáci nakoupí a na druhý den přinesou patřičné suroviny.

   Pozn. Žáci musí dostat seznam potravin a ingrediencí alespoň den před realizací.

2. Žáci jsou rozděleni do skupinek. Vyučující řídí **úvodní motivaci**, ve které žáci diskutují o potravní pyramidě. Procházejí jednotlivá patra, vyjadřují své poznatky a názory, popřípadě se ptají učitele nebo spolužáků na nejasnosti.

   Lze udělat s dětmi myšlenkovou mapu na téma zdravá výživa. Dotknout se stravovacích návyků v rodině nebo stravovacích problémů dnešní doby jako jsou fast foodové stravování nebo poruchy příjmu potravy, tedy anorexie a bulimie.

   délka: 5 min

3. Žáci navíc dostanou nákres prázdné potravní pyramidy, která je zatavená ve folii, aby se na ni dalo opakovaně psát.

   Žáci mají za úkol znovu si pročíst recept, který obdrželi a zjistit, z jakých potravin a ingrediencí se jejich pokrm skládá.

   Jednotlivé potraviny zapisují žáci ve skupině do prázdné pyramidy. Na základě poznatků z úvodní motivace a z hodin výchovy ke zdraví o složení potravin a jejich doporučeném denním množstevním zastoupení v našem jídelníčku vepisují potraviny do správných míst v potravní pyramidě (viz Příloha 5PČ2).
   Žáci ve skupině spolupracují, domlouvají se, vyjadřují své názory a nápady.

   délka: 5 min

4. Poté vyučující řídí **besedu** nad zpracovanými pyramidami. Žáci by na základě zastoupení jednotlivých potravin ze svého receptu v potravní pyramidě měli objektivně posoudit, zda pokrm, který mají podle receptu připravovat, odpovídá požadavkům zdravé výživy.

   délka: 5 min

5. Žáci jsou poučeni o hygienických zásadách a bezpečnosti práce v kuchyni.

   délka: 5 min

6. Žáci ve skupinách **připravují pokrm** podle receptu.

   Na základě poznatků úvodu si žáci uvědomují, že budou připravovat pokrm odpovídající zdravé výživě. V pokrmu je obsaženo hodně zeleniny, kterou je potřeba tepelně upravit jen lehce, aby neztratila cenné vitamíny, které obsahuje.

   délka: 5 min

7. Žáci dodržují zásady stolování. Servírují pokrm na talíře. Přikládají správně příbor.

   Podtržena je zásada o tom, že jídlo vnímáme všemi smysly. Nejen chuťovými buňkami, ale i čichem a zrakem. Proto žáci pokrm na talíři ozdobí čerstvou zeleninou a vkusně esteticky upraví.

   délka: 5 min

8. Následuje společné stolování a na závěr úklid a umývání nádobí.

   délka: 5 min

Modul 6

STAROVĚKÉ ŘECKO

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 6. ročníků.

Žáci získávají, hodnotí a aplikují poznatky z oblasti starověkého Řecka. Seznámí se s antickou kulturou, politickým zřízením, řeckou abecedou, důležitými osobnostmi, významnými řeckými matematiky a jejich přínosem pro matematiku. Své znalosti architektury starověkého Řecka uplatní při vytváření antických sloupů z keramické hlíny a ověří své znalosti řeckých bájí a pověstí nejen při deskové hře, ale i ve vědomostní soutěži. V duchu fair play jsou zataženi do atmosféry velké sportovní akce a vyzkouší si různé disciplíny ze starověkých i novodobých olympijských her.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Dějepis:	*2 hodiny*
Český jazyk a literatura:	*3 hodiny*
Matematika:	*2 hodiny*
Výtvarná výchova:	*3 hodiny*
Tělesná výchova:	*4 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma tři dny. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest:* *Příloha 6P1*
- *Posttest:* *Příloha 6P2*
- *Evaluační dotazník:* *Příloha 6E*

METODICKÝ LIST - DĚJEPIS

Anotace	Žáci aplikují znalosti z oblasti starověkého Řecka - antická kultura, politické zřízení, důležité osobnosti. Žáci pracují s videem, aktivizačními hrami, internetem, odbornými texty.
Očekávané výstupy	Žák: • Uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví • Demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci • Porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie, vyhledá rozdíly mezi demokracií a samovládou
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák má k dispozici dostatek spolehlivých informačních zdrojů, žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; získává vztah k historickým informacím. • **Kompetence k řešení problémů:** žák je postaven před praktické problémové úkoly, které vyžadují propojení znalostí, žák vnímá problémy dějinných situací; vede k přemýšlení o příčinách vzniku dějinných souvislostí; vede k odhadování možných způsobů řešení dějinných situací na základě vlastního logického úsudku; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné. • **Kompetence komunikativní:** žákům je dána příležitost pro vzájemnou komunikaci k danému tématu, žák je veden k výstižnému a logickému formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je podporován k „inkluzi“ (začlenění), je vytvářena situace, kdy se žáci vzájemně potřebují, žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém.

	• **Kompetence občanské:** žák vnímá skutečnost, že uspořádat spravedlivě společnost je nesnadné. Přemýšlí o kladech a záporech různých historických forem soužití lidí. Je veden k úctě ke kulturnímu a historickému dědictví. Vnímá a posuzuje umělecká díla, chápe jejich hodnotu. • **Kompetence pracovní:** Od žáků je požadováno dodržování dohodnuté kvality práce na základě předem stanovených kritérií, je umožňováno žákům vzájemně si radit a pomáhat, je podporováno využívání výpočetní techniky, internetu a znalostí cizího jazyka, žáci jsou seznámeni s různými profesemi s blízkým vztahem k dějepisu.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**MV** - kritické čtení a vnímání mediální sdělení (archeologické poznatky); **VMEGS** - Jsme Evropané - Kořeny a zdroje evropské civilizace
Organizace prostorová	Třída s možností využití internetu pro každého žáka
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet, zda jde promítat video (DVD) x youtube, fixy na flip chart - kontrola stavu.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Mandelová, Helena, Kunstová, Eliška, Pařízková, Ilona. Dějiny pravěku a starověku. Liberec: Dialog, 2009. • Galeriová, Anita. Dědictví starověkých civilizací. Praha: Euromedia Group, 2001. • Volný, Zdeněk. Toulky minulostí světa, díl II. Praha: Baronet Via Facti, 2000. • Zamarovský, Vojtěch. Objevení Tróje. Praha: Mladá fronta, 1963. • Čapka František, Lunerová, Jitka. Dějepis I. Náměty pro tvořivou výuku. Praha: Scientia, 2008. • http://www.youtube.com/watch?v=uQ4rEVjNbKc
Pomůcky	Flip chart papír + stojan, psací fix, vytvořené pexeso (zalaminované), internet (DVD – Byl jednou jeden člověk, DVD 2 – Periklova doba), audio technika Přílohy 6D1 – 6D3

Postup aktivit - Dějepis.

1. **Tvorba myšlenkové mapy na základě metody „sněhová koule“.** Učitel doprostřed papíru napíše téma: Starověké Řecko - poté vyzve ke stojanu jednu skupinu (ideálně „slabší“ skupinu). Z této skupiny je určen zapisovatel celé této aktivity. Tato skupina zapisuje slova, která ji napadají. Jakmile je skupina u konce, učitel vyzve další skupinu k zápisu, u stojanu je žáků tedy dohromady 6 a vzájemně si radí. Ostatní žáci přemýšlí v lavicích a čekají, až na ně přijde řada. Na konci aktivity je u stojanu celá třída. Pokud jsou skupiny zdatné a mají velké množství nápadů, lze je omezit časovým limitem. Tuto situaci zhodnotí sám vyučující.

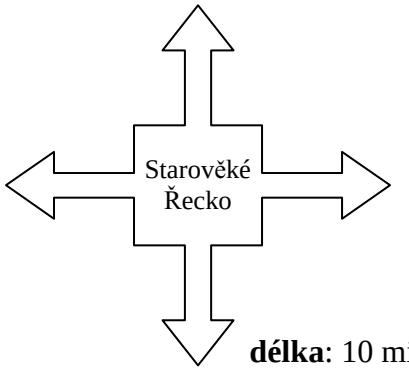

délka: 10 min

2. **Aplikace a porozumění pojmů ze stojanu**: **metoda ANO x NE**. Na úvod předvede aktivitu sám vyučující se třídou, poté jeho roli převezme žák. Vybere si 1 pojem ze stojanu, neprozrazuje který. Úkolem žáků je přijít na to, na který pojem myslí. Musí se ptát otázkami, přičemž učitel smí odpovědět ANO x NE x ČÁSTEČNĚ. Jakmile se žáci doberou ke správné odpovědi, učitelovu roli převezme nějaký žák ze třídy. Zkusí si to alespoň 4 žáci.

délka: 10 min

3. **Frontální projev** – Úkolem vyučujícího je připomenout žákům osobnost Heinricha Schliemanna, formou ústního projevu – vyprávěného či čteného. Doporučená literatura: Volný, Zdeněk. Toulky minulostí světa, díl II. Praha: Baronet Via Facti, 2000; Zamarovský, Vojtěch. Objevení Tróje. Praha: Mladá fronta, 1963, s. 219.; Mandelová, Helena, Kunstová, Eliška, Pařízková, Ilona. Dějiny pravěku a starověku. Liberec: Dialog, 2009. (viz Příloha 6D1)
   Je dobré dát důraz na ambice, snahu a vytrvalost tohoto amatérského archeologa.

   Potom necháme žáky vypracovat krátký popis Schliemannova života v každé skupince, žáci jej zapisují na flip chartový papír (7-10 odrážek). U slabších žáků lze pomoci začátky vět, zváží sám učitel. (H. Schliemann se narodil… Když byl malý… Než se stal slavný…). Jakmile jsou skupiny hotovy, učitel si papíry vybere, přilepí je na stěny třídy. Žáci si tak mohou o přestávce či ve volné chvíli prohlédnout životopisy i jiných skupinek.

délka: 10 min

4. Pro zopakování řeckého divadla použijeme **„aktivizující pexeso“** (viz Příloha 6D2). Každé skupince je rozdáno pexeso, jejich úkolem je k obrázkům nebo k termínům najít vhodný popis nebo logickou souvislost. Jakmile jsou skupiny hotovy, následuje společná kontrola.

délka: 7 min

5. Poté následuje aktivita: **„běžecký diktát“.** Učitel napíše na tabuli (pokud možno schovanou, či otočenou, aby na ni žáci neviděli) kratší odstavec rekapitulující řecké divadlo s mezerami. Úkolem žáků ve skupinkách je určit si jednoho zapisovatele a dva běžce. Běžci po jednom utíkají k tabuli a musí si zapamatovat co nejvíce slov (vět) a nadiktovat je zapisovateli. Chybějící slova mají po společné poradě doplnit. Jakmile jsou hotovi, hlásí se, učitel je hodnotí malou známkou.

   Text: Řecké divadlo vzniklo pravděpodobně ze slavností pořádaných na počest boha _____. V divadelních představeních směli hrát jen _____ v maskách. Hrály se _____ a _____ s veselým koncem.
   Divadla měla výbornou a __ __ __ __ __ __ __.

   délka: 8 min

6. Na začátku 2. hodiny: **využití didaktické techniky**: Žáci zhlédnou DVD Byl jednou jeden člověk – Periklova doba (DVD 2) nebo jej lze vidět i na internetu: http://www.youtube.com/watch?v=uQ4rEVjNbKc, jeho délka je 24 min. Není třeba jim pouštět úvodní a závěrečnou znělku. Po skončení klade učitel následující otázky, sám hodnotí aktivitu jednotlivých žáků:

   - Jaké předměty se nacházely ve starověkém paláci Knossos?
   - Co to je demokracie?
   - V rámci demokracie probíhal jednou za rok soud. Jaký?
   - Jak bys charakterizoval spartánskou výchovu?
   - Kdo to byli Hippokrates a Sokrates?
   - Jak se jmenovala sportovní klání v Řecku?

   délka: 32 min

7. Poté žáci ve skupinkách vyplňují kvíz (lze jej zalaminovat) – viz Příloha 6D3. U otázek, u kterých si nejsou jisti odpovědí, lze využít internet. Jakmile jsou hotovi, hlásí se, učitel ohodnotí každou skupinku malou známkou. Tajenka: Starověký Řím.

   délka: 8 min

8. **Na závěr** vyučující hodnotí práci žáků, seznámí je se známkováním; žáci hodnotí spolupráci ve skupinkách, obtížnost úkolů, klima třídy, roli učitele, zajímavost tématu.

   délka: 5 min

METODICKÝ LIST – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Anotace	Před započetím blokového modulu je třeba věnovat několik hodin literatury tematice starých řeckých bájí a pověstí (Orfeus a Eurydika, Midas, Hérakles, Trojská válka). Po krátké úvodní motivační hře si žáci přečtou několik starověkých řeckých bájí a pověstí, ke kterým se budou stahovat i další aktivity. Poté si ve skupinkách zahrají deskovou společenskou hru, která bude zaměřená na pojmy z řeckých bájí a pověstí. Na závěr tříhodinového modulu se žáci po skupinkách zúčastní závěrečné vědomostní soutěže. Hlavním cílem je blíže seznámit žáky s řeckou mytologií.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • uvědoměle vnímá některé prvky jazykové, tematické a kompoziční
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • vyhledávat informace **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním uměleckých, především literárních děl, se učit odlišovat dobré od zlého **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu, rozvíjet vlastní tvořivost • seznamovat se s díly odlišných národností a kultur a učit se je akceptovat **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách Frontální výuka
Průřezová témata	OSV - sociální rozvoj, komunikace, kreativita
Organizace prostorová	Třída

Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* • Ilustrovaná kniha mýtů, pohádek a dobrodružných příběhů. 1. vydání. Bratislava: Perfekt 2002. 443 s. ISBN 80-8046-207-0 *Použité obrázky dostupné pod licencí Wikimedia Commons na:* [cit. 2012-20-04] <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pharyngeal_flap_procedures 3.gif> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Comicsketch.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P_culture.svg>
.Pomůcky	Izolepa, lepicí guma, figurky, kostky, čisté papíry Přílohy 6ČJ1 – 6ČJ8

Postup aktivit – Český jazyk a literatura

Před započetím blokového modulu je třeba věnovat několik hodin literatury tematice starých řeckých bájí a pověstí (Orfeus a Eurydika, Midas, Hérakles, Trojská válka).

1. **Úvod do modulu** – seznámení s tématem a průběhem blokového modulu z českého jazyka, stručné zopakování řeckých bájí a pověstí, které jsme už s žáky přečetli v hodinách literatury.

   délka: 10 min

2. **Motivace**

   Učitel žákům nalepí na záda kartičku se jménem nějaké postavy z řeckých bájí a pověstí (viz Příloha 6ČJ1). Úkolem každého žáka je pouze pomocí zjišťovacích otázek vypátrat, jaká postava mu byla nalepena na záda. Žáci se mohou zeptat kteréhokoliv jiného spolužáka. Pokud zjistili svoji postavu, radí těm, kteří ještě nevědí, kdo jsou.

   délka: 10 min

3. **Bodování**

   Před započetím čtení báje vysvětlíme žákům bodování práce ve skupině, na jejímž základě dostanou známku:

   - Otázky vztahující se k textům (v ML úkoly č. 4 a 6): max. 26 bodů (2 body za každou správnou odpověď)
   - V ML úkol č. 4: max. 13 bodů (1 bod za každé správné spojení)
   - Test (v ML úkol č. 7): max. 5 bodů (1 bod za každou správnou odpověď)
   - Správné složení rozstříhané pověsti: 5 bodů (za každý špatně umístěný úryvek odečteme 1 bod)
   - Chování skupiny (spolupráce ve skupině, dodržování pravidel atd.): 2 body

   Známka: 1: 51 - 46b.
   2: 45 - 36b.
   3: 36 - 26b.
   4: 25 - 13b.
   5: 12 - 0b

   délka: 5 min

4. **Dar ohně**

   Společně si přečteme báji Dar ohně (viz Příloha 6ČJ2). Poté na tabuli napíšeme následující otázky, kterými ověříme porozumění textu:

   - Jak se na světě podle řeckých bájí objevili lidé? (Stvořil je Prométheus z vody a hlíny.)
   - Kdo je naučil zacházet s ohněm, který jim opatřil proti Diově vůli? (Prométheus.)
   - Jak se mu za to Zeus pomstil? (Nechal ho přikovat ke skále a každý den přiletěl orel, který mu vykloval játra, jež mu zase dorostla.)
   - Jak se pomstil lidem? (Poslal na zemi Pandoru, která otevřela džbán (skříňku), ve které byly ukryty nemoci, stáří a neřesti.)
   - Jaký byl Zeus? Vyjmenuj alespoň 3 vlastnosti. (Lstivý, pomstychtivý, mocný,…)
   - Jaký byl Prométheus? (Odvážný, obětavý, starostlivý, hodný k lidem,…)

Každá skupina napíše své odpovědi na papír. Ten odevzdají učiteli a poté si společně řekneme správné odpovědi.

délka: 15 min

5. **Bohové**

Žáci utvoří skupinky po čtyřech. Každá skupinka dostane kartičky (viz Příloha 6ČJ3). Žáci mají za úkol přiřadit kartičku se jménem boha ke kartičce s jeho popisem. (Např. Athéna – bohyně moudrosti.)

Správnost zkontroluje učitel, který si také k sobě poznačí počet dosažených bodů.

délka: 10 min

6. **Okřídlený kůň**

Každá skupinka dostane rozstříhanou pověst Okřídlený kůň (viz Příloha 6ČJ4). Jejich úkolem je jednotlivé úryvky poskládat tak, jak jdou za sebou, a odpovědět na tyto otázky, kterými ověříme porozumění textu a které napíšeme na tabuli:

- Kdo byl otcem Persea? (Zeus.)
- Proč se ho chtěl jeho děda zbavit? (Věštba říkala, že ho zabije jeho vlastní vnuk.)
- Jak to udělal? (Zavřel Persea a jeho matku do dřevěné truhly. Tu potom hodil do moře.)
- Jaký dar musel Perseus donést králi Polydektovi? (Hlavu Medúzy.)
- Při jaké příležitosti potkal Perseus Andromedu? (Když se vracel domů, uviděl ji přikovanou ke skále. Měla být obětována mořské obludě, ale Perseus ji zachránil.)
- Jak dopadl král Polydektes? (Podíval se na Medúzinu hlavu a zkameněl.)
- Odkud se vzal okřídlený kůň Pegas? (Vyletěl z Medúzy, když jí byla useknuta hlava.)

Každá skupina napíše své odpovědi na papír. Ten odevzdají učiteli a poté si řekneme správné odpovědi.

délka: **15** min

7. **Test**

Učitel přečte žákům testové otázky. Žáci napíší na papír správné odpovědi, ty potom odevzdají učiteli. Poté si společně test projdeme a původ těchto úsloví vysvětlíme.

- ***Achillova pata*** je:
  a) nejslabší místo b) nezranitelné místo
- ***Sisyfovská práce*** je:
  a) marná a nekonečná práce b) užitečná práce
- ***Tantalova muka*** jsou:
  a) nejhorší utrpení b) utrpení, které brzy skončí
- ***Danajský dar*** je dar, který:
  a) nikdy nedostanete, i když si ho moc přejete b) přinese obdarovanému spíše potíže než radost
- Člověk, o kterém se řekne, že je ***chytrý jako Odysseus*** je:
  a) velmi hloupý b) velmi chytrý

Achillova pata – Achilles byl nezranitelný, měl na těle pouze jediné slabé místo, a to patu. Nakonec zemřel, když ho právě do paty trefil Paridův šíp.
Sisyfovská práce – Sisyfos byl bohy potrestán za to, že zavřel smrt tím, že musel v podsvětí válet kámen na kopec, ale vždy těsně před vrcholem mu kámen sklouzl a musel začít znova.
Tantalova muka – Tantalos byl potrestán za to, že pohostil bohy masem svého syna. Byl potrestán tak, že bude stát ve vodě, ale nikdy se nebude moct napít, bude stát u stromu s ovocem, ale nikdy se nebude moct najíst, bude nad ním viset balvan, ale nikdy nespadne, a tak jeho muka nikdy neskončí.
Danajský dar – Řekové darovali Trójanům dřevěného koně, do kterého schovali své bojovníky. Trójané koně brali jako dar na počest jejich vítězství, tak ho dovlekli za hradby města. Tak Řekové nakonec dobyli Tróju.
Chytrý jako Odysseus – Odysseus si vždy věděl se vším rady, například vymyslel lest s dřevěným koněm v Trojské válce.

délka: 5 min

8. **Desková hra**

Žáky rozdělíme na skupinky ideálně po čtyřech hráčích, vždy budou hrát dvě dvojice proti sobě. Každá skupina dostane hrací plán (viz Příloha 6ČJ5), sadu kartiček (viz Příloha 6ČJ6), 2 figurky a kostku. Žáci umístí figurky na start. Každá dvojice hodí kostkou. Komu padne větší číslo, začíná. Jeden hráč z družstva, které je na řadě, si vždy vytáhne kartičku s takovým symbolem, jako je na políčku, kde stojí jeho figurka. Pokud jsou na obrázku ústa, musí daný pojem vysvětlit, pokud tam jsou pastelky, musí pojem namalovat a pokud je tam panáček, musí pojem pantomimicky předvést, a to vždy do časového limitu 1 min. Pokud jeho spoluhráč pojem uhodne, hází kostkou a podle toho, kolik jim na kostce padne, posunou svoji figurku na hracím poli. Když se jim nepodaří pojem uhodnout, zůstávají na místě. Poté hraje druhá dvojice. Hru vyhrává ten, kdo první projde cílem.

délka: 30 min

9. **Vědomostní soutěž**

Žáky rozdělíme na 4 skupinky. Na tabuli vyvěsíme témata otázek a jejich body (viz Příloha 6ČJ7). Otázky za jeden bod jsou nejlehčí, za pět bodů nejtěžší. Skupina si vždy zvolí téma a obtížnost otázky. Učitel poté škrtne dané políčko na tabuli a přečte otázku (viz Příloha 6ČJ8). Pokud se skupinka, která si otázku vybrala:

1) rozhodne odpovídat a odpoví správně, získává daný počet bodů
2) rozhodne neodpovídat, žádné body se jí neodečtou, ale ani nepřičtou
3) rozhodne odpovídat a odpoví špatně, dané body se jí odečtou

Když nastane varianta 2 nebo 3, má možnost odpovídat následující skupina. Pokud ani ona neodpoví správně, smí odpovídat další skupina atd. Další téma si v tomto případě volí skupina, která následuje po skupině, jež vybírala předtím. Vyhrává družstvo, které nasbírá nejvíce bodů.

délka: 25 min

10. **Diskuze a hodnocení** bloku z českého jazyka – vyhodnocení práce jednotlivých skupin, diskuze o přínosu jednotlivých aktivit.

délka: 10 min

METODICKÝ LIST - MATEMATIKA

Anotace	Žáci se seznámí s významnými řeckými matematiky a jejich přínosem pro matematiku, rozvíjí své znalosti o přirozených číslech. Při řešení jednotlivých úkolů vychází ze znalostí matematiky (dělitel, násobek, prvočíslo, desetinná čísla a početní operace s nimi). Seznámí se s klasickou řeckou abecedou a vyzkouší si zápis jednotlivých písmen, dále se seznámí s číslem ‚pí'.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • provádí a aktivně využívá dělitelnost v oboru přirozených čísel • provádí konstrukci trojúhelníku • určí vnitřní úhly trojúhelníku
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák čte s porozuměním, dokáže se orientovat v textu, vyhledávat a třídit informace a efektivně je využít v praktickém životě. Propojuje do širších celků poznatky z různých oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Poznává smysl učení a má k němu pozitivní vztah. • **Kompetence k řešení problémů:** žák dokáže hledat na základě svého úsudku a zkušeností hledat různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější. Rozvíjí komunikativní dovednosti, tvořivost, postřehu. • **Kompetence sociální a personální:** žák dokáže účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu. • **Kompetence pracovní:** žák je schopen propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – *sociální rozvoj* – komunikace, vysvětlování, *kooperace* – týmová spolupráce, organizování práce; *osobnostní rozvoj* – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Časové rozvržení jednotlivých aktivit – nutné dodržovat Neochota žáků spolupracovat

Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.algoritmy.net/> <http://www.studuj-jinak.cz/referaty/nahled/matematika-ve-starovekem-recku-a-rimu> <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1494> <http://www.aldebaran.cz/famous/> <http://www.histmat.wz.cz/index2.html> <http://www.comin.cz/pismo/> <http://www.converter.cz/tabulky/recka-abeceda.htm> *Použité obrázky dostupné pod licencí Creative Commons na www:* [cit. 2012-04-15]. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kapitolinischer_Pythagoras_adjusted.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Archimedes1.jpg?uselang=cs>
Pomůcky	Psací potřeby, pastelky – 3 barvy, pravítko, tužka Přílohy 6M1 – 6M9

Postup aktivit – Matematika

1. **Úvodní hra** k rozdělení do skupin. Po třídě je rozmístěno 6 karet s čísly 2, 3, 4, 5, 6 a 7 (viz Příloha 6M1). Žáci si vylosují štítek (viz Příloha 6M1), na kterém se nachází příklad. Na pokyn vyučující/ho se co nejrychleji přemístí ke správné kartě představující výsledek daného příkladu na štítku.

   délka: 8 min

2. **Práce na stanovištích**. Každá aktivita bude žákům vysvětlena vždy na místě jednotlivých stanovišť, k dispozici mají instruktáž (viz Příloha 6M2). V případě nejasností vyučující vše objasní osobně a zodpoví i dotazy žáků.
   Na každou aktivitu mají žáci maximálně 10 minut. Po uplynutí této doby vyučující zkontroluje řešení jednotlivým skupinám (max. 4 minuty, viz Příloha 6M3), pak se skupiny prostřídají na stanovištích.

   Stanoviště č. 1. *Dělitelé.* Žáci dostanou informační manuál o významném řeckém matematikovi (viz Příloha 6M4). Jejich úkolem je v přiložené tabulce čísel vyhledat všechna čísla dělitelná čtyřmi, seřadit je sestupně (od největšího po nejmenší) do prázdné tabulky a určit jméno tohoto řeckého matematika.

   Stanoviště č. 2. *Eratosthenovo síto*. Na tomto stanovišti žáci mají za úkol v přiložené tabulce čísel (viz Příloha 6M5) najít všechna prvočísla do 100. Postupují tak, že nejmenší číslo (číslo 2) ponechají a všechny jeho násobky vyškrtají, následující číslo (číslo 3) opět ponechají a všechny jeho násobky znovu vyškrtají. Takto pokračují, dokud nedospějí k poslednímu číslu. Prvočísla barevně vyznačí.

Stanoviště č. 3. *Písmeno* π („pí“). Žáci mají za úkol získat zápis čísla π s třiceti desetinnými místy. Ten naleznou tak, že v tabulce (viz Příloha 6M6) podle prozrazeného klíče v říkance dokončí řadu čísel. Poté musí vymyslet vlastní říkanku pro zapamatování tohoto čísla s nejméně deseti desetinnými místy.

Stanoviště č. 4. *Řecká abeceda.* Žáci mají za úkol najít odpovídající si dvojice karet (viz Příloha 6M7). Jednotlivé karty jsou rozděleny tak, že jedna obsahuje název písmene řecké abecedy a druhá samotné písmeno. Poté mají narýsovat trojúhelník ABC, ve kterém vyznačí a správně pojmenují vnitřní úhly při jednotlivých vrcholech. Každý úhel vyznačí jinou barvou.

Stanoviště č. 5. *Domino*. Žáci dostanou informační manuál týkající se dvou významných řeckých matematiků, které musí určit. K dispozici mají dvě sady karet (viz Příloha 6M8). Ty jsou rozděleny na sadu týkající se sčítání/odčítání desetinných čísel a sadu týkající se násobení/dělení desetinných čísel. Společně řeší zapsané příklady a přikládají vhodné karty. Vytvoří početní smyčku a přečtou tajenku z písmen nacházejících se na jednotlivých kartách.

Stanoviště č. 6. *Skládanka*. Žáci mají za úkol sestavit čtvercové karty (viz Příloha 6M9) tak, aby si čísla a výsledky spojů na přilehlých stranách sousedních čtverců odpovídaly. Po sestavení určí jméno řeckého matematika.

délka: 80 min

3. **Závěrečné shrnutí** – *Přínos matematiků starověkého Řecka je obrovský a stal se základem pro vývoj matematiky celé Evropy.*

Možné otázky:

- Co nového ses dozvěděl/a?
- Jak se Ti pracovalo ve skupině?
- Kterou informaci si budeš stoprocentně pamatovat?

délka: 2 min

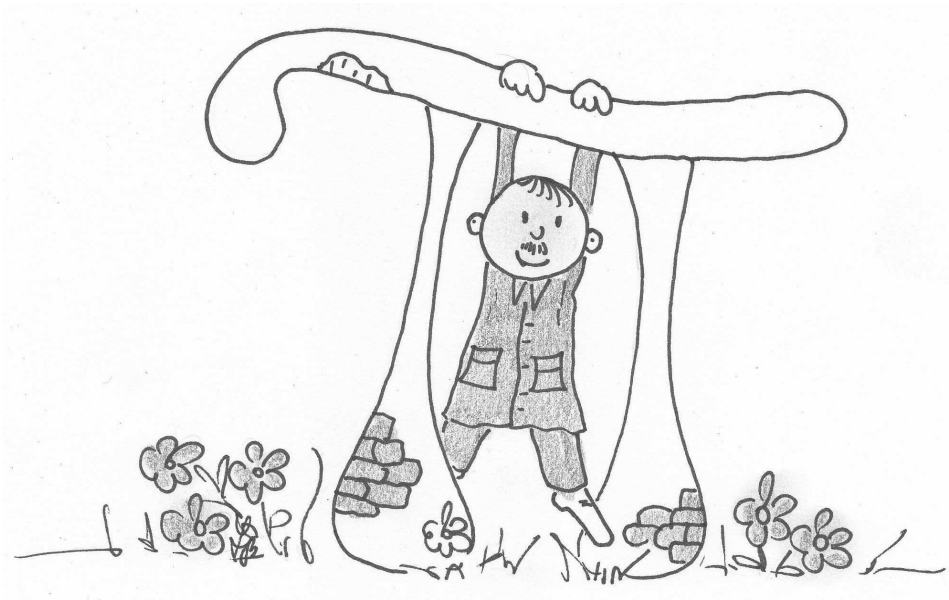

METODICKÝ LIST – VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Anotace	Žáci na základě znalostí architektury starověkého Řecka vytváří z keramické hlíny antické sloupy. Pracují ve skupinách, k dispozici mají literaturu, internet, vlastní náčrt, pracovní list a keramickou hlínu.
Očekávané výstupy	Žák: • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • si uvědomuje důležitost obracení se do historie • vnímá skutečnost, jak může být historie nápomocná současnosti, jak může být poučná a inspirující pro současnou evropskou společnost • uplatní praktické dovednosti při práci s netradičním výtvarným materiálem • rozvíjí vlastní představivost a estetické cítění
Klíčové kompetence	**Kompetence sociální a personální** • při vytváření výrobku zdokonalovat schopnost spolupracovat s druhými, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním toho, co lidé již v minulosti věděli a dokázali vytvořit, se učit oceňovat přínos výtvarných umělců a historicky vzdálených civilizací pro současnou společnost. **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu a rozvíjet vlastní tvořivost a estetické cítění **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě • splnit požadovanou práci v určitém časovém úseku • snažit se plnit požadovanou kvalitu práce na základě daných pracovních pravidel • uvědomovat si, že je součástí skupiny, tudíž je spoluodpovědný za kvalitu výsledné společné práce
Organizace řízení učební činnosti	Spolupráce ve skupině
Průřezová témata	**VMEGS** - Jsme Evropané - Kořeny a zdroje evropské civilizace **OSV** - sociální rozvoj -komunikace, kreativita
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny

Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Špatná manuální a motorická zručnost žáků, slabá kreativita a snaha uplatnit vlastní nápad, výtvarný materiál nachystaný v požadované kvalitě
Použitá literatura, zdroje	Učebnice dějepisu pro základní školy a víceletá gymnázia, 6. ročník, nakladatelství Fraus Plzeň 2007, 1. vydání, ISBN 978-80-7238-208-8, str. 97 Fotografie (Public domain, odkazy u fotografií)
Pomůcky	Keramická hlína, tužka, špejle, malá lžička Přílohy 6VV1 – 6VV3

Postup aktivit – Výtvarná výchova

1. Žáci pod vedením vyučujícího vytvářejí myšlenkovou mapu na téma antická architektura. Uplatňují vědomosti z hodin dějepisu, neboť antika je náplní učiva dějepisu 6. ročníku.

délka: 10 min

2. Žáci porovnávají antickou architekturu se současnou, jejich estetičnost a účelnost. Vyučující ukazuje fotografie (viz Příloha 6VV1).

délka: 5 min

3. **Pověsti:** učitel rozdá každé skupině odlišnou pověst o antických sloupech. (viz Příloha 6VV2) Některá skupina obdrží skutečná fakta o podobě sloupů. Žáci dostanou určitý čas na prostudování dané tematiky a poté interpretují ostatním vlastními slovy pověsti, které vysvětlují jednotlivé tvary hlavic antických sloupů. Nakonec potom skupina, která má skutečná fakta, s nimi seznámí ostatní.

délka: 15 min

4. Vyučující nechá prostor žákům, aby se ve skupině rozdělili, kdo bude dělat který tvar sloupu. Každá skupina bude mít za úkol vytvořit všechny tři typy hlavic antických sloupů. Poté učitel vysvětlí postup práce s keramickou hlínou. Její vlhčení, hnětení, uhlazování, rytí dekoru. Zdůrazní žákům, že nakonec je potřeba tělo každého sloupu zespodu k povrchu protáhnout dvěma nebo třemi vpichy špejlí, aby mohla při vypalování odejít vlhkost a výrobek nepraskal.

délka: 15 min

5. Žáci si mohou vytvořit vlastní náčrt, jak budou při práci postupovat. Náčrt však není nutný. Nebo si rozvrhnou strategii práce ve skupině, možnost spolupráce, rozdělení úkolů, nebo se domluví, že bude na výrobku pracovat každý sám.

délka: 15 min

6. **Samotná práce s hlínou, tvorba antických sloupů:**
   - žáci vytváří typické tvary a dekory antických sloupů se snahou co nejvíce se přiblížit realitě
   - vyzkouší si typ dórský, iónský a korintský

délka: 45 min

7. **Úklid**

délka: 10 min

8. Možné otázky, autoevaluace, evaluace (viz Příloha 6VV3).

délka: 20 min

Možné otázky:

- Jak se ti pracovalo s keramickou hlínou? Zdála se ti práce s ní náročná, proč, v čem? Jevila se ti práce s hlínou snadná? V jakém smyslu, při čem konkrétně?
- Myslíš si, že se vám podařilo vystihnout skutečné tvary antických sloupů a jejich typické prvky?
- Jak na tebe působí architektura starověkého Řecka? V čem myslíš, že tkví přínos antické architektury pro současnou Evropu. Vyjádři vlastními slovy.
- Co nového ses při této práci dozvěděl(a), co bylo pro tebe přínosem, v čem ses zdokonalil(a)?
- Jak se vám dařilo spolupracovat ve skupině? Dokázali jste respektovat názor jiného člena skupiny a vytvořit pracovní strategii a práci samotnou na základě kompromisu názorů všech ve skupině?
- Myslíš si, že jsi byl(a) skupině přínosem a že máš dobrý podíl na výsledné práci celé skupiny? V čem konkrétně?
- Můžeš říct, zda byl ve vaší skupině i někdo, kdo se jen vezl, nedělal nic nebo jen to, co se mu řeklo, popřípadě skupině práci kazil svým přístupem? Nemusíš jmenovat, pokus se vyjádřit, co se ti na jeho činnosti nelíbilo konkrétně.

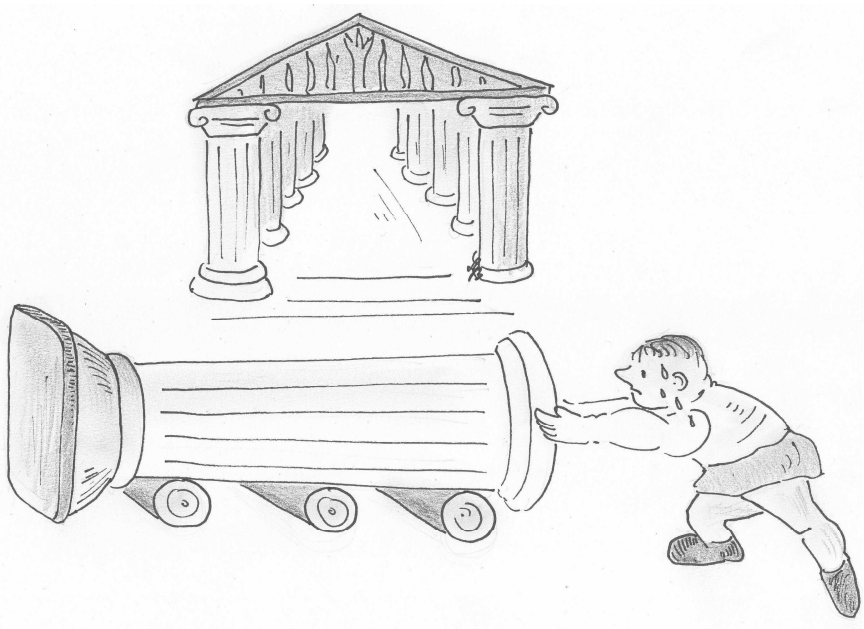

METODICKÝ LIST – TĚLESNÁ VÝCHOVA

Anotace	Cílem bude vyzkoušet si různé disciplíny ze starověkých i z novodobých olympijských her. Zatáhnout děti do atmosféry velké sportovní akce. Žáci prožijí den v duchu fair play.
Očekávané výstupy	Žák: • si prakticky vyzkouší sportovní disciplíny • žák uplatní praktické dovednosti při sportování • žák se seznámí se základními pojmy týkajícími se starověkých olympijských her
Klíčové kompetence	**Kompetence k řešení problémů** • samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení **Kompetence pracovní** • používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formuluje svoje názory, postoje a myšlenky v ústním projevu
Organizace řízení učební činnosti	V úvodní části hodiny frontální práce (nástup), dále práce na stanovištích.
Průřezová témata	**OSV** - sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, **MV** - lidské vztahy
Organizace prostorová	Školní hřiště nebo sportovní stadion
Organizace časová	4 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Neochota sportovat Neukázněnost žáků
Použitá literatura, zdroje	
Pomůcky	Stopky, startovní bloky, křída, formuláře, diplomy, pásmo, oštěp, disk, velký kabát, závaží nebo činky, kužele. Přílohy 6TV1 – 6TV13

Postup aktivit – Tělesná výchova

1. **Organizace před OH**
   - k organizaci si jako pomocníky vezmeme žáky z jiné třídy
   - rozdáme žákům stanoviště s úkoly (někteří žáci můžou být na více stanovištích nebo uděláme dvě skupiny a organizátoři budou přecházet společně s žáky, protože zároveň jsou vždy jen dvě disciplíny), realizační tým na vyhodnocování disciplín a psaní diplomů (3 žáci)
   - příprava pomůcek
2. **Úvodní motivace:**
   - slavnostní nástup všech sportovců a přivítaní
   - seznámení s disciplínami (popis níže)
   - seznámení s časovým plánem (viz Příloha 6TV1)
   - na kartách jsou připraveny pojmy, které se žákům ukazují, žáci odhalují význam karet (viz Příloha 6TV2)

délka: 10 min

***Pojmy a správné odpovědi**:*

192,7 m – první olympijská disciplína „běh na jeden stadion“
42,195 km – délka maratónského běhu
776 př. n. l. – rok konání prvních starověkých OH
jen muži – soutěžit mohli jen muži, v hledišti mohly být i neprovdané ženy
bez oblečení – soutěžící byli nazí a bez obutí
Olympie – místo konání starověkých OH
posvátný mír – v době konání OH byl posvátný mír
Zeus – OH se konaly na počest boha Dia
čtyři roky – rozmezí mezi trváním OH

3. **Disciplíny a pomůcky**

Běh na jeden stadión
- běh na jeden stadion by měl měřit 192,7 metrů, pokud nemáte tak velký prostor, je možná varianta běhu na Vámi zvolenou délku.
- žáci běží ve dvojicích, mají dva měřené pokusy
- **pomůcky:** stopky, startovní bloky, křída na vyznačení startu a cíle, formulář na zapisování výkonů (viz Příloha 6TV3)
- diplom (viz Příloha 6TV4)
- **personální požadavky:** dva časoměřiči, jeden zapisovatel výkonů, organizátor na startu je i zároveň startér

Hod oštěpem
- žáci hází oštěpem z odhodové zóny co nejdál, mají tři pokusy, dávají si pozor na přešlap
- **pomůcky:** pásmo, oštěp, formulář na zapisování výkonů (viz Příloha 6TV5)
- diplom (viz Příloha 6TV6)
- **personální požadavky:** měřič výkonu, zapisovatel výkonů, organizátor v odhodové zóně
- dbejte na bezpečnost, aby v zóně dopadu stál jen ten, který měří dopad oštěpu - nejlépe učitel

Skok daleký

- žáci provádí skok daleký s rozběhem, podle věku žákům měříme místo odrazu nebo pokusy bez přešlapu na odrazovém prkně
- když škola nemá doskočiště, tak se provádí skok daleký z místa (žáci se odráží z vyznačené čáry, měří se část těla, která dopadne nejblíž odrazové čáře (pata, ruka, zadek,…)
- **pomůcky:** pásmo, křída na vyznačení odrazové čáry, formulář na zapisování výkonů (viz Příloha 6TV5)
- diplom (viz Příloha 6TV7)
- **personální požadavky:** měřič výkonů a zapisovatel výkonů

Hod diskem

- žáci hází diskem z odhodové zóny co nejdál, mají tři pokusy, dávají si pozor na přešlap
- **pomůcky:** pásmo, disk, formulář na zapisování výkonů (viz Příloha 6TV5)
- diplom (viz Příloha 6TV8)
- **personální požadavky:** měřič výkonu, zapisovatel výkonů, organizátor v odhodové zóně
- dbejte na bezpečnost, aby v zóně dopadu stál jen ten, který měří dopad disku - nejlépe učitel

Běh těžkooděnců

- žáci si obléknou velký kabát, závaží nebo činky si dají do kapes nebo do ruky, se závažím běží slalom mezi kužely
- **pomůcky:** velký kabát, závaží nebo činky do kapes (do ruky), kužely na oběhnutí, stopky, křída na vyznačení startu a cíle, formulář na zapisování výkonů (viz Příloha 6TV9)
- diplom (viz Příloha 6TV10)
- **personální požadavky:** měřič času, zapisovatel

Maraton

- úkolem žáků je uběhnout za časový limit co nejdelší vzdálenost (chlapci běží 10 minut, dívky 5 minut)
- **pomůcky:** stopky, křída na vyznačení startu, formulář na zapisování výkonů (viz Příloha 6TV9)
- diplom (viz Příloha 6TV11)
- **personální požadavky:** startér a zapisovatel v jedné osobě, 8 měřičů vzdálenosti, každý měřič má na starosti svého žáka a tomu počítá uběhnutá kolečka, po vypršení časového limit nahlásí zapisovateli počet koleček (úseků) a ten poznamená uběhnutou vzdálenost

4. **Závěr**

Vyhodnocení nejlepšího sportovce – vyhrává žák, který má nejnižší součet umístění ve všech disciplínách. Pro nejlepšího sportovce je připraven diplom (viz Příloha 6TV12). Pokud chcete udělit ještě nějaké zvláštní ocenění (největší bojovník, cena fair play, smolař,…), tak použijte univerzální diplom (viz Příloha 6TV13). Vyhlášení výsledků a předání diplomů.
Zhodnocení soutěží a poděkování pomocným organizátorům.

Modul 7

EKONOMIKA DOMÁCNOSTI

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 8. ročníků.

Modul rozvíjí finanční gramotnost žáků. Žáci přemýšlí o svých životních snech, očekáváních a přáních. Konfrontací v konkrétních fiktivních situacích ve hře Finanční svoboda se učí orientovat v různých oblastech oboru financí. Prostřednictví různých aktivit směřují k porozumění formulací úvěrových smluv a právním důsledkům jejich podpisu. Prohlubují si slovní zásobu týkající se finanční gramotnosti v anglickém jazyce. Seznamují se s jednotlivými složkami hospodářství ČR a základními pojmy finanční matematiky.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Úvodní motivace:	*2 hodiny*
Matematika:	*2 hodiny*
Výchova k občanství:	*2 hodiny*
Anglický jazyk:	*2 hodiny*
Zeměpis:	*3 hodiny*

Pár slov na úvod:

Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Nedílnou součástí tohoto modulu je motivační úvod. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

Na konci modulu je dobré si s žáky zahrát hru Finanční svoboda. Hra je náročná na pravidla a její průběh včetně vysvětlení pravidel zabere alespoň čtyři vyučovací hodiny. Na tento modul si doporučujeme vyhradit čtyři dny. (Pokud se nehraje Finanční svoboda, postačí tři dny.)

- *Pretest: Příloha 7P1*
- *Posttest: Příloha 7P2*
- *Evaluační dotazník: Příloha 7E*

METODICKÝ LIST – MOTIVAČNÍ HODINA

Anotace	Cílem motivační hodiny je získat zájem žáků o problematiku finanční gramotnosti a uvědomění si prospěšnosti daného tématu pro jejich vlastní život. Žáci po vyplnění pretestu přemýšlí o svých životních snech a očekáváních a poté sledují určitý díl pořadu ČT Krotitelé dluhů. Poté následuje rozbor, kdy konfrontují sny aktérů s realitou. Hra Finanční svoboda je zařazena po skončení motivační hodiny, nebo na konci blokového modulu.
Očekávané výstupy	Žák: • se dorozumívá kultivovaně a výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci • se zapojuje do diskuse, využívá zásad a pravidel dialogu • dokáže vnést do diskuse nové poznatky a vlastní názory
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; získává vztah k historickým informacím. • **Kompetence k řešení problémů: žák** porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné, řeší problémové úkoly a situace vhodné pro využití v praktickém životě; hledá na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učí se vybrat to nejvhodnější. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků; učí se vhodně argumentovat, zapojí se do diskuse, respektuje pravidla dialogu. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák si uvědomuje svá práva a povinnosti, umí tolerovat druhé; je ochoten a schopen pomoci druhým. • **Kompetence pracovní:** žák je přesvědčen, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání; osvojuje si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě.

Organizace řízení učební činnosti	Frontální Skupinová Individuální
Průřezová témata	vícepředmětové téma (zaměřené na učivo různých předmětů: M, PČ, Z, OV, AJ)
Organizace prostorová	Školní třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použité videoukázky dostupné z WWW:* <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10213556322-krotitele-dluhu/311292320110007/> *Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.financnisvoboda.cz/> *Použité obrázky dostupné pod licencí Public Domain na www:* [cit. 2012-04-04] <http://www.pdclipart.org/displayimage.php?album=search&cat=0&pos=0>
Pomůcky	Barevné papíry, interaktivní tabule či dataprojektor příloha 7MH

Postup aktivit – Motivační hodina

1. Učitel seznámí žáky s novým typem výuky (bloková výuka – pojetí jednoho tématu z různých hledisek a oborů; klade si za cíl podat komplexní vysvětlení dané problematiky), tématem (ekonomika domácnosti), rozvrhem, hodnocením (bodovací systém – je-li dohodnut mezipředmětově), rozdělením do skupin (ideálně trojic), apod.

   délka: 5 min

2. Žáci vyplní pretest. (viz Příloha 7P1)

   délka: 10 min

3. Vysvětlení pojmu ekonomika domácnosti. Žáci přemýšlí, zda je téma prospěšné a důležité pro jejich budoucí život, kterých oblastí výuky se asi bude téma týkat a co je pravděpodobně bude čekat.

   délka: 5 min

4. Každý žák obdrží barevný papír a 5 vystřižených tvarů (viz Příloha 7MH). Úkolem je do tvarů zapsat slova: RODINA, PRÁCE, MAJETEK, BYDLENÍ, ZÁBAVA a popřemýšlet a zapsat, jak si představují svůj život za dvacet let. Vyplněné tvary nalepí na barevný papír a vytvoří tak svou osobní myšlenkovou mapu svých životních snů a plánů. Vyučující dále zjišťuje, jak mohou žáci svých snů dosáhnout a čeho by se měli vyvarovat.

   délka: 10 min

5. Žáci jsou informováni, že budou sledovat konkrétní díl z pořadu ČT Krotitelé dluhů (http://www.ceskatelevize.cz/porady/10213556322-krotitele-dluhu/311292320110007/). Každý ze skupinky se bude muset zaměřit na určitou oblast života (a. práce a vzdělání; b. finanční situace – příjem a dluhy; c. možnosti řešení tíživé finanční situace) sledovaných osob, zapisovat si detailní poznámky a po skončení pořadu odpovědět na následující otázky:

   - Kdy a za co vznikl první finanční závazek?
     Správná odpověď: První závazek před 10 lety - mobil: za 10000.
   - Na jakou částku se dluhy vyšplhaly?
     Správná odpověď: Za 10 let nad 800000 (Půjčil si 500000, ale zaplatí 800000).
   - Jaké mají Aleš a Michal dokončené vzdělání?
     Správná odpověď: Oba mají základní vzdělání.
   - Jaké mají zaměstnání?
     Správná odpověď: Aleš i Michal jsou sanitáři.
   - Jaký je jejich průměrný plat?
     Správná odpověď: Aleš – 13 000,- Kč, Michal 11 000,- Kč.
   - Pořídili si za půjčené peníze něco hodnotného/trvalého?
     Správná odpověď: Ne. Peníze investovali do výletů, kina, chodu domácnosti
   - O kolik peněz zaplatí dlužníci více na úrocích?
     Správná odpověď: O 300 000,- Kč.
   - Měsíční příjmy činí:
     Správná odpověď: 37 500,- Kč.

- Měsíční výdaje činí:
  Správná odpověď: 35 000,- Kč.
- Jaký mají dlužníci cíl?
  Správná odpověď: Snížit dluhy.
- Co pro jeho naplnění mohou udělat?
  Správná odpověď: Pracovat v zahraničí.
- Na čem mohou dlužníci ušetřit?
  Správná odpověď: Ušetřit za mobil, přestat kouřit, snížit výdaje za kulturní vyžití.
- Jak mají s ušetřenými penězi naložit?
  Správná odpověď: Založit si spořící účet.
- Proč?
  Správná odpověď: Aby si vytvořili dostatečnou finanční rezervu.

Další možné otázky:

- Co dvojici hrozí?
  Správná odpověď: Když přijdou o příjem matky, jsou okamžitě v mínusu.
- Jaké mají možnosti v zaměstnání?
  Správná odpověď: Možnosti – pracovat v zahraničí.
- Jaké schopnosti jazyků mají?
  Správná odpověď: Tvrdí, že se domluví anglicky, skutečnost je ale jiná.
- Jak vznikly tak veliké dluhy?
  Správná odpověď: Pořízení úvěrové karty.
- Jakou chybu Aleš s Michalem udělali?
  Správná odpověď: Vždy si půjčili více, než potřebovali.
- Jak splnili úkol zadaný od finanční poradkyně?
  Správná odpověď: Zrušili spoření, což byla chyba, investovali do netrvalé hodnoty.

délka: 40 min

Bezprostředně po zhlédnutí pořadu žáci ve skupinách prodiskutují svoje poznámky a hovoří se spolužáky o životní situaci dané dvojice, o jejich finanční gramotnosti, přístupu k financím a zadaným úkolům, očekáváních neodpovídajících schopnostem apod. Poté probíhá celotřídní diskuse. Žáci se také zamýšlí nad tím, proč byl vybrán právě tento díl (základní vzdělání účinkujících, vysoká životní očekávání, přemrštěné nároky aj.), jaká řešení pro dvojici navrhují apod. Vyučující zjišťuje, zda si žáci ze sledování pořadu vzali nějaké ponaučení a jaké.

délka: 10 - 15 min

6. Žáci v průběhu realizace blokového modulu hrají společenskou hru Finanční svoboda. Je vhodné ji zařadit buď bezprostředně po motivační hodině, nebo na konci bloku. Ovšem doporučujeme ji zařadit až na konec modulu, protože se žáci v průběhu modulu seznámí s důležitými pojmy, které jsou pro danou hru potřebné. Na tuto aktivitu je potřeba si vyhradit alespoň tři vyučovací hodiny. Informace o hře najdete na stránkách: http://www.financnisvoboda.cz/.

METODICKÝ LIST – MATEMATIKA

Anotace	Cílem je seznámit žáky se základními pojmy finanční matematiky. Při řešení jednotlivých úloh vychází ze znalostí matematiky (početní operace s racionálními čísly, procenta), dále pak z informací získaných v průběhu bloku.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • zdokonalí se v získávání, třídění a formulaci informací ve vyučovacím procesu • posuzuje a rozvíjí získané informace • provádí a aktivně využívá početní operace v oboru racionálních čísel • provádí a aktivně využívá procenta
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák čte s porozuměním, dokáže se orientovat v textu, vyhledávat a třídit informace a efektivně je využít v praktickém životě. Propojuje do širších celků poznatky z různých oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Poznává smysl učení a má k němu pozitivní vztah. • **Kompetence k řešení problémů:** žák dokáže hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější. Rozvíjí komunikativní dovednosti, tvořivost, postřeh. • **Kompetence sociální a personální:** žáci dokáží účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu. • **Kompetence pracovní:** žák je schopen propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě.
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální práce
Průřezová témata	**OSV** – *sociální rozvoj* – komunikace, vysvětlování, *kooperace* – týmová spolupráce, organizování práce; *osobnostní rozvoj* – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Časové rozvržení na řešení jednotlivých úloh je nutné dodržovat. Neochota žáků spolupracovat.

Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* SKOŘEPA MICHAL, SKOŘEPOVÁ EVA, *Finanční a ekonomická gramotnost*, Scientia, 1. vydání, 2009. ISBN 978-80-86960-40-1 ZEMÁNEK, Josef. „Svět ekonomie, obchodu a politiky v citátech“ [online]. [cit. 2012-04-18] Dostupný z WWW: < http://www.euroekonom.cz/citaty.php> *Použitý text dostupný z WWW:* <http://ipenze.cz/> <http://managementmania.com/> <http://finexpert.e15.cz/jakou-zaplatite-splatku-hypoteky> <http://www.mesec.cz/> <http://www.algoritmy.net/>
Pomůcky	Psací potřeby, kalkulačka Přílohy 7M1 – 7M8

Postup aktivit – Matematika

1. **Úvodní hra** k rozdělení do skupin. Po celé třídě je rozmístěno 6 karet s čísly 1,5; -1,5; 2,5; -2,5; 3,5 a -3,5. Žáci si vylosují štítek, na kterém se nachází příklad (viz Příloha 7M1). Na pokyn vyučujícího se co nejrychleji přemístí ke správné kartě představující výsledek daného příkladu na štítku.

   délka: 10 min

2. **Práce ve skupinách.** Každá úloha bude jednotlivým skupinám rozdána ve stejný okamžik. U úloh č. 1, 2, 3 a 5 dostanou žáci k dispozici instruktáž (viz Příloha 7M2), úloha 4 obsahuje instruktáž v zadání příkladu. V případě nejasností objasní vše vyučující osobně a zodpoví i dotazy žáků.

   Na každou úlohu mají žáci 10 minut. Po uplynutí této doby vyučující provede se skupinami společnou kontrolu řešení max. 5 minut (viz Příloha 7M3), pak bude skupinám rozdána další úloha i s instruktáží.

   Úloha č. 1. *Spojovačka*. Žáci ve skupině mají za úkol spojit odpovídající si dvojice, které vyjadřují různé druhy pasiva (viz Příloha 7M4).

   Úloha č. 2. *Křížovka.* Každá skupina žáků obdrží instruktáž (viz Příloha 7M2), křížovku (viz Příloha 7M5) s klíčem pro její vyřešení a seznamem slov. Po jejich správném dosazení do křížovky získají žáci tajenku, ve které je ukryto aktivum běžně se vyskytující v domácnosti.

   Úloha č. 3. *Dvojice karet*. Žáci ve skupině mají za úkol přiřadit k sobě odpovídající si dvojice karet (viz Příloha 7M6). Na tuto úlohu je časový limit **15 minut**.

   Úloha č. 4. *Příklad*. Úkolem žáků ve skupině je vypočítat příklad (viz Příloha 7M7) týkající se určení výšky připsaného úroku. Vychází přitom ze znalostí získaných v předcházejících úlohách.

   délka: 60 min

3. **Úloha č. 5.** *Skládanka*. Každá skupina obdrží sadu čtvercových (viz Příloha 7M8), které musí sestavit tak, aby si čísla a výsledky spojů na přilehlých stranách sousedních čtverců odpovídaly. Po sestavení získají citát od Henryho Forda.

   délka: 15 min

4. **Závěrečné shrnutí** – Vyučující zhodnotí práci žáků v průběhu celého bloku. Vše zakončí větou, která je poučením pro žáky: *Využívejme peníze správně a nechme je pracovat za nás.*

   Možné otázky:

   - Co nového ses dozvěděl/a?
   - Kterou informaci si budeš stoprocentně pamatovat?
   - Jak se Ti pracovalo ve skupině?

   délka: 5 min

METODICKÝ LIST – VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Anotace	V průběhu lekce se žáci seznámí s problematikou úvěrových smluv, naučí se porozumět některým formulacím smluv a uvědomí si právní důsledky podpisu těchto smluv.
Očekávané výstupy	Žák: • chápe právní důsledky podpisu smluv • vysvětlí některé parametry, podle kterých může posoudit výhodnost úvěru
Klíčové kompetence	**Kompetence občanské** • přijmout základní principy, na kterých spočívají zákony a společenské normy • uvědomovat si svá práva a povinnosti **Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**VDO**
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet didaktickou techniku – počítač (internet), zvuk, projektor
Použitá literatura, zdroje	*Použitý text dostupný z WWW:* <www.penize.cz> <www.mesec.cz>
Pomůcky	Připravené reklamy na úvěry, texty smlouvy o úvěru + související dokumenty (např. obchodní podmínky, typy úvěrů…) pro každého žáka, peníze např. ze hry Monopoly, flip chart.

Postup aktivit – Výchova k občanství

1. Žákům promítneme několik TV reklam na spotřebitelské úvěry, nejlépe aktuálních, které právě běží v médiích. Je možné použít i tištěné reklamy. Navážeme krátkým motivačním rozhovorem o následujícím tématu.

   délka: 10 min

2. Zeptáme se na následující otázky, žáci odpovídají písemně, odpovědi schovají a vrátíte se k nim na konci aktivity.

   - Na co si lidé nejčastěji půjčují?
   - Na co si myslíš, že je vhodné si půjčit?
   - Na co si myslíš, že není vhodné si půjčit?
   - Jaká půjčka je dobrá?

   Následuje krátké sdílení nápadů bez hodnocení správnosti. Můžete zapisovat na flip.

   délka: 15 min

3. V další části probereme nejčastější triky věřitelů. Na úvod dáme každému žákovi text nějaké smlouvy o spotřebitelském úvěru a budeme se je snažit přesvědčit, že ji mají podepsat. Motivaci můžete podpořit připravenými penězi, např. z nějaké hry. Vytvořte časový tlak.

   délka: 5 - 10 min

4. Následně probereme s žáky, jaké důsledky by podpis smlouvy měl a vysvětlíme nejčastější triky ve smlouvách (pokud jsou ve smlouvě obsaženy, používejte text smlouvy, ptejte se, jestli textu rozuměli) – úroky, rozhodčí doložku, penále, směnku, ručení nemovitostí.

   - **Úrok** - dejte žákům k posouzení, jestli je lepší úrok 2% p. m., nebo 24 % p. a., vysvětlete rozdíl, seznamte žáky s ukazatelem RPSN (roční procentuelní sazba nákladů), najděte ve smlouvě úrok, poplatky a RPSN a porovnejte údaje
   - **Rozhodčí doložka** – najděte ve smlouvě, vysvětlete, co znamená
   - **Penále** – jaké penále je ve smlouvě a co znamená (v % nebo pevná částka, za co)
   - **Směnka** – předložte žákům následující text a zeptejte se, zda by ho podepsali a co znamená.:

     V Brně dne 20. 4. 2012
     Za tuto směnku zaplatím dne 20. 4. 2013 na řad (komu) Josefu Novákovi, nar. 1. 1. 1980
     částku 50000 Kč slovy padesát tisíc korun.

     Vystavil:…… (jméno, příjmení, adresa, datum nar.)
     Podpis:……

     Vysvětlete, co je směnka, a objasněte pojem bianco směnka, zeptejte se, v čem je její nebezpečí.

   - **Ručení nemovitostí** – žáci napíší svůj odhad ceny nemovitostí (např. RD 4+1 v Brně, se zahradou, byt 1+1 v Brně). Porovnejte odhady se skutečností (např. realitní noviny, internet…). Žáci se pokusí vysvětlit, co znamená ručení nemovitostí. Poté porovnejte společně cenu nemovitosti a částku půjčky. Diskutujte, jestli je částka úměrná, nebo ne.

délka: 40 min

5. **Závěrečná diskuze** – příklady otázek:
    - Bylo by výhodné smlouvu podepsat?
    - Na co si dávat pozor?
    - Který „chyták“ vám připadá nejhorší?
    - Proč si přesto lidé půjčují?

délka: 10 min

6. Na **závěr** žáci znovu odpovědí na otázky z úvodu. Společně porovnejte odpovědi. Zakončete dotazem, jak by do jedné věty shrnuli dnešní zkušenosti.

délka: 5 min

METODICKÝ LIST – ANGLICKÝ JAZYK

Anotace	Žáci v tříčlenných skupinkách opakují slovní zásobu týkající se tématu „ekonomika“ (myšlenková mapa, aktivizující pexeso, správné pořadí vět), prohlubují si znalosti v tomto tématu, pracují s textem, písní. Seznámí se s bankovkami a mincemi VB a USA. V hodinách lze využít slovník.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním v cizím jazyce • využívá zásady studijního čtení • pracuje se slovníkem • se zdokonalí v získávání informací ve vyučovacím procesu • odpovídá na jednoduché otázky v cizím jazyce
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • číst s porozuměním, umět se orientovat v textu • vyhledávat informace a pracovat s příručkami a slovníky **Kompetence k řešení problémů** • hledat na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější **Kompetence komunikativní** • jasně, výstižně a kultivovaně formulovat svoje názory, postoje a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • formou skupinové práce zdokonalovat schopnost spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nacházet společnou cestu při plnění úkolu • poznáváním uměleckých, především literárně dramatických děl, se učit odlišovat dobré od zlého • umět k „souboji dobra a zla“ vyjadřovat vlastní názor a postoj **Kompetence občanské** • pěstovat smysl pro umění a kulturu, rozvíjet vlastní tvořivost • seznamovat se s díly odlišných národností a kultur a učit se je akceptovat **Kompetence pracovní** • osvojovat si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách, individuální práce žáků.
Průřezová témata	**VMEGS** - Evropa a svět nás zajímá - cizí jazyk jako prostředek komunikace **OSV** - sociální rozvoj-komunikace, kreativita, schopnost vidět věci jinak, dovednosti pro učení a studium **MV** - práce v realizačním týmu - utváření týmu, komunikace a spolupráce v týmu

Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace Malá slovní zásoba žáků
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Gough, Chris. *English Vocabulary Organizer. 100 Topics for Self – study.* Hove: Language Teaching Publications, 2001. *Použitý obrazový materiál dostupný z WWW:* <http://www.pdclipart.org/thumbnails.php>
Pomůcky	Tabule/ flip chart, lepící guma, cizí měna (americká, anglická) – na ukázku, překladové slovníky, CD přehrávač (internet) Přílohy 7AJ1 – 7AJ6

Postup aktivit – Anglický jazyk

1. **Úvodní motivace** v oboru anglický jazyk, organizační záležitosti, hodnocení.

   Je možné vytvořit si vlastní systém hodnocení za použití natištěných dolarů nebo peněz z deskových her. Žáci dostanou na začátku hodiny určitou částku peněz, se kterou musí hospodařit. Za použití slovníku zaplatí např. 5$, za dotaz na učitele 1$, za rušení 5$ apod.

   délka: 5 min

2. Žáci tvoří na tabuli (flip chart) společně s učitelem **myšlenkovou mapu**. Hlavním tématem jsou „peníze“. Po skupinkách chodí k tabuli a vepisují slovesa, která se s tímto slovem používají. Po vyčerpání sloves může učitel některá další doplnit.

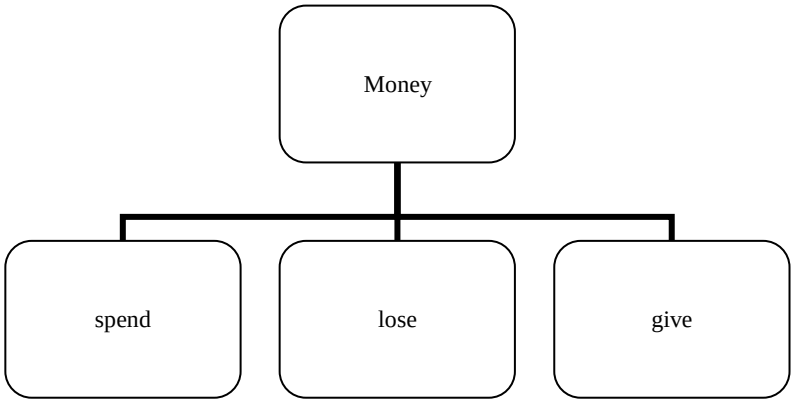

   délka: 10 min

3. Po této aktivitě se skupinky žáků rozejdou po třídě a jejich úkolem je najít všechny anglické věty a jejich překlady (viz Příloha 7AJ1). Tyto věty jsou přilepeny různě po třídě lepicí gumou. Anglické věty jsou označeny tiskacími písmeny, české překlady číslicemi. Přehled správného řešení vyplní do tabulky, kterou jim rozdá učitel. Za správné vyplnění dostávají plný počet bodů – max. 10 bodů. Žáci mohou v případě nutnosti využít cizojazyčný slovník.

   Pro šikovné (rychlejší) skupiny je připravena ještě další aktivita – žáci mají sestavit **rozhovor**, který probíhá v bance u přepážky. Zákazník si chce zřídit účet. Úkolem žáků je sestavit věty rozhovoru do správného pořadí (viz Příloha 7AJ2).

   délka: 10 min

4. Po této aktivitě následuje **debata.** Žáci sedí v kroužku a učitel se ptá. Pokud jsou skupinky slabší úrovně, lze jim dát čas na odpovědi, případně si je mohou zaznamenat. Zváží učitel. K dispozici mají žáci možnost slovníku.

   - What things do people buy in a typical week?
   - Where and when do they go shopping?
   - What things are they saving up for? What do they want to buy?
   - What do you buy most often?
   - Do you get any pocket money from your parents?

   délka: 10 min

5. Učitel ukazuje žákům cizí měnu (anglickou, americkou). Pokud je to možné, má připravené nejen bankovky, ale i mince. Ptá se žáků, zda mají představu, jaký je kurz. Kde je výhodné měnit peníze?

Poté žáci ve skupinkách obdrží obálku (viz Příloha 7AJ3), kde mají rozstříhaná různá pojmenování (sumy) anglické a americké měny. Jejich úkolem je roztřídění měny. Tvoří 2 sloupce – s anglickými a americkými sumami. Skupinky, které jsou dříve hotovy, se pokusí tužkou přes papír obkreslit nějakou anglickou minci (obě strany), mohou je poté použít k výzdobě třídy.

Pokud učiteli zbývá čas, může si s žáky zahrát hru: **„Počítání ušima“.** Zapotřebí je plechovka (třeba od koly) a mince VB. Učitel hází do plechovky různé mince a žáci počítají (odhadují) součet mincí. Ta skupinka, která je nejblíže výsledku, získává body navíc.

délka: 10 min

6. Žáci dostanou do skupinky aktivizující **pexeso** (viz Příloha 7AJ4). Jejich úkolem je poskládat obrázky s pojmy či pojmy s definicemi. Za správné seskládání obdrží žáci navíc body, které jim po vyhodnocení mohou vylepšit známku. Je na zvážení učitele, zda pexeso zalaminuje. Pro každou skupinku je nutno nachystat pexeso do obálky.

délka: 10 min

7. Dalším úkolem žáků bude přemýšlet nad tím, jak se vybírají peníze z bankomatu v cizí zemi. Dorozumívacím jazykem je AJ, tudíž i jejich úkolem bude práce s větami v AJ. Budou mít za úkol seskládat věty (úkony) u bankomatu (viz Příloha 7AJ5). Za správné seskládání obdrží žáci body.

délka: 5 min

8. **Práce s písní.** Učitel pustí žákům píseň od skupiny ABBA – Money, money, money. Hudbu lze využít z CD (originál), internetu (www.youtube.com). Poprvé motivačně pustit celou. Poté položit otázky:

   - What was the song about?
   - Do you know the song?
   - Do you know the singers?
   - Where are they from?
   - Do you like it?

   Poté se žáci seznámí s úkoly k dané písni (viz Příloha 7AJ6), dané aktivity je potřeba rozstříhat a úkoly napsat na tabuli:

   - V 1. sloce zakroužkují vhodná slova
   - V refrénu doplní slyšená slova
   - V tabulce č. 1 spojí levý a pravý sloupec (věty musí dávat smysl)
   - V tabulce č. 2 hledají synonyma.

   Následují poslechy písně (maximálně 4x).

délka: 20 min

9. **Závěrečné hodnocení** učitele, sebehodnocení žáků, hodnocení práce skupin. Učitel si sám pro sebe stanoví možný počet dosažitelných bodů a na jeho základě určí stupnici známek.

délka: 5 min

METODICKÝ LIST - ZEMĚPIS

Anotace	Žáci se v tříhodinovém bloku seznámí s jednotlivými složkami hospodářství České republiky. Aktivity na procvičení a prohloubení učiva se týkají především průmyslu, zemědělství a dopravy. Bloková výuka je také pojatá jako soutěž, kdy si na konci mohou žáci nakoupit odměnu.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním v cizím jazyce • popíše, do kterých sektorů se dělí hospodářství. • charakterizuje jednotlivé složky hospodářství • pracuje s informacemi - grafy, tabulkami, textem, atlasem • vytváří tematické mapy
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků; dovede využívat i moderní komunikační prostředky a technologie k získávání poznatků • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi • **Kompetence k řešení problémů:** žák hledá na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému a učit se vybrat to nejvhodnější
Organizace řízení učební činnosti	Zejména práce ve skupinkách, individuální práce žáků
Průřezová témata	**OSV -** sociální rozvoj-komunikace, dovednosti pro učení a studium; sociální rozvoj, kooperace – týmová spolupráce, organizování práce
Organizace prostorová	Učebna informatiky, třída s dataprojektorem
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Špatný odhad časové dotace, nepečlivost a nepřesnost žáků při vytváření map

Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Učebnice - Milan Holeček a kol., Česká republika pro 8. a 9. ročník ZŠ, Praha: Fortuna 2005 *Použitý text dostupný z WWW:* Český statistický úřad - http://www.czso.cz/ [cit. 2012-18-03] <http://wiki.rvp.cz/Kabinet/Mapy/Mapa_%C4%8CR/Slep%C3%A9_mapy_%C4%8CR>
Pomůcky	Bílá tabule, fixy na bílou tabuli, didaktická technika (počítač s internetem, data projektor), učebnice - Česká republika pro 8. a 9. ročník ZŠ, školní atlas České republiky, nástěnná mapa České republiky, dětské peníze (žetony, peníze z jiné společenské hry), odměny (sladkosti) Psací potřeby, pastelky, sešit do zeměpisu, atlas České republiky, učebnice Přílohy 7Z1 – 7Z3

Postup aktivit - Zeměpis.

1. **Anketa.** Učitel chce po žácích, aby mu vysvětlili pojem hospodářství, hospodaření (ekonomické činnosti, jako je plánování, organizace, výroba, prodej či investování), následně vysvětlí žákům, že hospodářství se dělí do 4 sektorů (1. zemědělství, těžba; 2. průmysl; 3. služby, doprava; 4. věda a výzkum) a zapíše na tabuli. Následuje anketa, ve které se učitel ptá, kde pracují rodiče žáků, a počítá četnost hlasů jednotlivých sektorů. Učitel okomentuje, jestli výsledek odpovídá skutečnosti, a představí oficiální výsledky podílu pracujících v jednotlivých sektorech (primární sektor – 4,4%, sekundární sektor - 39,4%, terciární sektor - 56,2%) Žáci si informace o rozdělení hospodářství napíší do sešitu a vytvoří kruhový graf.

   délka: 20 min

2. Učitel upozorní žáky, že od této chvíle začíná **soutěž**, zeptá se jich, jestli si chtějí vydělat. Za každý splněný úkol dostanou žáci 100 korun a za vydělané peníze si mohou koupit sladkosti (bonbon - 100 korun, lízátko 300 korun) nebo jedničku za aktivitu (500 korun). Po každém úkolu následuje ohodnocení. Pravidla se mohou zpřísnit tím, že z každé skupiny mohou přijít pouze dva žáci.

   délka: 5 min

3. **Základní hospodářské ukazatele.**

   Učitel promítne úkoly (viz Příloha 7Z1) přes dataprojektor a žáci je vypracují do sešitu. Můžeme žáky upozornit, že nejnovější informace naleznou na stránkách Českého statistického úřadu. Na konci hodiny učitel řekne správné údaje, žáci si sjednotí informace.

   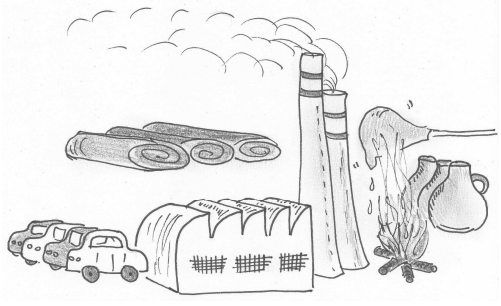

   délka: 20 min

4. Průmysl

Učitel upozorní žáky, že Česká republika má dlouhou tradici především těžkého průmyslu - zejména hutnictví a strojírenství související se zásobami nerostných surovin. Velký význam pro hospodářství má také automobilový průmysl, dále gumárenský, energetický a spotřební průmysl a další tradiční odvětví, jako například průmysl sklářský. K těmto odvětvím můžeme přiřadit také průmysl potravinářský.

Učitel promítne přes dataprojektor další aktivitu (viz Příloha 7Z2) s tím, že žáci u každého průmyslového odvětví uvedou název firmy a město, získané informace zapíší do sešitu. Upozorní žáky, aby si nejprve podle atlasu vybrali město a následně ho dohledali na internetu, a ať si práci ve skupině rozdělí. Na konci provede učitel kontrolu, popřípadě doplní informace.

délka: 25 min

5. Zemědělství

Učitel rozdá žákům mapky (viz Příloha 7Z3) a zadá úkol, aby zjistili s použitím učebnice a zapsali si do sešitu, na co se dělí zemědělská výroba, a uvedli příklad tradičních plodin i tradičního chovu pro Českou republiku. Do mapek s pomocí atlasu žáci zakreslí čtyři zemědělské výrobní typy, vytvoří si k nim legendu a popíší je. Na konci této části učitel zkontroluje správnost vyplněných map.

délka: 20 min

6. Služby

Učitel vysvětlí žákům, že pro služby je charakteristická jejich stupňovitost, tzn. čím větší je sídlo, tím více druhů v něm najdeme. Služby po roce 1989 procházejí nejdynamičtějším rozvojem ze všech oborů našeho hospodářství. Díky tomu roste kvalita a rozvíjí se konkurence. Dále upozorní žáky, že služby můžeme dělit podle mnoha kategorií (kolektivní - individuální, placené - neplacené). Žáci si rozdělení + příklad zapíší do sešitu.

délka: 15 min

7. Doprava

Učitel vyzve žáky, aby si zapsali do sešitu, jaké druhy dopravy máme (silniční, železniční, letecká, vodní - říční, potrubní, spoje - doprava informací), a připomene, že některé z nich se dají dělit na nákladní a osobní dopravu. Učitel rozdá žákům mapky (viz Příloha 7Z3) a zadá úkol, aby do nich přehledně zakreslili:

- Dálnice - D1, D2, D5, D8, D11
- Železniční koridory:
  - 1. koridor: Německo - Ústí nad Labem - Praha - Česká Třebová - Brno - Břeclav - Rakousko)
  - 2. koridor: Slovensko - Břeclav - Přerov - Ostrava - Polsko
- Letiště s mezinárodním provozem
- Říční doprava - splavné vodní toky

délka: 20 min

8. Učitel zkontroluje vypracování map, zhodnotí práci skupin, klima třídy, zeptá se na obtížnost úkolů a poděkuje žákům za spolupráci.

délka: 10 min

Modul 8

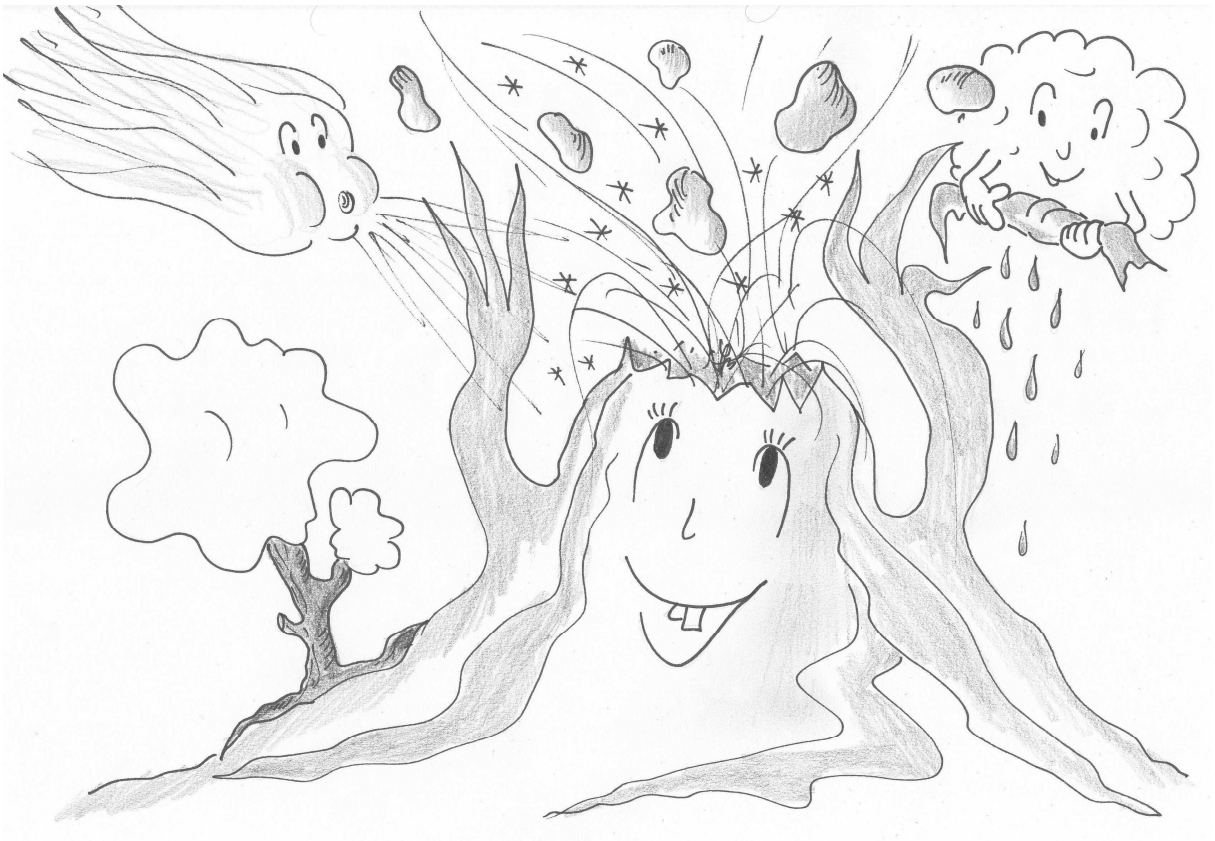

ŽIVÁ PLANETA

Hlavní cíl blokového modulu:

Modul je určen pro žáky 9. ročníku.

Hlavním cílem je zvýšit informovanost a povědomí žáků o globálních problémech naší planety a jejím trvale udržitelném rozvoji. Žáci se seznámí jak s environmentálními, tak i se sociálními problémy. Během modulu pracují v komunitním kruhu a skupinkách. Žáci si zopakují, procvičí a shrnou informace o zdrojích energie, zejména se zaměřením na dostupnost ekologické energie z biomasy. Dále pokusem ověří, jak způsobuje CO_2 skleníkový efekt a jak přispívá ke kyselým dešťům. Prozkoumají ekosystémy Brna Chrlic a okolí. Zjistí, které chráněné rostliny, houby a živočichové se vyskytují v okolí jejich bydliště a zakreslí rozmístění ekosystémů a chráněných živočichů do mapky. V návaznosti vypracují obecná i konkrétní opatření k udržení současného stavu. Prakticky si připomenou třídění odpadů a jejich další využití. V průběhu modulu si žáci rozšíří slovní zásobu a rozvíjí komunikativní dovednosti nejen z českého, ale i anglického jazyka.

Vzdělávací obory + časová dotace:

Zeměpis:	*3 hodiny*
Chemie:	*2 hodiny*
Fyzika:	*2 hodiny*
Přírodopis:	*2 hodiny*
Anglický jazyk:	*3 hodiny*

Pár slov na úvod:

Doporučujeme vyhradit si na toto téma tři dny. Výuka by měla začít seznámením s blokovým modulem, rozdělením žáků do skupin a pretestem. Jednotlivé předměty jsou uspořádány podle toho, jak by měly následovat za sebou, ale je jen na vás, jaké pořadí zvolíte. Na závěr modulu žáci vypracují stejný test jako na začátku a vyplní evaluační dotazník.

- *Pretest:* *Příloha 8P1*
- *Posttest:* *Příloha 8P2*
- *Evaluační dotazník:* *Příloha 8E*

METODICKÝ LIST - ZEMĚPIS

Anotace	Smyslem tohoto bloku je zvýšit informovanost a povědomí žáků o globálních problémech naší planety. Žáci se seznámí jak s environmentálními, tak i se sociálními problémy. Během bloku budou žáci pracovat v komunitním kruhu a ve skupinách. Z nabytých poznatků vytvoří žáci plakát informující o určitém globálním problému.
Očekávané výstupy	Žák: • vyjmenuje a rozdělí globální problémy na environmentální a sociální problémy. • popíše jednotlivé globální problémy, uvede příčiny a následky, navrhne řešení, lokalizuje je. • pracuje s informacemi - grafy, tabulkami, textem, atlasem, učebnicí, encyklopedií
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech; operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na přírodní, společenské a kulturní jevy; poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení; získává vztah k aktuálním informacím. • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků. • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém. • **Kompetence občanské:** žák vnímá skutečnost, že uspořádat spravedlivě společnost je nesnadné. • **Kompetence k řešení problémů:** žák hledá na základě svého úsudku a zkušeností různá řešení problému.
Organizace řízení učební činnosti	Komunitní kruh, práce ve skupinách, individuální práce
Průřezová témata	**EV** - Základní podmínky života - voda, vzduch, půda, ochrana biologických druhů, energie, přelidnění; Lidské aktivity a problémy životního prostředí - průmysl a životní prostředí, ochrana přírody
Organizace prostorová	Učebna s dataprojektorem a reproduktory

Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Časový rozvrh aktivit, pracovní schopnosti žáků, seznámit se s videoukázkou
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* *Použitý text dostupný z WWW:* [cit. 2012-18-03] <http://vitejtenazemi.cenia.cz/> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:BlankMap-World-alt.svg> <http://www.sci.muni.cz/~dobro/ozon_1.htm> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Glob%C3%A1ln%C3%AD_teplota_1860_2000.png> <http://www.solcomhouse.com/airpollution.htm> <http://go.hrw.com/venus_images/0647MC30.gif> <http://www.czechfsc.cz/data/letak_mzp_web.pdf> <http://gnosis9.net/img/indonesie-borneo-odlesneni-1950-2020.jpg> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:World-Population-1800-2100.png> <http://gnosis9.net/populace.php> <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/stromy_zivota_1945_2008> <http://www.gatesfoundation.org/annual-letter/PublishingImages/chart-4-no-green-revolution-for-africa.gif> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Percentage_population_undernourished_world_map.PNG> <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/liaison_offices/wfp185786.jpg> <http://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.IMRT.IN/countries/1W?display=map> <http://socialmarketing.blogs.com/photos/uncategorized/2007/11/20/hiv_prevalence_rates_un_revision_20.gif> <http://www.globalissues.org/article/74/the-arms-trade-is-big-business> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:UN_Human_Development_Report_2010_1.PNG> <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/ve-stredozemi-mohou-vymrit-desitky-druhu-ryb-728758> <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/ve-stredozemi-mohou-vymrit-desitky-druhu-ryb-728758>
Pomůcky	Bílá tabule, fixy na bílou tabuli, flipchart, popisovače, papíry A4, dataprojektor, reproduktory, nástěnná mapa politického světa, psací potřeby, fixy, lepidlo, atlasy světa, učebnice - Petr Chalupa: Zeměpis pro 8. a 9. r. ZŠ Lidé žijí a hospodaří na Zemi, SPN Praha Přílohy: 8Z1 – 8Z2

Postup aktivit - Zeměpis

1. **Rozdělení globálních problémů.** Židličky uspořádáme do tvaru podkovy. Učitel naváže na předchozí znalosti globálních problémů a požádá, aby žáci vypsali jednotlivé problémy na flipchart. Následně učitel vybídne žáky, jestli by napsané problémy nešly rozdělit do dvou skupin (environmentální a sociální problémy). Učitel vybere dva žáky, dá jim dvě rozdílné barvy popisovačů a řekne jim, ať kroužkováním rozdělí problémy na již zmíněné skupiny.

   délka: 15 min

2. **Video ukázka.** Učitel pustí video ukázku z filmu HOME od 95 min 30s do 98 min 30s. Potom nechá žáky okomentovat video ukázku a pobídne je otázkami např.:

   - Jaké jste měli pocity?
   - Překvapilo vás něco?
   - Je současný svět spravedlivý?
   - Jsme bohatí?
   - Mají tyto problémy nějaké řešení? Jaké?
   - Můžeš svým chováním a jednáním přispět k zmírnění těchto problémů?

   délka: 15 min

3. **Globální problémy v grafech, číslech a na mapách.** Učitel rozdá každému žákovi kartičku (viz Příloha 8Z1). Pokud je menší počet žáků, obdrží někteří žáci kartičky 2, nesmí zbýt žádná, aby se probraly všechny globální problémy. Žáci mají za úkol okomentovat to, co je na kartičce. Necháme žákům čas na rozmyšlenou. Učitel obejde celou třídu a zjistí, zdali žáci správně pochopili informace na kartičce a o jaký globální problém se jedná.

   délka: 15 min

4. **Představování globálních problémů.** Každý žák předstoupí před třídu a odprezentuje to, co má na kartičce, a uvede, jakého globálního problému se to týká. Po každé prezentaci učitel i žáci mohou doplňovat informace, ptát se.

   délka: 30 min

5. **Rozdělení žáků** do 4 skupin (např. rozpočítat jaro, léto, podzim, zima) a vytvoření pracovních stanovišť, nachystání pomůcek (papíry A4, plachta papíru z flipchartu, fixy, pastelky, učebnice, atlas mapky – viz Příloha 8Z2)

   délka: 5 min

6. **Zpracování plakátu.** Každá skupina si vylosuje jedno z témat, které budou zpracovávat. Jsou to:

   - Globální klimatické změny - globální oteplování, ozonová díra, kyselý déšť, smog
   - Ničení tropických deštných lesů
   - Světový ekologický problém - oceán
   - Přelidnění a hlad

   Žáci vypracují plakát - popíší problém, uvedou zdroje nebezpečí, následky lidského chování, možná řešení problémů, provedou nákres, nakreslí obrázky atd. Jako zdroj informací využívají kartičky, učebnici, atlas, slepé mapky pro lokalizaci problému. Informace zpracovávají na papíry A4, které následně nalepí na flipchartový papír.

   délka: 30 min

7. **Prezentace.** Následuje krátká prezentace všech plakátů, jejich hodnocení, vystavení.

délka: 15 min

8. **Video ukázka.** Učitel pustí video ukázku z filmu HOME od 98 min 30s do 106 min. 50s (do konce), kterou může uvést slovy: „ Snad máme ještě nějakou šanci, snad není ještě pozdě …?“

délka: 10 min

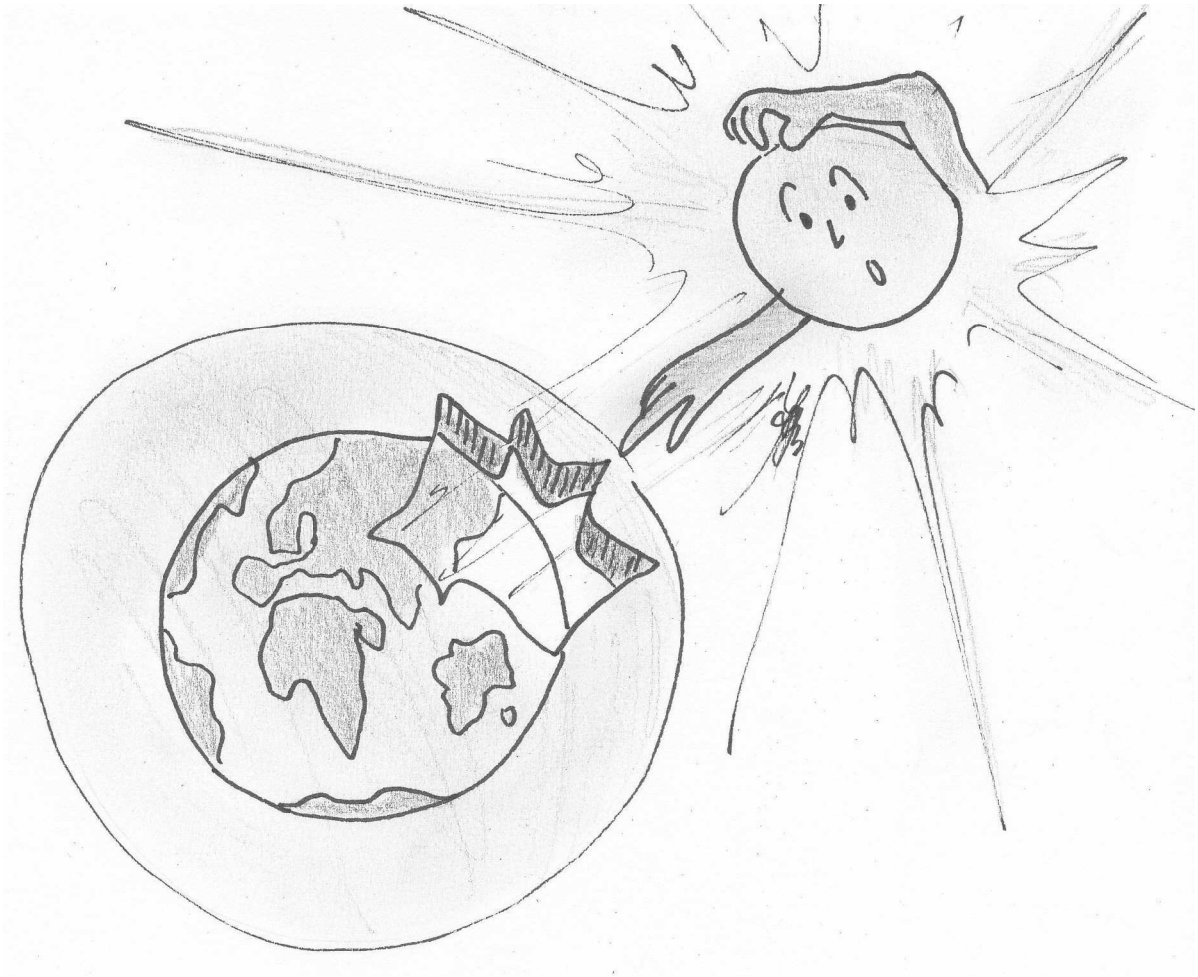

METODICKÝ LIST – CHEMIE

Anotace	Žáci v tříčlenných skupinách ověří pokusem jak přesně CO_2 způsobuje skleníkový efekt a jak přispívá ke kyselým dešťům. Srovnají tři směsi plynů – okolní vzduch, vydýchaný vzduch, který obsahuje větší podíl oxidu uhličitého a samotný CO_2. Správně odpoví na úkol k tématu skleníkový efekt a kyselé deště.
Očekávané výstupy	Žáci si utřídí a rozšíří informace o skleníkovém efektu a kyselých deštích.
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • osvojit si obecně užívané termíny • v týmu i samostatně experimentovat a porovnávat dosažené výsledky **Kompetence k řešení problémů** • v týmu i samostatně experimentovat a porovnávat dosažené výsledky **Kompetence komunikativní** • výstižně, souvisle a kultivovaně formulovat své názory a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanská** • respektovat přesvědčení druhých lidí, respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí **Kompetence pracovní** • používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat pravidla bezpečné práce • propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách, frontální výuka
Průřezová témata	**OSV** – sociální rozvoj, kooperace – týmová spolupráce, organizování práce; osobnostní rozvoj – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování **EV** – lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí, znečišťování ŽP
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny
Možná úskalí	Špatně odhadnutá časová organizace Odklon od tématu

Použitá literatura, zdroje	*Použitý text dostupný z WWW:* <http://www.zshrabova.cz/dokumenty/Projekty/Den_Zeme_Globalni problemy_lidstva7_A.ppt> <http://home.sszfm.cz:8000/assets/export/ZSV/globalni_problemy.ppt> *Použité obrázky dostupné pod licencí Wikimedia Commons na www:* [cit. 2012-18-03] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Schema_sklenikovy_efekt. > <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Acid_rain_woods1.JPG> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pollution_-_Damaged_by_acid_rain.jpg> <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Acid_rain_woods1.JPG> *Použité videoukázky dostupné z WWW:* <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121359557-port/143-sklenikovy-efekt-snadno-a-rychle/video/?pridat=363>
Pomůcky	3 různě barevné nafukovací balónky, 3 zavařovací sklenice s víčky, 3 plastová brčka, ruční nafukovací pumpa, skleněný teploměr, lepicí páska, hřebík s průměrem 2mm, ocet, kypřicí prášek, plastová láhev Přílohy 8CH1 – 8CH2

Postup aktivit - Chemie

1. **Úvodní motivace** pro obor chemie – žáci si prostřednictvím videa připomenou, jak CO_2 způsobuje skleníkový efekt a jak přispívá ke kyselým dešťům. Video je volně stažitelné na: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121359557-port/143-sklenikovy-efekt-snadno-a-rychle/video/?pridat=363. Poté učitel pomocí obrázků (viz Příloha 8CH1) vysvětlí dopady kyselých dešťů na životní prostředí a vysvětlí princip skleníkového efektu. Na závěr této části položí žákům otázky, které slouží k ověření získaných znalostí. Každý sám zkusí na otázky písemně odpovědět.

   Možné otázky:

   - Jak vznikají kyselé deště?
   - Co způsobuje kyselé deště?
   - Jaké lidské aktivity jsou příčinou kyselých dešťů?
   - Co to je skleníkový efekt?
   - Vysvětli princip skleníkového efektu.
   - Jaké jsou důsledky skleníkového efektu?
   - Co způsobuje skleníkový efekt?

   délka: 25 min

2. Žáci ve skupině na základě videa vymyslí několik činností v běžném životě, které přispívají ke snižování emisí oxidu uhličitého. Všechny nápady zapíší do sešitu.

   délka: 10 min

3. Pokus – Jak CO_2 způsobuje skleníkový efekt. Žáci jsou seznámeni s průběhem pokusu a bezpečnosti práce při pokusu. (viz Příloha 8CH2)

   délka: 10 min

4. Žáci si do jednotlivých skupin rozdají pomůcky a dělají pokus podle návodu (viz Příloha 8CH2).

   délka: 40 min

5. **Závěrečné shrnutí** – žáci společně s učitelem zhodnotí průběh a výsledky pokusu. Je možné položit žákům doplňující otázky k pokusu.

   Možné otázky:

   - Které znáš skleníkové plyny?
   - Jak se skleníkové plyny dostávají do atmosféry?
   - Jak souvisí oteplování planety se skleníkovým efektem?
   - Jak přispívá oxid uhličitý ke vzniku kyselých dešťů?

   délka: 5 min

METODICKÝ LIST - FYZIKA

Anotace	Žáci pokusem zjistí, kolik tepla se vyprodukuje při spálení jádra vlašského ořechu. V úkolu si rozšíří informace o obnovitelných a neobnovitelných zdrojích. Současně budou mít možnost si uvědomit dostupnost ekologické energie z biomasy. Uvědomí si racionální přístup získání obnovitelné energie z biomasy.
Očekávané výstupy	Žák: • si utřídí a rozšíří informace o obnovitelných a neobnovitelných zdrojích energie. • na základě znalostí formuluje, co jsou obnovitelné a neobnovitelné zdroje • kvantitativně určí množství tepla (energie) spalováním biomasy
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení** • osvojit si obecně užívané termíny • v týmu i samostatně experimentovat a porovnávat dosažené výsledky **Kompetence k řešení problémů** • v týmu i samostatně experimentovat a porovnávat dosažené výsledky **Kompetence komunikativní** • výstižně, souvisle a kultivovaně formulovat své názory a myšlenky v ústním a písemném projevu **Kompetence sociální a personální** • účinně spolupracovat ve skupině, vzájemně si pomáhat, vytvářet a respektovat pravidla práce v týmu, nalézat společnou cestu při plnění úkolu **Kompetence občanská** • respektovat přesvědčení druhých lidí, respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí **Kompetence pracovní** • používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržovat pravidla bezpečné práce • propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě
Organizace řízení učební činnosti	Práce ve skupinkách Frontální výuka
Průřezová témata	**OSV** – sociální rozvoj, kooperace – týmová spolupráce, organizování práce; osobnostní rozvoj – dodržování zásad bezpečnosti a hygieny, usuzování **EV** – lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí, znečišťování ŽP
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny

Možná úskalí	Špatně odhadnutá časová organizace Odklon od tématu
Použitá literatura, zdroje	*Použitý text dostupný z WWW:* <http://wrack.ped.muni.cz/portal/infKomTechn/vyukaIt/veda/nemcova_hana/index _default.doc > *Použité videoukázky dostupné z WWW:* <http://www.platforma.ekofond.sk/pokusy-a-videa/pokusy/obnovitene-zdroje-energie/48-teplo-z-jadra-orecha>
Pomůcky	Hliníková plechovka s objemem 0,3 – 0,5l, zkumavka, teploměr, odměrný válec, korková zátka, hliníková fólie, špendlík nebo drátek, vlašský ořech, podložka z tvrdé lepenky, nůžky, digitální váhy, držák na zkumavky, voda) Příloha 8F1

Postup aktivit - Fyzika

1. **Úvodní motivace** pro obor fyzika – Žáci si procvičí a uvědomí prostřednictvím jednoduchých příkladů formy energie, které vykonávají denně v různých aktivitách. Každá skupinka vymyslí alespoň 10 druhů činností, které běžně dělají a spotřebovávají při nich energii. Tyto činnosti zapíší na flip chart.

   délka: 15 min

2. Učitel pustí žákům video, prostřednictvím kterého si připomenou, co jsou obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie.

   http://www.platforma.ekofond.sk/pokusy-a-videa/pokusy/obnovitene-zdroje-energie/48-teplo-z-jadra-orecha.

   délka: 5 min

3. Žáci se vrátí k vypracovaným flip chartům z aktivity 1 a roztřídí činnosti, při kterých spotřebovávají energii na obnovitelné a neobnovitelné zdroje, odpovědi zapracují na flip chart.

   délka: 10 min

4. Následuje podobná aktivita, při níž žáci roztřídí obnovitelné a neobnovitelné zdroje. Učitel žákům čte jednotlivé způsoby využívání energie a žáci určí, zda se jedná o obnovitelný zdroj energie, nebo neobnovitelný. Odpovědi si značí na papír.

   Způsob využívání energie:

   - vaření na plynovém sporáku N
   - ohřívání užitkové vody pomocí slunečních kolektorů O
   - ústřední topení (plynový kotel – zemní plyn) N
   - teplárna (uhelná elektrárna) O
   - naftový agregát na výrobu proudu N
   - agregát na výrobu proudu na bioplyn O

• kachlová kamna na dříví	N
• jízda autem (benzínový motor)	N
• jízda na kole	O
• elektrické svítidlo (proud ze sítě)	O
• jízda po železnici	O
• létání dopravním letadlem	O
• větrný mlýn	O
• vodní elektrárna	O
• solární kapesní kalkulátor	O
• elektrický sporák	O
• plynový zapalovač	N
• televizor napájený ze sítě	N
• televizor se solárními bateriemi	O
• teplárna (na dříví – dřevěný odpad)	O
• plachtění	O
• umývání nádobí	O
• úsporné zářivky	O
• atomová elektrárna	O

délka: 10 min

5. Učitel žáky seznámí s postupem provedení pokusu, který budou provádět, a s náplní pracovních aktivit včetně zásad bezpečnosti práce při pokusu.

délka: 5 min

6. **Práce na pokusu** „spálení vlašského jádra ořechu“ – žáci pokusem zjistí, kolik tepla se vyprodukuje při spálení vlašského jádra ořechu. Současně si uvědomí dostupnost ekologické energie z biomasy. Podle vzorce spočítají množství tepla. Postup, jak pracovat, je v Příloze 8F1.

délka: 40 min

7. **Závěrečné shrnutí** – učitel společně s žáky vyhodnotí splnění všech aktivit a položí jim několik otázek.

   Možné otázky:

   - Jaký je rozdíl mezi obnovitelným a neobnovitelným zdrojem?
   - K jaké přeměně energie dochází, vyhodíš-li míč svisle vzhůru?
   - Popiš přeměnu energie v jaderné elektrárně.
   - Čím jsou škodlivé spalovací motory pro životní prostředí?

délka: 5 min

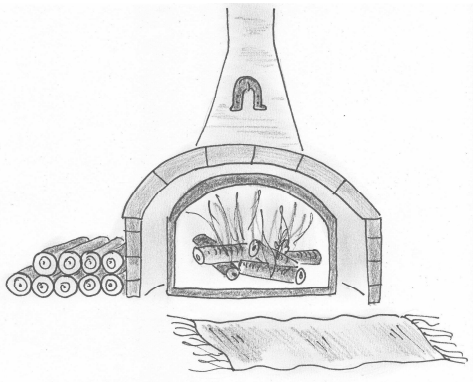

METODICKÝ LIST - PŘÍRODOPIS

Anotace	Žáci si zopakují informace o ekosystémech a získají poznatky nové. Vychází ze znalostí z přírodopisu a z motivačních úryvků videopořadů Planeta života a Zázračná planeta. Pracují s mapkou Brna Chrlic a nejbližšího okolí. Seznámí se s úplným a upraveným seznamem chráněných rostlin, hub a živočichů, uvědomí si zástupce, kteří se vyskytují v okolí jejich bydliště. Zakreslí rozmístění ekosystémů a chráněných organizmů do mapky a vypracují srozumitelně obecná nebo konkrétní opatření k udržení současného stavu.
Očekávané výstupy	Žák: • využije dosavadních znalostí, předložených materiálů, motivačních úryvků videopořadů k formulování zásad, které by měl člověk dodržovat • se zdokonalí v získávání, třídění a formulaci informací • vytvoří srozumitelné zásady chování - text, v němž uplatní jednotlivé zopakované a získané znalosti
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v tvůrčí činnosti • **Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá problémy, týkající se ochrany organizmů, odhaduje možných způsoby řešení; porovnává své názory s názory svých spolužáků; vede k dovednosti obhajovat vlastní názory v diskusi a k dovednosti přijímat názory lépe odůvodněné • **Kompetence komunikativní:** žák je veden k formulování a vyjadřování názorů; naslouchá promluvám druhých lidí; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů • **Kompetence sociální a personální:** žák je veden ke spolupráci ve skupině spolužáků při plnění úkolů; podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; pochopí význam spolupráce mezi lidmi; utváří a rozvíjí si hodnotový systém.
Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – Kooperace - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, **EV** - Vztah člověka k prostředí, náš životní styl, prostředí a zdraví
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	2 hodiny

Možná úskalí	Dopředu si vyzkoušet čas potřebný k promítání videopořadů.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* Kolektiv autorů, Velká kniha živočichů, Vydavateĺstvo Príroda, s.r.o, Bratislava, 2001 J. Martinovský, Naše rostliny, SZN 1959 Další encyklopedie a knihy, přinesené žáky Úryvek z televizních seriálů Zázračná planeta a Planeta života
Pomůcky	Papíry, fixy (lihové), pastelky didaktická technika (počítač, videorekordér), odborná literatura, seznamy

Postup aktivit - Přírodopis

1. Žákům jsou promítnuty vybrané části videopořadů týkající se vlivu člověka na přírodu. (Zázračná planeta – díl 11 Ochranný obal Země – Stratosféra, 12. díl Křehká Země – Oxid uhličitý a oteplení, Závěrečné poselství; Planeta života – Kam míří lidstvo? – Zdroje energie a lidstvo). Mají se nad danou problematikou zamyslet, udělat si poznámku, pokud je něco nejasné.
   Pozn. V případě, že učitel nemá k dispozici výše uvedené televizní seriály, pustí žákům dokumenty s podobnou tematikou.

   délka: 20 min

2. Žáci ve skupinkách pracují s mapkou Brna - Chrlic a okolí (viz Příloha 8PŘ1), barevně vyznačí jednotlivé ekosystémy, například voda a její okolí, pole, park, rumiště, veřejná zeleň, zelinářská zahrada, sad. Vytvoří legendu k jejich vyznačení do mapy. Seznámí se s úplnými seznamy chráněných organizmů v ČR (viz Přílohy 8PŘ2 a 8PŘ3), jejich stále se zvyšujícím počtem a začínají pracovat s upraveným seznamem (viz Příloha 8PŘ4), žáci si organizmy, které neznají, vyhledávají v odborné literatuře.

   délka: 25 min

3. Následuje část, ve které každý, kdo některý vzácný organizmus v okolí bydliště viděl, upřesňuje výskyt spolužákům, kteří si dělají do seznamu poznámky. Tyto informace doplňuje také vyučující.

   délka: 10 min

4. Žáci chráněné organizmy opět vyznačují do mapky, doplňují jejich označení do legendy. Přibližný počet vyznačovaných organizmů je 10, přednost mají ty, které žáci ze skupinky opravdu viděli.

   délka: 15 min

5. Žáci ve skupinkách jako závěrečný úkol stanoví minimálně 10 obecných nebo konkrétních opatření k tomu, aby se chráněné organizmy v jejich bydlišti zachovaly. Opatření žáci zapíší na speciální papír (viz Příloha 8PŘ5) a po vyplnění jej vystaví na určené místo. Všichni žáci si je prohlédnou, doplní o připomínky, vyhodnotí.

   délka: 15 min

6. Seznámení s celkovým hodnocením průběhu hodin.

   délka: 5 min

7. Závěr - ***„Udělejme každý z nás něco pro to, aby se život na naší planetě zachoval ve své rozmanitosti.“***

METODICKÝ LIST – ANGLICKÝ JAZYK

Anotace	Cílem oboru anglický jazyk je rozšíření slovní zásoby v oblasti enviromentální výchovy, rozvoj komunikačních schopností a uvědomění si důležitosti péče o životní prostředí. Žáci nejdříve odhalí téma blokové výuky na základě poslechu písně. Žáci zkompletují text a poté řeší doprovodné úkoly vztahující se k textu (doplňování slov do textu a spojování vět). Ve druhé části žáci obdrží text s popisem postupu na sestavení 3 papírových modelů kontejnerů, jež označí popisem. Po jejich sestavení do nich žáci roztřídí odpad. Na závěr druhé části bloku žáci hrají vědomostní stolní hru, v níž uplatňují získané znalosti. Závěrečná část blokové výuky je rozvíjení slovní zásoby při práci s piktogramem. Následuje hra, jež je zaměřena na rozvoj komunikativní kompetence. V závěru blokové výuky žáci sestaví vlastní transparent s environmentálním mottem.
Očekávané výstupy	Žák: • čte s porozuměním • pracuje s textem • vyhledává, posuzuje a rozvíjí získané informace • se zdokonalí v získávání, třídění a formulaci informací • tvoří otázky a odpovědi, vede jednoduchou konverzaci • aplikuje nabyté vědomosti a formuje je ve výpovědi
Klíčové kompetence	• **Kompetence k učení:** žák projevuje ochotu věnovat se studiu; žák třídí informace a na základě jejich pochopení, experimentuje s poznatky, kriticky vyvozuje výsledky, pozná smysl a cíl učení, přizpůsobuje se různým výukovým aktivitám. • **Kompetence k řešení problémů:** žák rozpozná na základě svého úsudku a zkušeností problém a přemýšlí o nesrovnalostech a učit se vybrat to nejvhodnější řešení; žák kriticky myslí a nenechá se odradit při nezdaru; žák obhajuje vlastní názory v diskusi a přijímá názory lépe odůvodněné; vytváří a využívá vizuální znázornění. • **Kompetence komunikativní:** žák se vyjadřuje výstižně v logickém sledu, reaguje na otázky, formuluje jednoduché výpovědi; žák využívá získané dovednosti k aktivnímu zapojení se do společenského dění. • **Kompetence sociální a personální:** žák účelně spolupracuje ve skupině spolužáků při plnění úkolů; pozitivně ovlivňuje spolupráci mezi lidmi; dodržuje stanovená pravidla; utváří a rozvíjí si pozitivní představu o sobě samém a o své nezastupitelné úloze ve vztazích; umí pomoci. • **Kompetence občanské:** žák pochopí a chová se zodpovědně v environmentální problematice; respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí; zasazuje se o ochranu životního prostředí. • **Kompetence pracovní:** osvojuje si schopnost propojovat poznatky z jednotlivých oblastí a využívat je v praktickém životě; jedná s ohledem na své zdraví a ochranu životního prostředí.

Organizace řízení učební činnosti	Frontální, práce ve skupinkách, individuální
Průřezová témata	**OSV** – Kooperace - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, **VMEGS –** osvojení si základů environmentální problematiky, **EV –** problémy životního prostředí a důsledky nedostatečné ochrany
Organizace prostorová	Třída
Organizace časová	3 hodiny
Možná úskalí	Časová dotace. Odhad časové dotace na vypracování jednotlivých aktivit. Neschopnost žáků formulovat výpovědi, nedostatečná slovní zásoba, problémy s porozuměním textu.
Použitá literatura, zdroje	*Texty použité při práci s textem jsou dostupné z následujících zdrojů:* LINDOP, Ch. Green Planet. Oxford: Oxford University Press, 2004. ISBN 978 0 19 424360 5 Použité obrázky dostupné pod licencí *Použité audioukázky dostupné z WWW:* <http://www.youtube.com/watch?v=S7z_w83fSjM> *Použitý text dostupný z WWW:* [cit. 2012-20-03] <http://www.helpforenglish.cz/advsearch.php > <http://groups.molbiosci.northwestern.edu/holmgren/Glossary/Definitions/Def-A/acid_rain.html > *Použité obrázky dostupné pod licencí Wikimedia Commons na www:* [cit. 2012-18-03] <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ef/Recycling.png?uselang=cs> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:L-system_Tree07.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greenhouse_effect_diagram.png> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Recycle.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Konvektionsregen.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Global_warming_ubx.svg.png?uselang=cs> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Environment_Barnstar_Hires.png> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:AirPollutionSource.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mount_St_Helens-summer_2003.jpg> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Empty_Bin_Icon.png> <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mojo_board_game.jpg>
Pomůcky	Interaktivní tabule, barevné papíry pro každou skupiny 4, tvrdé papíry pro každou skupinu 4, fixy, dvoje nůžky do skupiny, 1 lepidlo do skupiny, piktogramy, slovníky, hrací kostky pro každou skupinu. Přílohy 8AJ1- 8AJ12

Postup aktivit – Anglický jazyk

1. **Úvodní motivace** pro obor anglický jazyk a literatura. Úvodem žáci vyposlechnou píseň M. Jacksona – Earth Song a samostatně vyvodí očekávání blokové výuky. Žáci poté budou seznámeni s průběhem bloku a hodnocením výstupu. Hodnocení úkolů si určí vyučující.

   délka: 5 min

2. Žáci jsou rozděleni do skupin. Každá skupina dostane rozstříhaný text (viz Příloha 8AJ1). Žáci mají za úkol text smysluplně složit a snažit se o porozumění jeho obsahu. Správnost je kontrolována společnou četbou s učitelem.

   Poskládaný text:

   In the early 1970s, the word "green" began to appear everywhere. But this was not the colour green – it was a name of people and political organizations.
   In the 1950s and 1960s, people began to use a lot of pesticides on plants and trees. Pesticides kill insects that eat vegetables and fruits; if the insects die, you get more vegetables and fruits, and you can make more money from them. Even today, the pesticides business make three kilos of pesticides a year for every man, woman and child on earth. The pesticides go into the earth, the rivers, the sea, the air, the birds and animals generally etc. – even, some of them go into your food.
   Is it good or bad for you? Does it matter? These questions solved a scientist called Rachel Carson. She was born in 1907 in the United States. When she grew up, she became a scientist. She worked for the American government. She also wrote a book about pesticides and their influence to earth. It was a reason that people began to think and talk about pesticides and other world problems. For example, people started to talk about countries that were very rich and countries that were terribly poor.
   In the early 1970s the first political groups with "green" ideas appeared in Australia and New Zealand. The first political group that used the name "green" was Die Grünen (the Greens) in Germany in the early 1980s. But what does it mean to be green? The most important thing for all "greens" is to protect the environment – the plants, the animals, the earth and the seas.
   WWF is an organization that works for the environment all over the world. Its symbol is a picture of panda. WWF was found in 1961 and its job was to save life on earth by saving environment. One of founder was Sir Julian Huxley.
   Sometimes famous people talk about environment. For example, Leonardo DiCaprio, famous film star, have own foundation – he gives money to people who want to make the environment better.

   délka: 5 min

3. **Spojování vět:** Žáci spojují rozstříhané stěžejní věty z úvodního textu a ověřují si tak jeho porozumění (viz Příloha 8AJ2).

   délka: 5 min

4. **Komplementace textu.** Žáci ve skupinách vlepují chybějící slova do vynechávek v textu. Každá skupina obdrží spolu s textem obálku se slovy (viz Příloha 8AJ3 a 8AJ4). Poté správnost cvičení rozeberou s vyučujícím.

   délka: 15 min

5. V úvodu 2. části bloku pracují žáci na sestavení kontejneru k třídění odpadu. Sestaví modely 3 kontejnerů z tvrdých barevných papírů (viz Příloha 8AJ5) - modrý kontejner pro papír, žlutý pro plasty a zelený pro sklo. Pak na ně nalepí označení s anglickými pojmenováními.

délka: 15 min

6. Žáci obdrží lexikum k rozstříhání (viz Příloha 8AJ6). Slova označují různé druhy odpadu. Pracují se slovní zásobou – neznámá slova vyhledávají ve slovníku. Samostatně vhazují do připravených kontejnerů odpad, a to s vědomím, kam jednotlivý odpad spadá.

délka: 15 min

7. V závěru 2. hodiny si žáci zahrají stolní hru (viz Příloha 8AJ7) zaměřenou na ověření nabytých znalostí. Žáci odpovídají na otázky. Pokud odpověď neznají nebo odpoví špatně, posunou se o dvě pole zpět.

délka: 15 min

8. Závěrečná hodina bloku je zaměřena na rozvoj porozumění slyšenému. Žáci vyslechnou píseň, která zazněla v motivační části. Ve skupinách doplňují chybějící slova z odposlechu písně (viz Příloha 8AJ8). Společně zkontrolují správnost s učitelem.

délka: 10 min

9. Žáci spojují definice (viz Příloha 8AJ9) rozmístěné po třídě s obrázky (viz Příloha 8AJ10). Poté se pokusí pojmenovat obrázek.

délka: 10 min

10. Žáci obdrží hrací kartičky (každý jednu - viz Příloha 8AJ11). Na kartě je jedno slovo, jež musí popsat ostatním spolužákům ve skupině. Jako pomůcka jim slouží 3 slova, která mohou použít k popisu. Časový limit je 2 minuty. Ten, kdo nesplní úkol, získá náhradní kartu a pokusí se vysvětlit znovu.

délka: 10 min

11. Závěrečné shrnutí, sebereflexe žáků. Žáci sami hodnotí svoji práci, popřípadě se vyjadřují k práci svých spolužáků. Žáci jsou za svoji práci ohodnoceni. Dopomůže jim k tomu transparent (viz Příloha 8AJ12), který každý žák popíše myšlenkou, která jej nejvíce z blokové výuky zaujala. Měla by být s environmentálním obsahem.

délka: 15 min

Závěr

Doufáme, že prostřednictvím námi vytvořených modulů posílíte získávání jednotlivých kompetencí u žáků. Díky netradiční formě výuky a provázanosti jednotlivých vzdělávacích oblastí dosáhnete vyváženého rozvoje žákovy osobnosti. Jsme si vědomi, že námi vytvořené materiály nejsou zcela vyčerpávající a úplné, ale je jen na Vás, jakým způsobem se k realizaci blokových modulů postavíte a jak si dané materiály budete inovovat podle Vašich pracovních schopností. Hlavním cílem této publikace je zjednodušit Vaši práci. Je určena hlavně pro ty z Vás, kteří se nebojíte využívat netradiční metody a formy práce ve výuce.

Věříme, že se Vám bude s vytvořenými materiály dobře pracovat a budou pomocí nejenom pro Vás, ale hlavně obohacením pro Vaše žáky.

Informace o projektu

Projekt CZ.1.07\1.1.02\03.0103 s názvem Úspěch pro všechny prostřednictvím inovace metod a forem výuky, díky kterému vznikla tato publikace, byl realizován na ZŠ a MŠ, Brno, Jana Broskvy 3 v období od 1. 3. 2011 – 30. 6. 2012.

Během tohoto projektu bylo vytvořeno a zároveň pilotně otestováno 8 blokových modulů. V rámci dvou projektových týdnů v lednu a dubnu 2012 se žáci mohli ponořit do zajímavých témat a rozvíjet tak svoje dovednosti, schopnosti a postoje. Všechny vytvořené materiály jsou určeny pro žáky II. stupně ZŠ.

V průběhu dalšího období budou vytvořeny další výukové moduly zaměřené na integraci jednotlivých předmětů v rámci jednoho společného tématu. Nadále budou realizovány projektové týdny a dojde tak k aplikaci vytvořených materiálů do vzdělávacího procesu.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a rozpočtu České republiky.